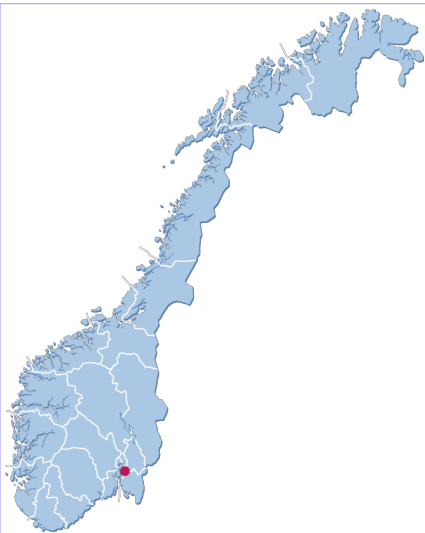

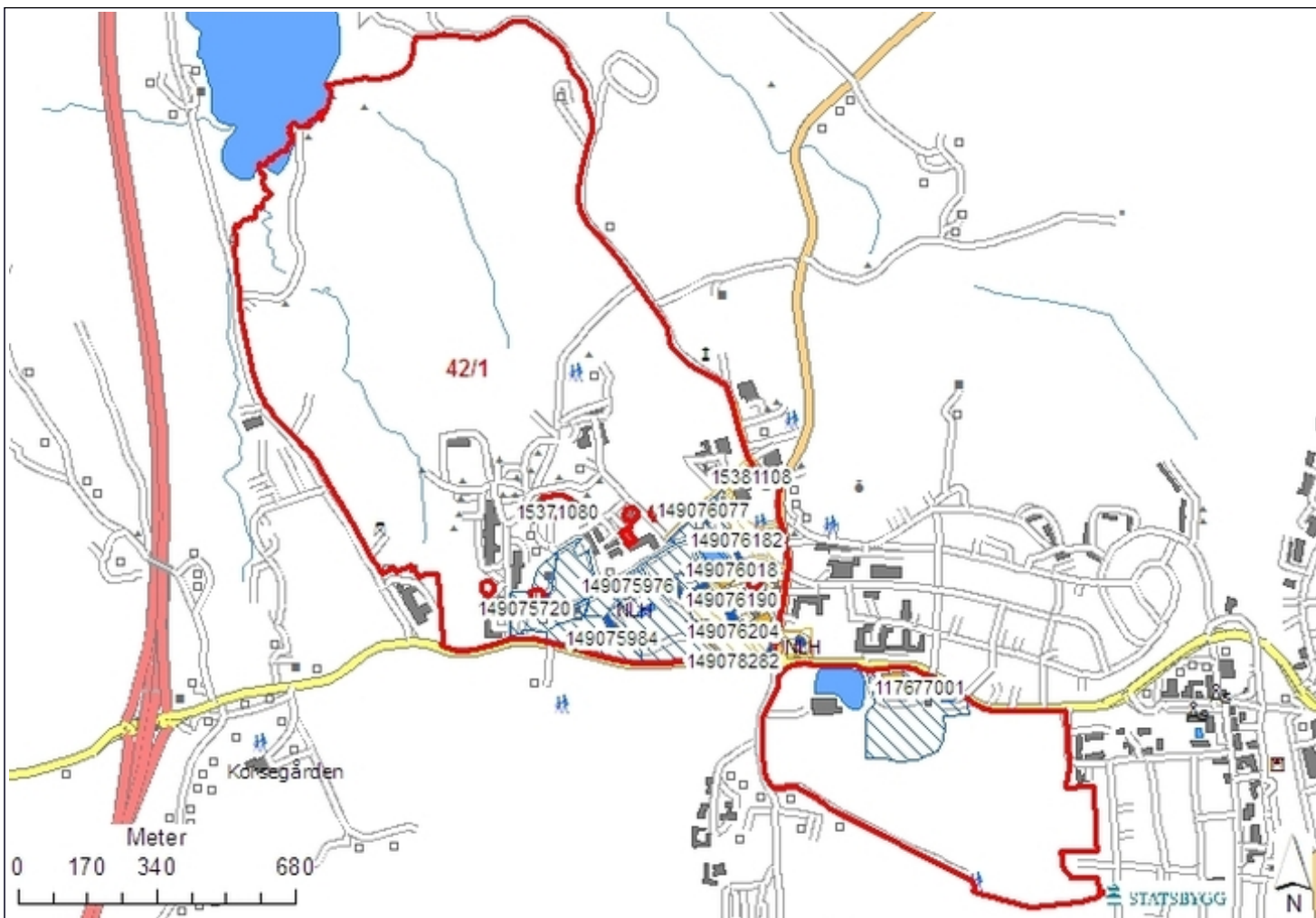

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Akershus
Kommune:	214/Ås
Opprinnelig funksjon:	Norges Landbrukshøyskole
Nåværende funksjon:	Universitet
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	134

Storeplenen med Urbygningen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
4817	AUD MAX	1969 - 1970	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149078304	42/1
4804	CIRKUS	1859 - 1902	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076018	42/1
4855	DRIFTSBYGN.PL.SK.	1964 - 1965	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør		42/1
4768	FOUGNERBAKKEN 16 (Lindemannhuset)	1899	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149075747	42/1
4767	FOUGNERBAKKEN 18-20 (Palmyra)	1898 - 1899	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149075720	42/1
4859	FRUKTKONSERVERINGA	1901	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	15381108	42/1
4787	HØGSKOLEVEIEN 1 (Stallmesterboligen)	1919	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149131353	42/1
4780	HØGSKOLEVEIEN 3 a (Trillingene, Nordstua)	1919	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076220	42/1
4779	HØGSKOLEVEIEN 3 b (Trillingene, Midtstua)	1919	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076239	42/1
4778	HØGSKOLEVEIEN 3 c (Trillingene, Sørstua)	1919	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Utomhus	149076247	42/1
4776	KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)	1899	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149078290	42/1
4777	KIRKEVEIEN 2 (Meierimuseum)	1900 - 1901	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	149078282	42/1
4814	MEIERIINSTITUTTET	1949 - 1953	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	149076204	42/1
4809	NORSK LANDBRUKSMUSEUM (Posthusgården)	1917	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus	149076050	42/1
9902633	P 2 Fougnerhaugen	1880	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902634	P 3 Villaene ved Fougnerhaugen		Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902635	P 4 Området ved Falsenstøtta	1864 - 1926	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902636	P 5 Staudehagen	1927	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902637	P 6 Det sentrale parkrommet	1900	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902638	P 7 Området ved Dahlsstøtta	1860	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902639	P 8 Tunet og Svanedammen	1859	Verneklasse 1, fredning			42/1
9902640	P 9 Området ved Parkgården	1867 - 1910	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902641	P10 Den Fredrikshaldske kongevei		Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902642	P11 Gartnerboligen og Niagarafallene	1888	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
9902643	P12 Smiebakken og Fruktkonserveringa	1900	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902644	P13 Trillingene og Stallmesterboligen	1920	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902645	P14 Palasset og Meieriet	1859	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902646	P15 Damsgård	1900	Verneklasse 2, bevaring	Utomhus		42/1
9902647	P16 Studentsamfunnet	1934 - 1951	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		42/1
4812	PALASSET	1859	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	149076190	42/1
4786	PARKGÅRDEN	1866 - 1867	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Utomhus	149076042	42/1
4810	SMIA	1859	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	179076182	42/1
4808	STABBURET	1859	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076034	42/1
4818	STUDENTSAMFUNNET	1934	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	117677001	42/1
4789	TIVOLI	1859 - 1902	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149075992	42/1
4807	TÅRNBYGNINGEN	1921 - 1925	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149075984	42/1
4806	URBYGNINGEN	1900 - 1902	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149075976	42/1
4813	VARMESENTRALEN	1949 - 1953	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør		42/1
4800	ÅKEBAKKVEIEN 15 (Barnehage)	1919	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	15371080	42/1
4803	ÅSBAKKEN 3/5 (Gartnerboligen, Thorsrudgården)	1888	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076077	42/1
4805	ØKONOMIBYGNINGEN	1897	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	149076026	42/1

Vern kompleks

Formål:	Bevare utformingen av UMBs gamle kjerneområde med bebyggelse og parkanlegg fra skoleanleggets første tid i 1859 fram til i dag. Formålet er videre å bevare enkelte andre bygninger utenfor kjerneområdet som sier noe vesentlig om UMBs undervisning - og forskningshistorie.
Begrunnelse:	Bygningene som foreslås fredet/vernet gjennom landsverneplanen for KD har alle høy sektorhistorisk betydning fordi UMB har lang akademisk historie for og har vært ledende innen høyere landbruksutdanning. Ås har vært hovedsete for høyere landbruksutdanning i Norge siden 1859 da "Den høiere Landbrugsskole i Aas" startet opp. Den ble i 1897 en vitenskapelig høgskole med forskningsbasert undervisning, skolen skiftet navn til Norges Landbrugshøiskole (NLH). I 2005 fikk NLH universitetsstatus som Universitetet for Miljø- og biovitenskap. NLH fikk en karakteristisk campusutforming der bygninger og parkanlegg reflekterer at den undervisning og forskning som foregikk her var et satsningsområde. Universitetets status er synlig gjennom bygningenes og parkanleggets utforming. I nasjonalt og sektorhistorisk perspektiv er det viktig å bevare anlegget, ikke bare som arkitektonisk uttrykk, men som symbol på den virksomhet og forskning som har foregått på Ås. Området er meget representativt for utviklingen i norsk arkitektur gjennom minst 140 år og har til tross for sin store variasjon i bebyggelsen også en harmonisk sammenheng innbyrdes og i forhold til landskapet. Som sammenbindende element har også parken stor betydning i tillegg til høy egenverdi.
Omfang:	Fredning (vk 1) og vern (vk2)eksteriør og interiør.

Beskrivelse kulturmiljø

MERK: SEKTORTILKNYTTET VERNEVERDI ER IKKE TILKNYTTET BEGRUNNELSEN FOR VERN PÅ BYGNINGSNIVÅ UTOVER DEN TIDLIGERE VERNEVURDERINGE NIKU HAR GJORDT PÅ OPPDRAG FOR UMB.

Kulturmiljøbeskrivelsen for UMB er delt inn i fem områder; Det gamle kjerneområdet, Forsøksbyggningsområdet, Tekniske fagområdet, Planteskoleområdet, Kjerringjordetområdet. Førstnevnte område er vernevurdert av NIKU (Verneplan for UMB 2006). Resterende områder vernevurderes av i Statsbyggs landsverneplanprosjekt i 2009.

Det gamle kjerneområdet - Den høiere Landbrugsskole paa Aas ble grunnlagt i 1859. Fra 1897 ble skolen en vitenskapelig basert høyskole og navnet samtidig endret til Norges landbrugshøyskole. I dag rommer høgskoleområdet eksempler på bygninger, parkanlegg og kulturlandskap fra alle faser av høyskolens utvikling.

Tunet omgitt av hovedbygningen Cirkus og de to fløybygningene Tivoli og Økonomibygningen, var kjernen i anlegget fra 1859. Bygningene ble tegnet av arkitekt Holtermann, men ble endret etter arkitekt Ole Sverres planer rundt 1900. Tunet oppleves med det storvokste tuntreet som et viktig tyngdepunkt i høyskoleanlegget. Områdene omkring ble tidlig parkmessig behandlet, og Svanedammen med tilgrensende parkområder i landskapsstil er i dag et minne fra denne perioden. Urbygningen og Tårnbygningen er premiss det sentrale parkrommet. Urbygningen fungerer som sentralmotiv i det sentrale parkrommet, med Cirkus og Tårnbygningen som fløybygninger. På avstand fungerer tårnet på Tårnbygningen som landemerke.

Parken, anlagt av Olav L. Moen 1924-1935, binder Sverres bygninger sammen til en integrert helhet med siktelinjer ut mot det åpne jordbrukslandskapet. Stilen er nyklassisistisk, men med landskapelige innslag. Delvis var det mer frie innslaget forårsaket av at Moen utnyttet den bestående vegetasjonen fra den tidligere parken, men kan også ha sammenheng med påvirkning av trendene i tiden.

Urbygningens forplass er parkens sentrale ståsted. Herfra fører et tofløyet trappeanlegg ned til den rektangulære Speildammen og Storeplen. For enden av Storeplen i sør står en kinapoppel 4 grader forskjøvet i forhold til hovedaksen, noe som gjør komposisjonen ledigere. Storeplen avsluttes av en halvsirkel kalt Halvmånen innrammet av klippede barlindhekker.

På nordsiden av Tårnbygningen ligger Moens staudehage med et rektangulært basseng, og et trappeanlegg med vannpost. Vest for Tårnbygningen er parken landskapelig, med Falsenstøtta fra 1864 som et samlende fokuspunkt. I nordvest ligger Fougnerhaugen, et arboret med bartrær og løvtrær anlagt på slutten av 1800-tallet. I parkens ytterområder ligger boliger for ansatte i ulike stilarter fra slutten av 1800-tallet og mellomkrigstida. Ved boligene finnes også bevarte eller rester etter hager i de respektive stilartene fra romantisk landskapsstil, via nyklassisistiske til mer funksjonalistiske anlegg.

På en høyde sør for Drøbakveien ligger Studentsamfunnet tegnet av arkitekt Thorleif Jensen, og innviet i 1934. Arkitekt Leif Olav Moen vant arkitektkonkurransen om nytt aulabygg i 1967, og Aud. Max. ble innviet i 1970. Forplassen i nord ble utsmykket med en vann- og isskulptur av Carl Nesjar. Samfunnet er omgitt av en park med idrettsanlegg, planlagt av Olav L. Moen. Idrettsplassen Storebrand ble bygget av studentene på dugnad 1947-50.

Ekspansjonen av høgskolen har vært stor i etterkrigstida, noe som gjenspeiler utviklingen i landbruksforskningen. Denne utbyggingen har i hovedsak begrenset seg til områdene nord for Drøbakveien og i stor grad øst for det gamle kjerneområdet.

Forsøksbyggningsområdet - Ligger nord og vest for det Det gamle kjerneområdet og former seg rundt Fougnerhaugen. Terrengtet er lavest i vest og stiger mot Ås kirke i øst. Vest- og nordvest ligger det tett plasserte driftsbygninger, hovedsaklig oppført i tre. Mange av bygningene er oppført som forsøk i seg selv som ny bygningstype for landbruksdrift eller dyreførsøk/dyrehold. De fleste av bygningene er til- eller ombygd flere ganger. Litt lengre mot øst, bak Urbygningen, er det oppført større laboratorie- og kontorbygninger. Skråningen opp mot Ås kirke er et større plantefelt med et inngjerdet pelsdyranlegg.

Tekniske fag - Området ligger øst for Det gamle kjerneområdet, avgrenset i sør av Drøbaksveien, i vest av Kirkeveien, Utveien i nord og Samfunnsveien i øst. Området er begygd med større kontor-, undervisnings og verkstedsbygninger.

Planteskoleområdet - Ligger som nordøstre avgrensning av UMBs område, på begge sider av Syverudveien på Åsryggen opp mot Ås kirke. Mot øst avgrenses området av jordbruksarealer. På området ligger kontorbygninger og veksthus.

Kjerringjordet - Et lite område syd for Drøbaksveien omgitt av jordbruksarealer. På området ligger kontorbygninger og veksthus.

Eiendomshistorikk

28.juli 1854 vedtok Stortinget å opprette Den høiere Landbrugsskole i Aas, og at Ås prestegård kunne innkjøpes til formålet. Forslag om å også legge til eiendommen Vollebekk, (inkl brukene Vold, Kjerringsjordet og Nordre Sørås) ble behandlet i regjeringen i 1855, og senere vedtatt i Stortinget. Volle bekk var tidligere sorenskirvesgård i Follo.

Etter høgskolereform i 1990-åra ble NLH til UMB og overført fra Landbruksdep. til KUD. Andre vikrsomheter med langvaring tilknytning til NLH forble tilknyttet landbrukssektoren. For å få et komplett bilde av utdanning og forskning på stedet, og dermed sektorhistorien til både KD og LMD, må virksomhetene og dere kulturminner ses i sammenheng. Skogforsk og Bioforsk er seksempler som utfyller bildet av NLH som et anlegg for høyere utdanning, der bygningene for teoriundervisning dominerer og er anleggets ansikt utad. Driftsbygninger er gjennomgående lite påkostet, ligger perifert, og er uten parkmessig ramme eller tydelig plan (ØS).

Verneverdige bygg

Byggnr: 4767
GAB nr: 149075720
Navn: FOUGNERBAKKEN
18-20 (Palmyra)
Oppført: 1898 - 1899

Byggnr: 4768
GAB nr: 149075747
Navn: FOUGNERBAKKEN
16 (Lindemannhuset)
Oppført: 1899

Byggnr: 4776
GAB nr: 149078290
Navn: KIRKEVEIEN 1
(Damsgård)
Oppført: 1899

Byggnr: 4777
GAB nr: 149078282
Navn: KIRKEVEIEN 2
(Meierimuseum)
Oppført: 1900 - 1901

Byggnr: 4778
GAB nr: 149076247
Navn: HØGSKOLEVEIEN
3 c (Trillingene, Sørstua)
Oppført: 1919

Byggnr: 4779
GAB nr: 149076239
Navn: HØGSKOLEVEIEN
3 b (Trillingene, Midtstua)
Oppført: 1919

Byggnr: 4780
GAB nr: 149076220
Navn: HØGSKOLEVEIEN
3 a (Trillingene, Nordstua)
Oppført: 1919

Byggnr: 4786
GAB nr: 149076042
Navn: PARKGÅRDEN
Oppført: 1866 - 1867

Byggnr: 4787
GAB nr: 149131353
Navn: HØGSKOLEVEIEN
1 (Stallmesterboligen)
Oppført: 1919

Byggnr: 4789
GAB nr: 149075992
Navn: TIVOLI
Oppført: 1859 - 1902

Byggnr: 4800
GAB nr: 15371080
Navn: ÅKEBAKKVEIEN 15
(Barnehage)
Oppført: 1919

Byggnr: 4803
GAB nr: 149076077
Navn: ÅSBAKKEN 3/5
(Gartnerboligen,
Thorsrudgården)
Oppført: 1888

Byggnr: 4804
GAB nr: 149076018
Navn: CIRKUS
Oppført: 1859 - 1902

Byggnr: 4806
GAB nr: 149075976
Navn: URBYGNINGEN
Oppført: 1900 - 1902

Byggnr: 4807
GAB nr: 149075984
Navn: TÅRNBYGNINGEN
Oppført: 1921 - 1925

Byggnr: 4808
GAB nr: 149076034
Navn: STABBURET
Oppført: 1859

Byggnr: 4812
GAB nr: 149076190
Navn: PALASSET
Oppført: 1859

Byggnr: 4813
GAB nr:
Navn:
VARMESENTRALEN
Oppført: 1949 - 1953

Byggnr: 4814
GAB nr: 149076204
Navn:
MEIERIIINSTITUTTET
Oppført: 1949 - 1953

Byggnr: 4817
GAB nr: 149078304
Navn: AUD MAX
Oppført: 1969 - 1970

Byggnr: 4818
GAB nr: 117677001
Navn:
STUDENTSAMFUNNET
Oppført: 1934

Byggnr: 4855
GAB nr:
Navn:
DRIFTSBYGN.PL.SK.
Oppført: 1964 - 1965

Byggnr: 4859
GAB nr: 15381108
Navn:
FRUKTKONSERVERINGA
Oppført: 1901

Byggnr: 4809
GAB nr: 149076050
Navn:
NORSK
LANDBRUKSMUSEUM
(Posthusgården)
Oppført: 1917

Byggnr: 9902637
GAB nr:
Navn: P 6 Det sentrale
parkrommet
Oppført: 1900

Byggnr: 9902638
GAB nr:
Navn: P 7 Området ved
Dahlsstøtta
Oppført: 1860

Byggnr: 9902639
GAB nr:
Navn: P 8 Tunet og
Svanedammen
Oppført: 1859

Byggnr: 9902640
GAB nr:
Navn: P 9 Området ved
Parkgården
Oppført: 1867 - 1910

Byggnr: 9902641
GAB nr:
Navn: P10 Den
Fredrikshaldske kongevei
Oppført:

Byggnr: 9902642
GAB nr:
Navn: P11 Gartnerboligen
og Niagarafallene
Oppført: 1888

Byggnr: 9902643
GAB nr:
Navn: P12 Smiebakken og
Fruktkonserveringa
Oppført: 1900

Byggnr: 9902644
GAB nr:
Navn: P13 Trillingene og
Stallmesterboligen
Oppført: 1920

Byggnr: 9902645
GAB nr:
Navn: P14 Palasset og
Meieriet
Oppført: 1859

Byggnr: 9902646
GAB nr:
Navn: P15 Damsgård
Oppført: 1900

Byggnr: 9902647
GAB nr:
Navn: P16
Studentsamfunnet
Oppført: 1934 - 1951

Byggnr: 4805
GAB nr: 149076026
Navn:
ØKONOMIBYGNINGEN
Oppført: 1897

Byggnr: 4810
GAB nr: 179076182
Navn: SMIA
Oppført: 1859

Byggnr: 9902633
GAB nr:
Navn: P 2 Fougnerhaugen
Oppført: 1880

Byggnr: 9902634
GAB nr:
Navn: P 3 Villaene ved
Fougnerhaugen
Oppført:

Byggnr: 9902635
GAB nr:
Navn: P 4 Området ved
Falsenstøtta
Oppført: 1864 - 1926

Byggnr: 9902636
GAB nr:
Navn: P 5 Staudehagen
Oppført: 1927

Utomhusanlegg

Elementnr:

Elementnavn: Parkområde:
Landskapsparken

Beskrivelse:

Landskapsparken strekker seg fra Urbygningen og østover til Svanedammen med omegn. Området ble parkmessig opparbeidet allerede fra høgsolen ble opprettet i 1859.

Sikteaksen fra Tårnbygningen og opp til drivhusene er en viktig del av landskapsparken.

Denne aksen ble planlagt av O.L. Moen.

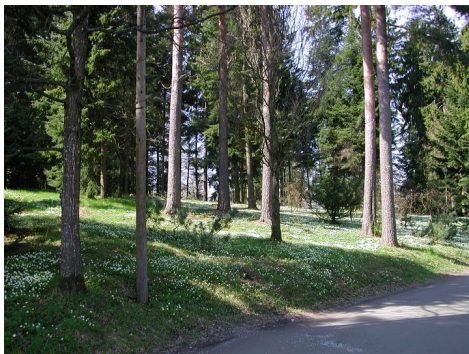
Svanedammen, i dagligtale Andedammen er et viktig innslag i landskapsparken.

Elementnr:

Elementnavn: Parkområde:
Fougnerhaugen

Beskrivelse:

Fougnerhaugen er et arboret med hovedsaklig bartrær, anlagt på slutten av 1800-tallet. Aboretet ligger på et høydedrag nordvest i parken. I begynnelsen var Fougnerhaugen parkmessig opparbeidet i landskapsstil med slyngende stier.

Elementnr:

Elementnavn: Parkområde:
Frokosthagen ved Fellesbygget

Beskrivelse: Hageanlegg planlagt av hagearkitekt Kaarina H. Aas på 1950-tallet, med stor artsrikdom og stramt formgrep (rutenett).

Elementnr:

Elementnavn: Parkområde:
Storeplenen med omegn

Beskrivelse: Storeplenen i sin nåværende form ble anlagt etter dosent i hagekunst, Olav Leif Moens planer ca 1925-35. Anlegget er blant de betydeligste nyklassisistiske parkanlegg i Norden.

Elementnr:

Elementnavn:
Svanedammen

Beskrivelse:

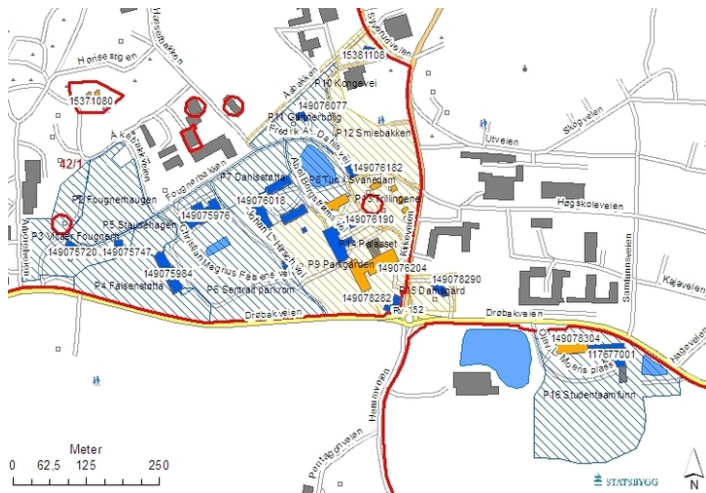
Svanedammen (i dagligtale Andedammen)

Elementnr:

Elementnavn: Parkområde:
Samfunnets park og idrettsanlegg

Beskrivelse: Parkområdet rundt Samfunnet, samt idrettsanlegget med idrettsplassen Storebrand ble tegnet av dosent i hagekunst Olav Leif Moen, og ferdigstilt i 1949.

Situasjonskart. Utsnitt vernede bygninger og områder. Opphavsrett: Statsbygg.

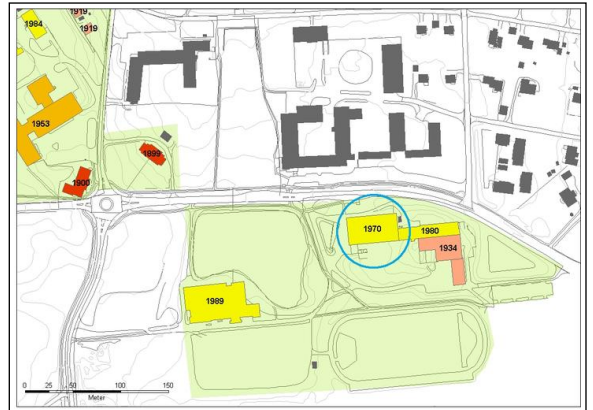
Storeplenen med Urbygningen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4817 AUD MAX

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149078304
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1969 - 1970
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole Og Studentsamskipnaden
Arkitekt:	Leif Olav Moen
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Samf.hus/forsamlingslokale
Regulering:	Regulert: Aula og auditorium for Norges Landbrukshøgskole og Studentsamskipnaden.
Vernestatus:	

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført av betong med to store dragere som hviler på fire søyler. Taket er et sekundærdragersystem med lettbetongelementer teknet med papp. Scenehuset er utført som stålkonstruksjon med korrugerte stålplater. Aulaen rommer 750 plasser og har foyer med bar. Underetasjen har vestibyle, garderobe osv. Bygningen har en komplett teaterscene med scenehus.

Sammendrag bygningshistorie

Resultat av en arkitektkonkurranse 1967 førstepremie arkitekt Leif Olav Moen, oppført 1970. Bygningen ble finansiert av studentsamskipnaden og NLH i fellesskap. Sammenbygget med Studentsamfunnet 1980. Aulaen rommer 750 plasser og har på vestsiden foyer med bar. Underetasjen har vestibyle, garderobe osv. Bygningen har en komplett teaterscene med scenehus. Orkestergraven er en hydraulisk heis, slik at den kan senkes og heves til gulv- eller scenenivå. Bak scenen er garderober og forbindelsen til Studentsamfunnet. Den er oppført i betong, med to svære dragere som hviler på fire søyler. Taket er et sekundærdragersystem med lettbetongelementer. Scenehuset er imidlertid utført som stålkonstruksjon med korrugerte stålplater.

Bygningshistorikk

1970	Auditorium Maximum innviet
1980	Sammenbygget med Studentsamfunnet.

Vern

Formål:	Å bevare og vise et karakteristisk eksempel på modernismen samt en sentral bygning for UMB og Studentsamskipnaden.
Begrunnelse:	Bygningen er et godt bevart eksempel på modernismen fra 1960-1970-tallet og representerer denne fasen i UMBs bygningshistorie.
Omfang:	Eksteriøret samt vestibylen og salen.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:	Interiørnr:
Interiørnavn:	Interiørnavn:
Aula/auditorium/sal	Vestibyle/foyer
Beskrivelse: Betongen står ubehandlet. Gulvet har røkt, mørk eikeparkett. Himlingen har akustiske plater og spiler av lakkert metall. Gunnar S. Gundersen har utført sceneteppet.	Beskrivelse: Betongen står ubehandlet. Gulvet er av støpeasfalt. Inger Sitter har utført det store betongrelieffet.

BYGNING 4817 AUD MAX

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

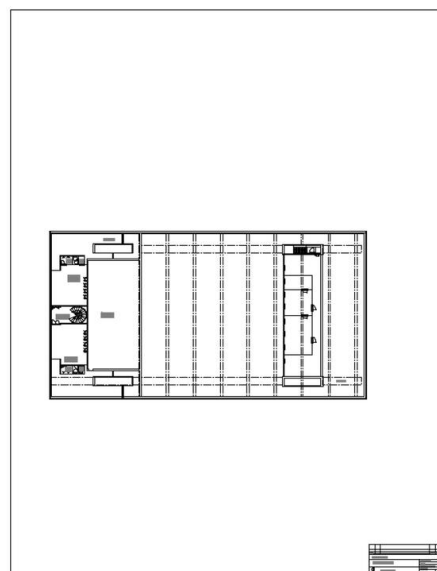
Aud. Max. sett fra nordvest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Aud. Max. sett fra sørvest.

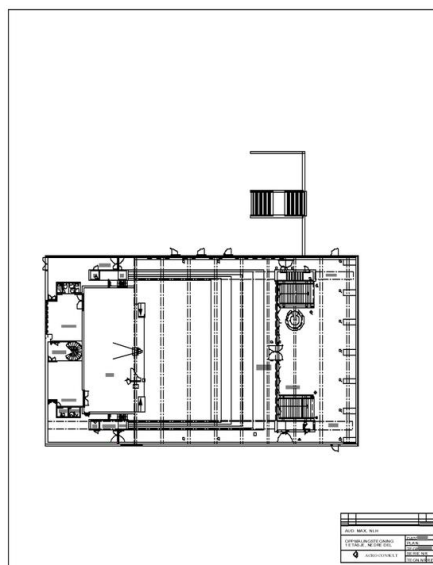
Aud. Max. sett fra Studentsamfunnets terrasse i sørøst med forbindelsesbygget t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Aud. Max., 2. etasje med aulaen. Opphavsrett: UMB.

Aud. Max. sett fra sørvest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Aud. Max., 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

BYGNING 4817 AUD MAX

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

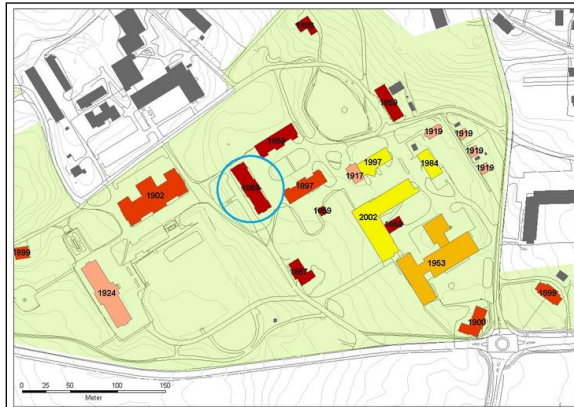
Aud. Max. sett fra nordøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4804 CIRKUS

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076018
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859 - 1902
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kombinasjon av sveitserstil og nyrenessanse i mur. Oppført i to etapper på kjeller av bruddstein. Opprinnelig bygning utvidet i lengden og høyden. Bærende teglmur med bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer; utkraget sperretak med halvvalm, taket tekket med skifer. Teglfasadene utsmykket med puss som imitasjon av kvader.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som skolens hovedbygning i 1859 etter tegninger av arkitekt Holtermann med kjeller, to etasjer og loft med midtrisalitter på begge langsider. Inneholdt leiligheter, elevrom og servicefunksjoner samt forsamlingshall. Utvidet i lengden og høyden etter tegninger av arkitekt Ole Sverre 1901-1902. Funksjonene forble de samme. Elevrommene gradvis fraflyttet 1964 og 1967, bygningen etterhvert lokaler for skolens administrasjon. Idag kun kontorer og møterom.

Bygningshistorikk

1859		Ferdigstilt etter Peter H. Holtermanns tegninger som hovedbygning for Aas høiere Landbrugsskole. Bygningen var 53 meter lang, og hadde en kjelleretasje med kjøkken, spiskammer, spiserom for tjenere, fem pikerom, samt kjellerrom. I første etasje var en fireværelses leilighet for økonomen, spisesal for elevene, 11 elevrom og et samlingsrom for elevene. I annen etasje hadde direktøren en åtteværelses leilighet (foruten kjøkken og spiskammer), og dessuten var det ti elevrom og to rom til bibliotek. I loftsetasjen var det tre kvistrom for elever, fire alkover og seks avdelte kott for klær o.l.
1886		Loftet utbygget med ni rom for elever. Takarker.
1893		Brann. Takkonstruksjonen måtte gjenoppbygges.
1901	1902	Bygningen ble påbygget og sterkt ombygget etter arkitekt Ole Sverres tegninger. Den ble forlenget syv meter i hver ende og påbygget en tredje etasje. Bygningen ble 67 meter lang og ca 12,5 meter bred. Midtpartiet ble innvendig forandret med nytt hovedtrapperom. Fasadene fikk pussdekor som de øvrige bygningene. Vindusrammene fra den gamle bygningen ble i stor grad beholdt. I kjelleren var boliger for to vaskekoner; hver med kjøkken og stue, fire soveværelser for skopusseren, bakeren o.s.v., bryggerhus med rullebod for tre familier, et bryggerhus til skolens vaskekoner, et kjellerom med tiliggende Kulkjellere samt endel mindre kjellerrom til poteter. I første etasje: 22 elevværelser, tre leiligheter; hver med to værelser og en med ett stort værelse; disse var bestemt for assistenter og stipendiater. I annen etasje: 23 elevværelser samt en forsamlingshall med to tiliggende leseværelser. I tredje etasje: 14 elevværelser samt to lærerleiligheter med henholdsvis fem og fire værelser foruten kjøkken, spiskammer, anretning, pikeværelse, tørkeloft og husholdningskjeller. Bryggerhus og rullebod var felles for begge leiligheter. To av leilighetenes soveværelser lå i loftsetasjen. På loftet et stort rom til gjesteværelse. Ellers var det kun tørkelofter (Stortings med. 10 1903-1904, s. 76. Aas, Erik, 1996: Bygninger ved Norges landbruksskole tegnet av arkitekt Ole Sverre).
1922		Balkong i gavlen tredje etasje. Innlagt varmtvann (Stortings med. 10 1922, s. 174).
1934		Studentsamfunnet får egen bygning og flytter ut av hovedbygningens midtparti. Forsamlingshallen blir møterom.
1964	1967	Studentboligene fraflyttet da første og annet byggetrinn i Pentagon sto ferdig (Red. Einride Berg: Studentsamskipnadens plass i norsk høyere utdanning. Studentsamskipnaden i Ås 40 år, s. 31). Bygningen innrettet til kontorer.
1991		Vinduer delvis skiftet (UMB dokumentarkiv).
1991		Resepsjonen rehabilitert. Glassdører av eik innstallert (UMB dokumentarkiv).
1995	2000	Ny hovedinngangsdør i eik utformet som gammel fyllingstype, men uten forblide fra stedet. Fasadeforandring. Ukjent tidspunkt. Fire smale vinduer i annen etasje på vestsidens venstre risalitt omdannet til to brede vinduer.

Vern

Formål:	Bevare og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900 med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900, og med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859. En sentral bygning i UMBs historie.
Omfang:	Eksteriør samt trapperom og møterom i annen etasje, der en viss tilbakeføring kan utføres.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4804 CIRKUS

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr:

Interiørnavn: Møterom i annen etasjes midtparti

Beskrivelse: Fra 1859 var dette skolens største forsamlingsrom, etter 1900 studentsamfunnets lokale. Panelverket som antagelig var mørkt malt i treimitasjon ble dekket med huntonittplater i mellomkrigstiden og senere malt i hvitt og gull. I taket er montert nyproduserte takrosetter som ikke baserer seg på original utforming av rommet.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Hovedtrapperom

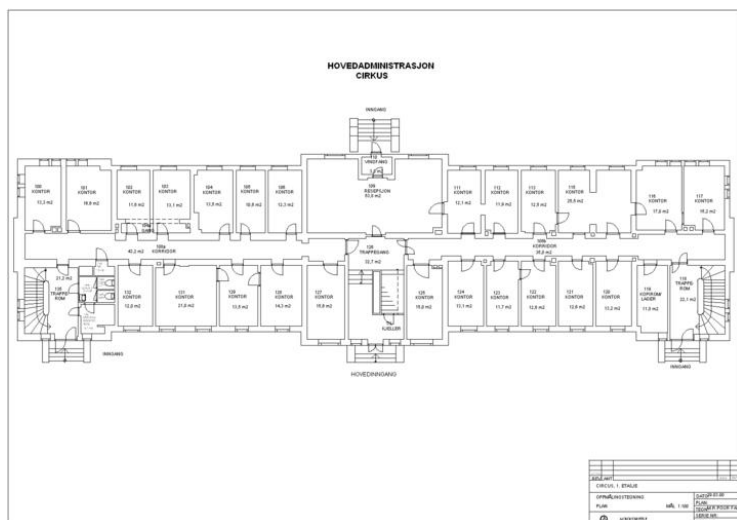
Beskrivelse: Hovedtrappen er av gjennombrutt støpejern med smijernsgelender montert på rosetter i vangene. Håndløperen er av eik og trinnene i mørk rød terrazzo. Vegger og gulv er pusset og malt.

Interiørnr:

Interiørnavn: To

bitrapperom

Beskrivelse: Bitrappene er av tre med dreide trebalustre. Veggene og takene er pusset og malt.

Cirkus 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

Tunet med Cirkus i midten, sett fra nordøst. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4804 CIRKUS

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Cirkus, sydfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Møterom i 2. etasjes midtparti, tidligere studentsamfunnslokale. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Cirkus, fasade mot vest, sett fra parken. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4855 DRIFTSBYGN.PL.SK.

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1964 - 1965
Byggherre:	Statens bygge- og eiendomsdirektoret.
Arkitekt:	Håkon Kragerud.
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	
Regulering:	Ikke registrert: null
Vernestatus:	Annet vern: Forslag fra LVP Statsbygg

Sammendrag bygningsbeskrivelse

UMB nr 641. Bygningen er i to fløyer. Fløy mot øst er i betong forblendet med tegl, en etasje med underetasje. Fløy mot vest er veksthus.

Vern

Formål:	Formålet med vern av 4855 Driftsbygning planteskolen er å ivareta en bygning som viser UMBs primæroppgaver innen høyere landbruksutdanning. Videre er formålet å ivareta bygningens arkitektoniske uttrykk.
Begrunnelse:	Planteforskning har vært en viktig del innen UMBs utdanning- og forskningsvirksomhet. Planteskolen ligger godt synlig i landskapet og arkitektoniske kvaliteter som tilsammen gjør den til et godt verneobjekt som viser UMBs historie. UMB har gjennom tidene hatt mange ulike typer driftsbygninger, men av ulik karakter og kvalitet. Planteskolen representerer denne bygningstypen.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Driftsbygning Planteskolen Opphavsrett: Statsbygg.

Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 4855 DRIFTSBYGN.PL.SK.

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Opphavsrett: Statsbygg.

Opphavsrett: Statsbygg.

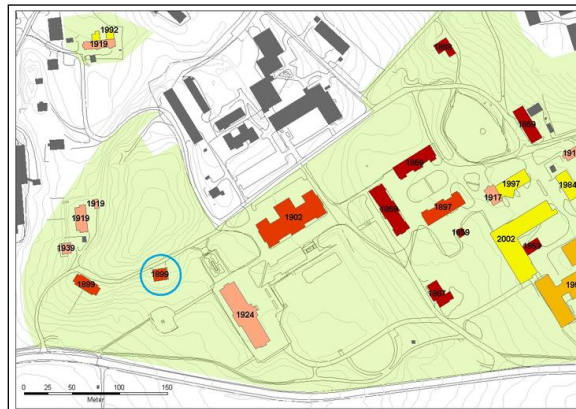
Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 4768 FOUGNERBAKKEN 16 (Lindemannhuset)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149075747
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1899
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført som villa i en blanding av sveitserstil og dragestil, med samme detaljering som Fougnerbakken 18-20 og Kirkeveien 1. Hovedbygningsskropp med rektangulær grunnplan og klar blokkvirkning med veranda og inngangsparti innskåret som svalgangslignende losjer ved hjørnene i østre gavlvegg. Saltak med små arker mot syd.

Plassert fritt i parklandskapet.

Eksteriøret er meget godt bevart bortsett fra en eldre gjenbygging av bislaget ved kjøkkeninngangen i nordøstre hjørne og utskifting av utvendige trapper og de fleste vinduene i 2. etg. Eksteriørfarger med brukket hvitt og detaljer i grønt er tilnærmet de opprinnelige som ble påvist ved Riksantikvarens fargeundersøkelse 1978.

Interiørene fremstår med mange opprinnelige dører, men hovedsakelig nyere kledninger og listverk. Trapperommet er godt bevart og ble gjenoppmalt i opprinnelige farger ca. 2000.

Sammendrag bygningshistorie

Opprinnelig bolig for en professorfamilie. Ombygget til tomannsbolig, trolig i 1972.

Bygningshistorikk

1899		Lærerbolig for en familie (mindre type) ved Fougnerhaugen ferdigstilt av byggmester A. Bronn, Fredrikstad, etter arkitekt Ole Sverres tegninger. Denne bygningen er den eneste som ble realisert av prosjektet VIII i arkitekt Sverres tegningsbilag av februar 1896 til den parlamentarisk landbrukskomisjons innstilling (Lærerbolig) for 1 Familie - mindre) Den ble reist samtidig med "Palmyra" (Fougnerbakken 20) og av samme byggmester. Bygningen måler 12,2 x 10,5 meter i plan og inneholder de samme rom som hver av leilighetene i "Palmyra". Rommene i 1. etg. er noe mindre enn i Palmyra-leilighetene. Bygningen er i 1.5 etg. med høy knestokk. (Kilde: Aas 1996.) Hagetrappen gikk opprinnelig ut mot sør i verandaens midtakse og verandafronten var noe annerledes utformet (eldre foto).
1928	1958	Lindemannhuset har fått navnet etter professor Lindemann, som var professor i kjemi. Han bodde i huset i 30 år. bygningen brukes fortsatt som bolig.
1972		Antatt årstall for ombygning til tomannsbolig

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, formgitt av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900. Best bevart utvendig, bare delvis innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om den store boligreisningen som hørte med for lærere og professorer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør bør fredes. Nyere bygningsdeler og detaljer fra siste del av 1900-tallet kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler. Øvrige eldre deler av interiørene bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

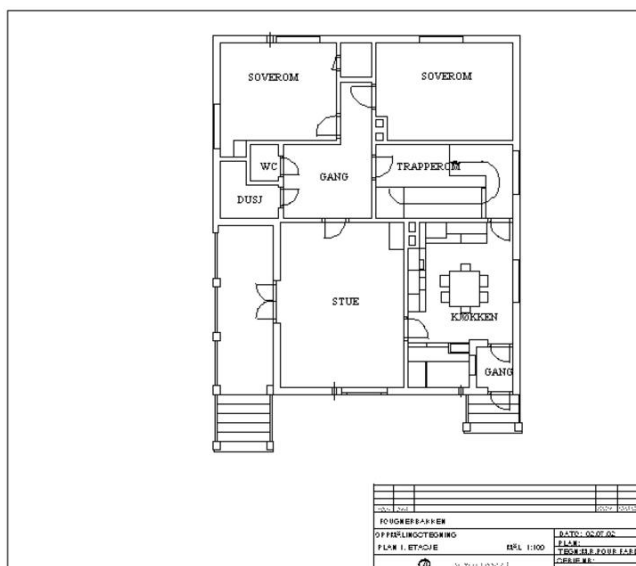
Interiørnr: 0.
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Interiørene har stort sett nyere kledninger og listverk, men mange opprinnelige dører, og stort sett opprinnelige vinduer i 1. etg. og i vestre gavlvegg i 2. etg. Mest særpregete interiør er trapperommet med trapp mellom 1. og 2. etg. der opprinnelige farger ble gjenoppmalt ca. 2000 (grågule vegger, grågrønne og gullmalte detaljer på trappen).

Interiørnr: 1.
Interiørnavn: Trapperom.
Beskrivelse: Trapperommet har husets best bevarte interiør, og opprinnelige farger ble gjenopptatt ved siste oppussing.

BYGNING 4768 FOUGNERBAKKEN 16 (Lindemannhuset)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Fougnerbakken 16, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

Fougnerbakken 16 sett fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Det svalgangslignende bislaget ved kjøkkeninngangen i nordøst var opprinnelig åpent uten dør og vindu. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Fougnerbakken 16, sett fra nordøst. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4768 FOUGNERBAKKEN 16 (Lindemannhuset)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Trapperommet sett mot nordvest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

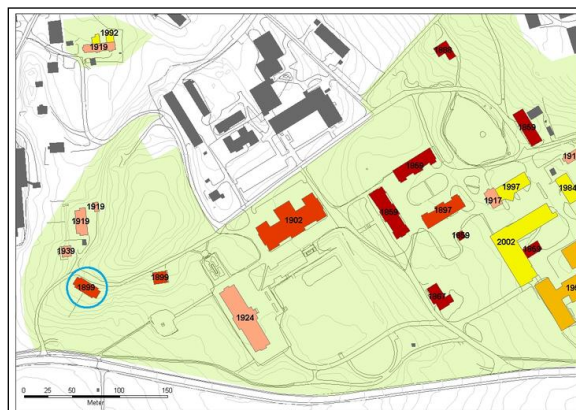
Fougnerbakken 16, sørfasade. Hagetrappen er flyttet fra oppr. plass i verandaens midtakse, og verandafronten har mistet bueknær i sidefeltene og høy bueåpning i midten. Foto: Bjørn Anders Fredriksen.

BYGNING 4767 FOUGNERBAKKEN 18-20 (Palmyra)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149075720
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1898 - 1899
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført 1899 som vertikaldelt og symmetrisk utformet tomannsbolig i en blanding av sveitserstil og dragestil, med samme detaljering som Fougnerbakken 16 og Kirkeveien 1. Hovedbygningsskropp med rektangulær grunnplan og klar blokkvirkning med mindre utbygg og veranda i to etasjer ved begge gavlvegger. Konstruert i reisverk med plankefylling, saltak.

Plassert fritt i parklandskapet.

Interiørene fremstår i meget stor grad med detaljering fra 1976 bortsett fra trapperommene i begge ender av huset der opprinnelig detaljering i hovedsak er bevart.

Sammendrag bygningshistorie

Opprinnelig bolig for to professorfamilier. Omgjort til firemannsbolig i 1976 med omfattende utskiftninger av vinduer og interiørdetaljer.

Bygningshistorikk

1898	1899	Oppført som lærerbolig, vertikaldelt tomannsbolig i 2 etasjer, reisverk med plankefylling, tekket med skifer. I kjelleren: 2 bryggerhus, 2 rulle- og strykeværelser og 4 husholdningskjellere. I 1. etg., i hver leilighet: Entré, kjøkken, spiskammer, 3 værelser og veranda. I 2. etg., i hver leilighet: 2 soveværelser, 1 kontor, 1 pikeværelse, 1 klosetrom (=kott? (privet var i uthus)). (Stortings.med. 10 1900-1901 s. 83.) Har navnet Palmyra etter de to første beboerne, overlærerne Palmstrøm og Myhrvold. Oppført etter samme tegning som Damsgård, Kirkeveien 1. Huset ble oppført av byggmester A. Bronn, Fredrikstad. Det måler 27x10,5 meter i plan.
1976		Omgjøring til 4 leiligheter, 2 i hver etg. (Tegning datert 15.11.1976, UMB tegningsarkiv). Trolig utført 1976 eller kort tid etter med utskifting av utvendige trapper og vinduer skiftet til vippevinduer. Nye kledninger, listverk og dører innvendig.
1990	1999	Svevegavlene rekonstruert i 1990-årene.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, formgitt av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900. Best bevart utvendig, bare delvis innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om den store boligreisningen som hørte med for lærere og professorer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør og interiørene i to trapperom i hver sin ende av bygningen bør fredes. Nyere bygningsdeler og detaljer fra 1976 og senere kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler. Øvrige eldre deler av interiørene bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4767 FUGNERBAKKEN 18-20 (Palmyra)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 0.

Interiørnavn: Interiør
generelt

Beskrivelse: Interiørene er stort sett fornyet med nye kledninger, dører, vinduer og listverk i 1976. Mest særpregete interiørdetalj er innvendige trapper i begge ender av huset, men øvre del av trappehusene er avdelt i nyere tid.

Interiørnr: 1.

Interiørnavn: Østre del,
vindfang.

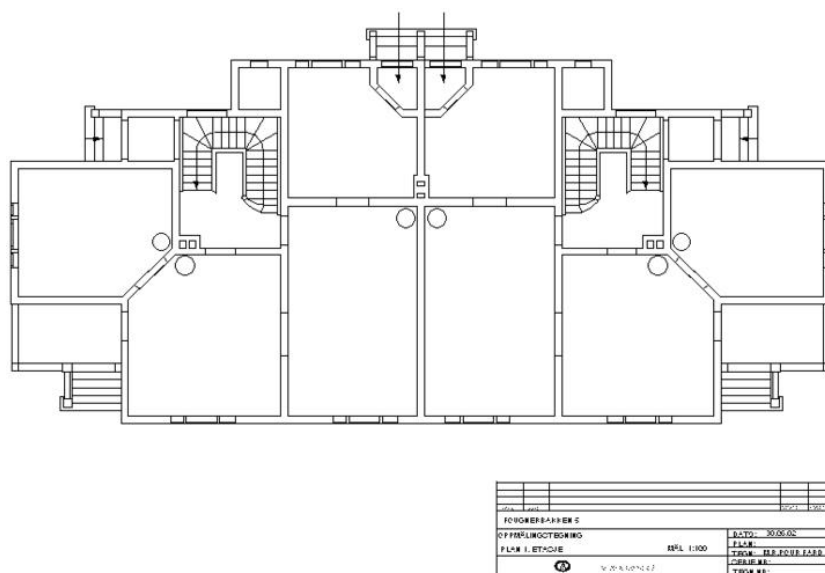
Beskrivelse: Vindfangene er sammen med trapperommene husets best bevarte interiør.

Interiørnr: 2.

Interiørnavn: Østre del,
trapperom.

Beskrivelse: Trapperommene er sammen med vindfangene husets best bevarte rom.

FUGNERBAKKEN 5		BLATT: 30/06/06
OFFISIELLOTTBOKNING		PLAK:
PLAN 1. ETASJE		TIDEN: 08.2018.2020
BYGNING 4767		BYGNING:
		TIDEN: 08.2018.2020

Hovedinngang til østre del. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Fougnerbakken 18-20, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

BYGNING 4767 FOUGNERBAKKEN 18-20 (Palmyra)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Fougnerbakken 18-20, verandaen i østre del 2. etg. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Fougnerbakken 5, østfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Trapp i østre del. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU.

Fougnerbakken 18-20, sett fra vest.

Østre vindfang sett mot nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

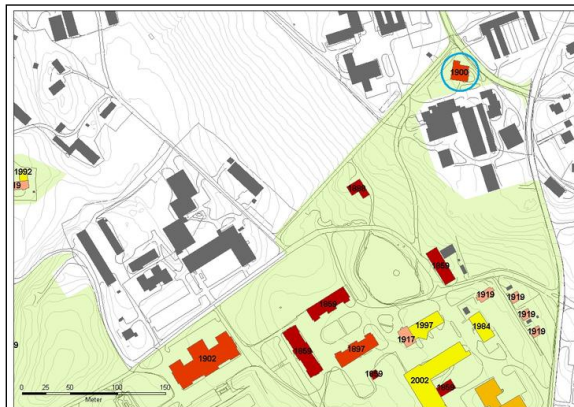
Fougnerbakken 18-20 sett fra øst. Foto: Bjørn Anders Fredriksen.

BYGNING 4859 FRUKTKONSERVERINGA

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	15381108
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1901
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Produksjonslokale
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kombinasjon av sveitserstil og nyrenessanse i mur. Sammensatt bygningskropp oppført i flere etapper. Hoveddel på fundament av bruddstein. Bærende teglmur med bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer; utkraget sperretak med halvvalm, taket tekket med tegl. Teglfasadene utsmykket med puss som imitasjon av kvader.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført etter tegninger av arkitekt Ole Sverre i 1901 for undervisningen i fruktkonservering. Tilbygget 1922, 1935 og 1954. Idag servicebygg for veksthusfunksjonen.

Bygningshistorikk

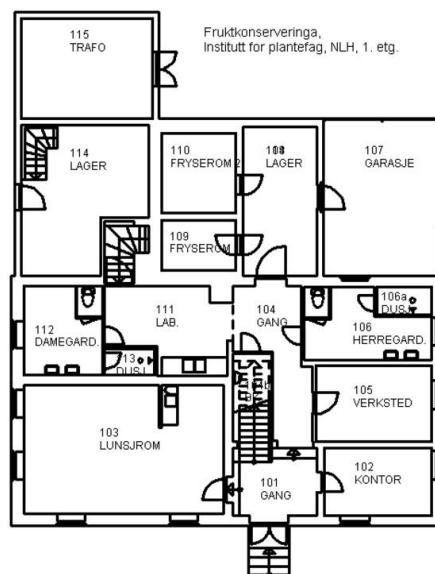
1901	Bygningen oppført etter tegninger av arkitekt Ole Sverre. Den er oppført av bærende teglvegger på fundament av bruddstein med bjelkelag og takkonstruksjon av tre, tekket med tegl. Betegnelsen var tidligere "fruktkonserveringshus", og det inneholdt lokaler for den praktiske undervisningen i dette faget, med "etter vore forhold nok saa mange og store apparater" (Norges Landbrukshøgskole 1859-1909, s. 145-146). Dette var forskjellige koke- og tørkeapparater. Det var i bygningen et stort arbeidsrom åpent til røstet, rom for saftpressing og et lager (Årsberetning 1902-1903).
1922	Tilbygget en fruktkjeller med fem rom. I østre del av bygningen innrettet en leilighet med tre rom og kjøkken samt gang. I tilknytning til dette ble oppført en garasje etter 1954 (Stortings med. 10 1928, s. 14; Norges Landbrukshøgskole 1859-1959, s. 281).
1935	Lagt loft over hele bygningen, med to rom. Tilbygget et lagerrom i murstein over kjelleren. Innredet et kjellerrom for veksthusene (Stortings med. 10 1937, s. 98).
1954	Tilbygget transformatorboks (UMB tegningarkiv).
2006	Dagens bruk er spiserom, garderobe, verksted og kontor for veksthusfunksjonen.

Vern

Formål:	Bevare og vise utformingen av UMBs forløper , Norges Landbrukshøgskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygninger fra den store utbyggingen omkring 1900.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Konserveringa sett fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Konserveringa, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

BYGNING 4859 FRUKTKONSERVERINGA

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

*Konserveringa sett fra nord. Fløyen til høyre rommer en transformator.
Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.*

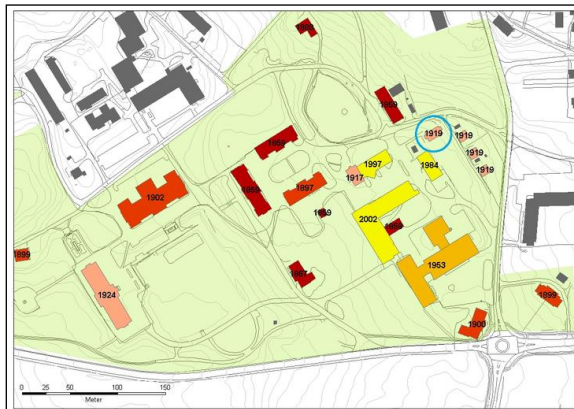
Konserveringa sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4787 HØGSKOLEVEIEN 1 (Stallmesterboligen)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149131353
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1919
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	F.O. Sørdsdahl
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført som vertikaldelt tomannsbolig i tidstypisk nasjonalromantisk stil inspirert av husformer fra rundt 1800. Halvvalmet tak med små takarker. Panelt bindingsverk.

Plassert i utkanten av den tidligere kjøkkenhagen, langs liten vei orientert etter områdets gamle aksesystem og veiretningene i kjøkkenhagen.

Nyere uhøvlet kledning, vinduer og alle detaljer utskiftet, inkl. vinduer (ca. 1992?).

Interiørene fremstår med en del opprinnelige detaljer, mest bevart i trapperom og i 2. etasje.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som bolig, trolig for elektromontør og bygningsformann. Den østre seksjonen oppdelt i to leiligheter før 1955.

Bygningshistorikk

1919	Oppført som vertikaldelt tomannsbolig, ved veien som avgrenser den tidligere kjøkkenhage mot nord. 1 ½ etasje, reisverk, halvvalmet tak, kjeller av betong. To like leiligheter. I 1. etg.: 2 værelser, kjøkken, trappegang. I kvisten: 3 værelser. Vannklosett til hver leilighet i kjelleren. (Kilde: Stortings med. 10 1922, s. 30.) Omtalt som dobbeltbolig ved oppførelsen, mens en enebolig var tiltenkt stallmesteren (regnskapsekstrakt i NLH årsberetning 1919-20, s. 95). Dobbelboligen trolig tiltenkt elektromontør og bygningsformann (jf. NLH jub.skrift 1934, s. 444).
1958	Inneholdt nå (som i 2006) 1 leilighet på 5 rom og kjøkken (i vest) og 2 leiligheter på 2 rom og kjøkken (i øst) (Stortings meld. 10 1958, s. 335).
1974	Vindfang oppført ved inngangene i begge ender av huset (bygningstegning datert dette år, UMB tegningsarkiv).
1992	Utvendig istandsetting med utskifting av kledning, dører, vinduer og alle andre detaljer (dateringen noe usikker).

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, som i hovedsak ble formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store høgskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Står i opprinnelig utforming, men med lav materialautentisitet i eksteriøret og med begrenset autentisitet innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om boligreisning for skolens funksjonærer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes. Opprinnelige interiør- og innredningsdetaljer bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Østre del, 2. etg., trapperom
Beskrivelse:
Trapperommene har tidstypisk og forholdsvis godt bevart detaljering med faspanel og listverk.

Interiørnr:
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Forholdsvis enkel og tidstypisk innredning. Enkelte opprinnelige fyllingsdører bevart i 1. etg., men for øvrig omfattende utskifting av kledninger og listverk der. Begge trapperom og 2. etg. har i stor grad opprinnelige faspaneler, listverk og dører. Omgjort til 3 leiligheter før midten av 1900-tallet.

BYGNING 4787 HØGSKOLEVEIEN 1 (Stallmesterboligen)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Stallmesterboligen sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Stallmesterboligen sett fra nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Stallmesterboligen sett fra sørøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Trapperom i østre del sett mot nordøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

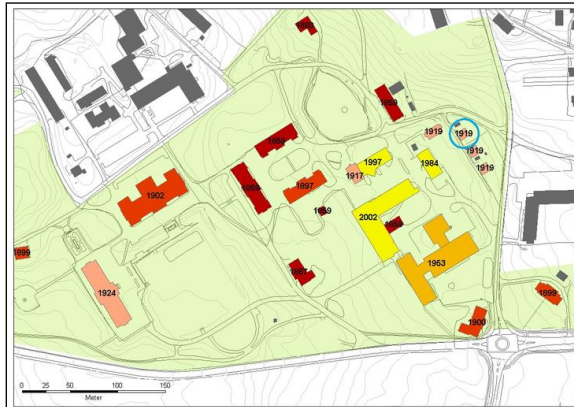
Stallmesterboligen sett fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4780 HØGSKOLEVEIEN 3 a (Trillingene, Nordstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076220
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1919
Byggherre:	Norges Landbrukshøyskole
Arkitekt:	F.O. Sørdsahl
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Liten enebolig i tidstypisk nasjonalromantisk stil inspirert av husformer fra rundt 1800. Høyt saltak med innglasset veranda ved frontfasaden. Panelt bindingsverk.
3 like bygninger er plassert på rekke i utkanten av den tidligere kjøkkenhagen, langs liten vei orientert etter områdets gamle aksesystem og veiretningene i kjøkkenhagen.
Nyere uhøvlet kledning, vinduer og alle utvendige detaljer utskiftet (ca. 1992?).
Interiørene har noen eldre detaljer bevart, som enkelte dører og noe listverk.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som bolig, trolig for fjøsmester, stallmester eller sjåfør. Tegnet av O.F. Sørdsahl som var skolens lærer i bygningslære et års tid.

Bygningshistorikk

1919	Oppført tre like eneboliger i den tidl. kjøkkenhagen. Panelt reisverk, 1 1/2 etasje, saltak, kjeller av betong. I 1. etg.: 2 værelser, kjøkken, trappegang, veranda. I kvisten: 2 værelser, 3 kott. Vannklosett i kjelleren. (Stortings med. 10 1922, s. 30.) 3 like boliger for fjøsmester, stallmester og sjåfør (regnskapsekstrakt i NLH årsberetning 1919-20, s. 95). Arkitekten var F.O. Sørdsahl som var lærer i bygningslære ved skolen et års tid (NLH 1934, s. 444).
1991	Utvendig istandsetting med utskifting av kledning, dører, vinduer og alle andre detaljer.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, som i hovedsak ble formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store høyskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Står i opprinnelig utforming, men med lav materialautentisitet i eksteriøret og med begrenset autentisitet innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høyskolen og om boligreisning for skolens funksjonærer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes. Opprinnelige interiør- og innredningsdetaljer bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Interiør
generelt
Beskrivelse: Forholdsvis enkel og tidstypisk innredning. Trapperom med faspanel og opprinnelig listverk er best bevarte interiør. For øvrig mye nye kledning og listverk, mens bare noen dører og litt listverk er opprinnelig, mest opprinnelig i 2. etg. (Se fotos av lign. forhold i naboene, Høgskoleveien 3 b og c).

BYGNING 4780 HØGSKOLEVEIEN 3 a (Trillingene, Nordstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Trillingene, sett fra nordvest med Nordstua nærmest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Trillingene, Nordstua sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4779 HØGSKOLEVEIEN 3 b (Trillingene, Midtstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076239
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1919
Byggherre:	Norges Landbrukshøyskole
Arkitekt:	F.O. Sørdsahl
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: n

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Liten enebolig i tidstypisk nasjonalromantisk stil inspirert av husformer fra rundt 1800. Høyt saltak med innglasset veranda ved frontfasaden. Panelt bindingsverk.
3 like bygninger er plassert på rekke i utkanten av den tidligere kjøkkenhagen, langs liten vei orientert etter området gamle aksesystem og veiretningene i kjøkkenhagen.
Nyere uhøvlet kledning, vinduer og alle utvendige detaljer utskiftet (ca. 1992?).
Interiørene har få eldre detaljer bevart, som enkelte dører og noe listverk.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som bolig, trolig for fjøsmester, stallmester eller sjåfør. Tegnet av O.F. Sørdsahl som var skolens lærer i bygningslære et års tid. Innvendig ombygget til studenthybler (trolig 1990-årene).

Bygningshistorikk

1919	Oppført tre like eneboliger i den tidl. kjøkkenhagen. Panelt reisverk, 1 1/2 etasje, saltak, kjeller av betong. I 1.etg.: 2 værelser, kjøkken, trappegang, veranda. I kvisten: 2 værelser, 3 kott. Vannklosett i kjelleren. (Stortings med. 10 1922, s. 30.) 3 like boliger for fjøsmester, stallmester og sjåfør (regnskapsekstrakt i NLH årsberetning 1919-20, s. 95). Arkitekten var F.O. Sørdsahl som var lærer i bygningslære ved skolen et års tid (NLH 1934, s. 444).
1991	Utvendig istandsetting med utskifting av kledning, dører, vinduer og alle andre detaljer. Ombygget til enkelthybler, muligens på samme tid.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, som i hovedsak ble formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store høyskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Står i opprinnelig utforming, men med lav materialautentisitet i eksteriøret og med begrenset autentisitet innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høyskolen og om boligreisning for skolens funksjonærer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes. Opprinnelige interiør- og innredningsdetaljer bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Forholdsvis enkel og tidstypisk innredning. Ombygget til enkelthybler i begge etasjer. Trapperom med faspanel og opprinnelig listverk er best bevarte interiør. For øvrig mye nye kledning og listverk, mens bare noen dører og litt listverk er opprinnelig. Se også nabohus Høgskolevn. 3 c for fotografier.

BYGNING 4779 HØGSKOLEVEIEN 3 b (Trillingene, Midtstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Trapperom med opprinnelige detaljer. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

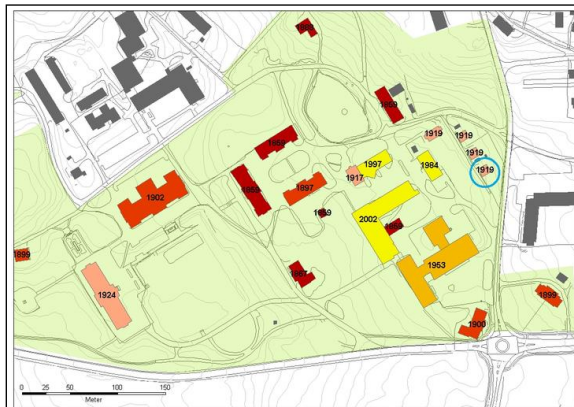
Trillingene, Midtstua sett fra nordvest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4778 HØGSKOLEVEIEN 3 c (Trillingene, Sørstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076247
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1919
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	F.O. Sørstahl
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Liten enebolig i tidstypisk nasjonalromantisk stil inspirert av husformer fra rundt 1800. Høyt saltak med innglasset veranda ved frontfasaden. Panelt bindingsverk.
3 like bygninger er plassert på rekke i utkanten av den tidligere kjøkkenhagen, langs liten vei orientert etter områdets gamle aksesystem og veiretningene i kjøkkenhagen.
Nyere uhøvlet kledning, vinduer og alle utvendige detaljer utskiftet (ca. 1992?).
Interiørene har noen eldre detaljer bevart, som enkelte dører og noe listverk, men har for øvrig mye nye kledninger og detaljer.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som bolig, trolig for fjøsmester, stallmester eller sjåfør. Tegnet av O.F. Sørstahl som var skolens lærer i bygningslære et års tid.

Bygningshistorikk

1919	Oppført tre like eneboliger i den tidl. kjøkkenhagen. Panelt reisverk, 1 1/2 etasje, saltak, kjeller av betong. I 1.etg.: 2 værelser, kjøkken, trappegang, veranda. I kvisten: 2 værelser, 3 kott. Vannklosett i kjelleren. (Stortings med. 10 1922, s. 30.) 3 like boliger for fjøsmester, stallmester og sjåfør (regnskapsekstrakt i NLH årsberetning 1919-20, s. 95). Arkitekten var F.O. Sørstahl som var lærer i bygningslære ved skolen et års tid (NLH 1934, s. 444).
1991	Utvendig istandsetting med utskifting av kledning, dører, vinduer og alle andre detaljer.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, som i hovedsak ble formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store høgskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Står i opprinnelig utforming, men med lav materialautentisitet i eksteriøret og med begrenset autentisitet innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om boligreisning for skolens funksjonærer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes. Opprinnelige interiør- og innredningsdetaljer bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Forholdsvis enkel og tidstypisk innredning. Trapperom med faspanel og opprinnelig listverk er best bevarte interiør. For øvrig mye nye kledning og listverk, mens bare noen dører og litt listverk er opprinnelig, mest opprinnelig i 2. etg. Se også nabohuset Høgskolevn. 3 b for fotografier.

BYGNING 4778 HØGSKOLEVEIEN 3 c (Trillingene, Sørstua)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Trillingene, Sørstua sett fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Tillingene, Sørstua sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

I entreen er døren til kjellertrappen av de opprinnelige. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

De tre like boligene blir kalt Trillingene. Sett fra sørøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4776 KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149078290
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1899
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: n

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført som vertikaldelt og symmetrisk utformet tomannsbolig i en blanding av sveitserstil og dragestil, med samme detaljering som Fougnerbakken 16 og 18-20. Hovedbygningsskropp med rektangulær grunnplan og klar blokkvirkning med mindre utbygg og veranda i to etasjer ved begge gavlvegger. Konstruert i reisverk med plankefylling, saltak. Plassert fritt i parklandskapet. Eksteriøret er meget godt bevart bortsett fra utskiftninger av utvendige trapper, en del vindusrammer og gerikter og enkelte verandadetaljer, alt som kopier av de opprinnelige. Eksteriørfarger med brukket hvitt og detaljer i engelsk rødt er angivelig de opprinnelige som ble tatt opp igjen ved siste oppussing ca. 1995. Interiørene fremstår i stor grad som godt bevart, høyest bevaringsgrad i husets vestre halvdel, der også trapperommet er bevart i sin helhet fra 1. etasje til loft uten senere oppdelinger med nye lettvegger.

Sammendrag bygningshistorie

Opprinnelig bolig for 2 professorfamilier. Ominnredet til tremannsbolig ca. 1955. Utvendig istandsatt ca 1995 etter rivningsdebatt i slutten av 1980-årene.

Bygningshistorikk

1899		Oppført som lærerbolig, vertikaldelt tomannsbolig i 2 etasjer, reisverk med plankefylling, tekket med skifer. I kjelleren: 2 bryggerhus, 2 rulle- og strykeværelser og 4 husholdningskjellere. I 1. etg., i hver leilighet: Entré, kjøkken, spiskammer, 3 værelser og veranda. I 2. etg., i hver leilighet: 2 soveværelser, 1 kontor, 1 pikeværelse, 1 klosetrom (=kott? (privet var i uthus)). (Stortings.med. 10 1900-1901 s. 83.) Har navnet Damsgård etter Skogdammen som ligger på sørsiden, sør for Drøbakveien. Oppført etter samme tegning som "Palmyra", Fougnerbakken 20.
1953	1955	Ombygget til tre leiligheter, men opprinnelig utforming og detaljering i stor grad beholdt.
1987	1988	Planlagt revet for å gi plass til adm.bygg.
1995	1999	Utvendig istandsatt og reparert med kopier av opprinnelige deler: Nye utvendige trapper, nye vinduer i sørvendte fasader, verandaer delvis fornyet. Opprinnelige utvendige farger gjenopptatt med gulhvite flater og engelsk røde detaljer. (Utført i siste halvdel av 1990-årene).
2004		Østre del i bruk som midlertidige kontorer.
	1999	I bruk som bolig til 1999. Senere delvis ute av bruk.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, formgitt av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om den store boligreisingen som hørte med for lærere og professorer. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør og interiør. Nyere bygningsdeler og detaljer kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4776 KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr:

Interiørnavn: Østre del, trapperom.

Beskrivelse: Trappen har samme rike detaljering som i vestre del med en blanding av jugendstil og dragestilens rundbuede, romanske former. Høyere opp er den senere noe endret.

Interiørnr:

Interiørnavn: Vestre del, 2. etg., stue og trapperom

Beskrivelse: I den vestre stuen står en forholdsvis sjelden vedovn (Drammens Jernstøberi nr. 62, ca. 1915? Tilsvarende også i østre del, 2. etg.).

Interiørnr:

Interiørnavn: Østre del, vindfang.

Beskrivelse: I begge ender av huset er vindfangets tofløyete svingdører bevart.

Interiørnr:

Interiørnavn: 1. etg., vestre del. Stuer.

Beskrivelse: Mye opprinnelig detaljering bevart, himlingskledning trolig fra 1930-årene.

Interiørnr:

Interiørnavn: Østre del, 1. etg. Kjøkken

Beskrivelse: Platekledning på veggene og fyllingsdørenes kjøkkenside, trolig fra 1955

.

Interiørnr:

Interiørnavn: Vestre del, trapperom.

Beskrivelse: Den rikt detaljerte trappen i vestre del er den best bevarte i bygningen (og i den tilsvarende Fougnerhaugen 20) med løpet bevart hele veien fra 1. etg. til loftet uten nyere oppdelinger.

Interiørnr: 0.

Interiørnavn: Interiør generelt.

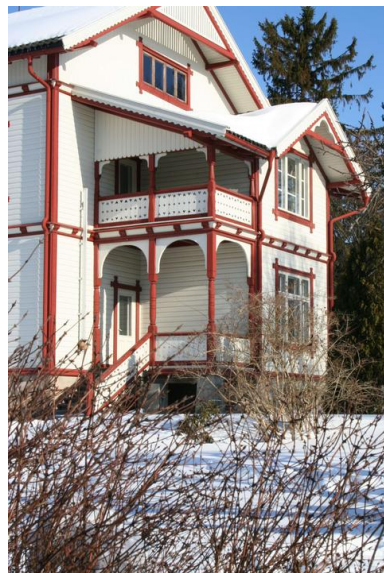
Beskrivelse: Interiørene er stort sett godt bevart. Mange flater har nyere kledninger, men listverk og dører er i stor grad bevart, mer bevart i vestre halvdel enn i østre. Mest særpregete interiørdetalj er innvendige trapper i begge ender av huset, der den vestre er bevart helt intakt uten oppdelinger av trapperommet.

BYGNING 4776 KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Damsgård sett fra Meierikrysset i sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Damsgård sett fra sør, 2006.
Dragestilsdetaljer i veranda og vindusgerikter.
Foto: J.Chr. Eldal, NIKU.

På de søndre fasadene er vinduer og gerikter delvis skiftet ut. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Damsgård sett fra øst. Kjøkkeninnganger med trapp fornyet i oppr. formspråk. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4776 KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Østre dels trapperom. Trappen har jugendstilens svung. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Kjøkkenet i østre dels 1. etasje sett mot nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Damsgård sett fra oppkjørselen fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Vestre dels 2. etasje. Østre stue sett mot nord og trapperommet. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4776 KIRKEVEIEN 1 (Damsgård)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Damsgård, detalj av rekkverk fornyet ca. 1995. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Trapperom i vestre del 1. etasje sett mot nordøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Damsgårds nordfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen.

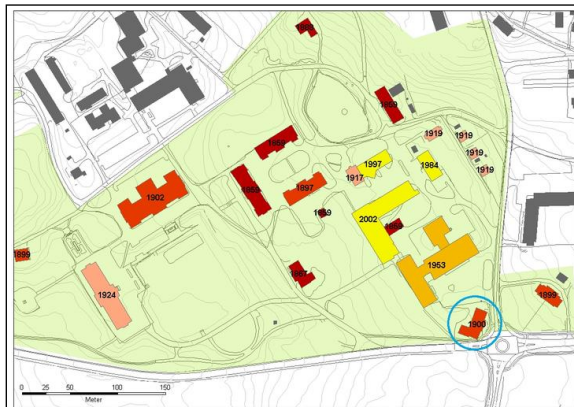
Østre vindfang sett mot øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4777 KIRKEVEIEN 2 (Meierimuseum)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149078282
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1900 - 1901
Byggherre:	Norges Landbrukshøyskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Produksjonslokale
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kombinasjon av sveitserstil og nyrenessanse i mur. Sammensatt bygningskropp oppført i tre etapper. opprinnelig del på en kjeller av bruddstein. Bærende teglmur med bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer; utkraget sperretak med halvvalm, taket tekket med skifer. Teglfasadene utsmykket med puss som imitasjon av kvader.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført etter tegninger av arkitekt Ole Sverre 1900-1901 som meieribygning. Utvidet mot nord slik at fasaden ble symmetrisk. Virksomheten flyttet ut i 1953 og bygningen ble innredet til leiligheter. I 1987 innrettet til meierimuseum, i 1993 også i annen etasje. Tilbygget på baksiden mot vest med samme uttrykk 2001-2002.

Bygningshistorikk

1900	1901	Meieribygningen oppført etter arkitekt Ole Sverres tegninger. Oppført av bærende teglvegger på fundament av bruddstein. Trebjelkelag og -takkonstruksjon. Tekket med skifer. Inneholdt melkemottagelsesrom, separeringsrom, ysteri, kjelerom, vaskerom, butikk og avkjølingsrom med fajansefliser, smørrom og ostekammer samt et motorrom. I annen etasje bolig for meiersker samt kvinnelige læringer og elever ved høyskolen (Tegning av meieribestyrer Authén. Gjengitt hos Aas s. 123).
1906		To beboelsesværelser innredet på loftet for en vaskekone og to kvinnelige hagebrukslæringer (Stortings med. 10 1906-1907, s. 54).
1922		Meieriet utvidet mot nord med nytt ysteri og butikk (UMB tegningarkiv).
1949		Fra bygningens sørøstre hjørne tilbygget et enetasjes kjelehus, ca 76 kvm, med flatt tak. Bevilget 1938-39 (Stortings meld. 10 1949, s. 249).
1950		Pipen fra dampkjelerommet revet (se foto Norges Landbrukshøyskole 1859-1909, s. 147). Den var 19 meter høy og var oppført utenfor bygningen.
1953		Nytt meieriinstitutt ferdig. Bygningen nedlagt som meieri og innrettet til leiligheter. På 1960-tallet var bygningen delt opp i seks små leiligheter.
1987		Meierimuseum i første etasje.
1992	1993	Annen etasje innlemmet i museet. Utskiftning av enkelte eldre konstruksjoner med stål og limtre. Innredet bibliotek, WC, tekjøkken, lager og kontor samt auditorium.
2001	2002	Søndre del av bygningen forlenget mot vest.

Vern

Formål:	Bevare og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4777 KIRKEVEIEN 2 (Meierimuseum)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Meierimuseet sett fra nord. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Meierimuseet sett fra øst. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Meierimuseet sett fra nordvest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Meierimuseet sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4814 MEIERIINSTITUTTET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076204
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1949 - 1953
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Chr. von Munthe af Morgenstjerne og Arne Eide
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Produksjonslokale
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført av betong forblendet med granitt og tegl. Bjelkelag av betong og takkonstruksjon av tømmer, valmet utkraget sperretak tekket med tegl. Delvis preget av sveitsiske former, muligens som en henspeling på sveitsiske meieritradisjoner.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1949-1953 som meieriinstitutt etter tegninger av arkitektene Morgenstjerne & Eide. Bygningen har fremdeles sin opprinnelige funksjon.

Bygningshistorikk

1949	1953	Meieriinstituttet og Forsøksmeieriet samt fyrhus er et sammenhengende kompleks oppført etter tegninger av arkitektene Morgenstjerne & Eide. Det består av tre deler: Meieriet er oppført i kompakt teglmur, areal 1103 kvm, med kjeller for ostelagre, undervisnings- og forsøksrom. I første etasje produksjonsrom, maskinhall og maskinprøverom. I annen etasje kjøletanklager, forsøksrom og kontorer. Fyrhusforbindelsesbygningen er også oppført i teglmur, areal 182 kvm med et maskinprøverom. Fyrhuset i teglmur areal 237 kvm; kjeller med personalrom og maskinrom. Første etasje rom for damp- og varmekjele. Mellombygg til laboratoriet, areal 163 kvm; i underetasjen spiserom og lager. I første etasje ..., i annen etasje kun gang. Laboratoriebygget er oppført i Trondheims hulmur, areal 796 kvm; kjeller med garderobes, maskinrom, arkiv; underetasje med bibliotek, møtesal og laboratorier; første etasje med auditorier, kontorer og laboratorier, annen etasjekontorer og laboratorier. Etasjeskillene er av betong og grunnmurene av betong er delvis forblendet med granitt. Takkonstruksjonene er valmtak av tre. Alle tak er tekket med tegl (Stortings meld. 10 1958, s. 339).
1957		Tilbygg til fyrhuset, areal 88kvm; kjeller i betong og overetasje i tegl (Stortings meld. 10 1962-1963, s. 34).
1992		Påbygging av en etasje på mellombygget, slik at forbindelseskorridoren over taket ble innebygget (UMB tegningarkiv).
2002	2003	Ny pipe oppført 2002 eller 2003.

Vern

Formål:	Verne bygningen som et viktig kvalitetsbygg fra tiden rett etter annen verdenskrig.
Begrunnelse:	Bevare en viktig bygning fra UMBs utvikling som også viser en høy kvalitet materialmessig og arkitektonisk fra tiden rett etter annen verdenskrig.
Omfang:	Eksteriør
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

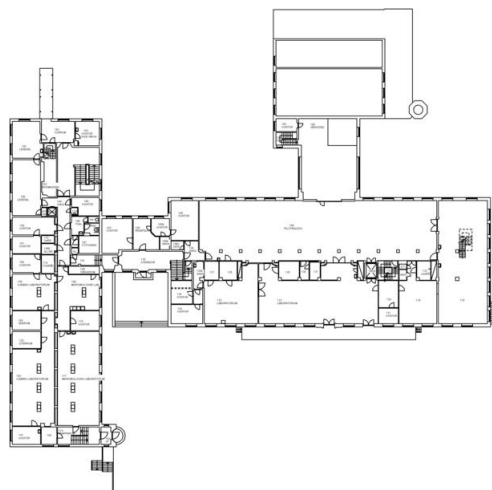
Meieriinstituttets østfløy, detalj fra portalen ved rampen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Meieriinstituttets østfløy, detaljer i gesims og takutstikk. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4814 MEIERIINSTITUTTET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Meieriinstituttets østfløy med rampe og portal. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Meieriinstituttet, 1. etg. Opphavsrett: UMB.

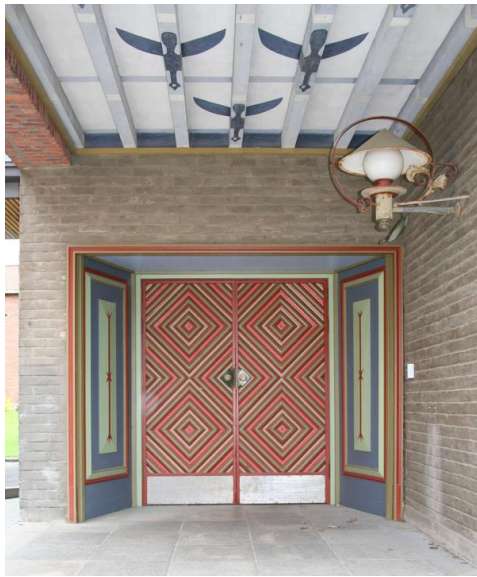
Meieriinstituttet sett fra nord med varmesentralen i forgrunnen og forbindelsesgangen til Bioteknologibygget t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Meieriinstituttets vestfløy sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4814 MEIERIINSTITUTTET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Hovedinngangen til Meieriinstituttets vestfløy. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

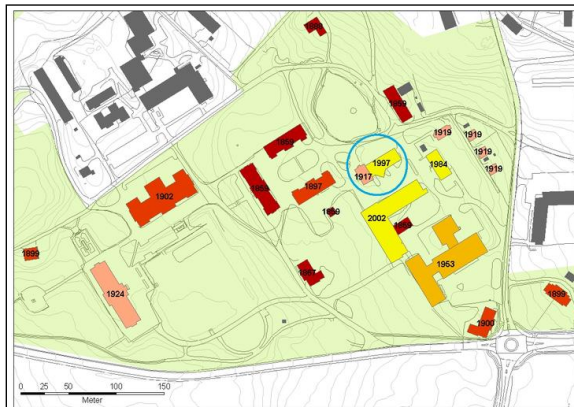
Meieriinstituttet sett fra vest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4809 NORSK LANDBRUKSMUSEUM (Posthusgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076050
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1917
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Villalignende bygning i 1 ½ etg. med rektangulær grunnplan og saltak. Panelt reisverk levert av Strømmen Trævarefabrik. Oppført som tverrfløy til den tidligere Maskinprøvehallen og innordnet i områdets opprinnelige aksesystem. Opprinnelige detaljer i stor grad bevart utvendig, men vinduer skiftet ut (1996). Heller ikke ytterdør i bislaget mot nordvest er opprinnelig. Interiørene er fornyet 1996-1997, bare loftstrappen og innerdørene i inngangsslusene er igjen av opprinnelige innredningsdetaljer.

Sammendrag bygningshistorie

Inneholdt opprinnelig posthus, telefonsentral, kontor for Maskinprøvehallen, assistentsamlingsrom og hybler for telefonbetjening og maskinprøvehallens assistent. Istandsatt og fullstendig ombygget innvendig for Norsk Landbruksmuseum 1996-1997. Samtidig ble den tidligere Maskinprøveanstalten revet og erstattet med en ny utstillingsfløy for museet i en lignende hovedform som den revne.

Bygningshistorikk

1917	Oppført som tverrfløy i sydenden av den tidligere Maskinprøvehallen (oppført 1909, revet ca. 1996). Panelt reisverk i 1 ½ etg. på kjellermur av betong, levert av Strømmen Trævarefabrik. Inneholdt i 1. etg., søndre del: 2 kontorer og div. smårom for maskinprøveanstalten, i nordre del: posthuset med inngang i bislaget på nordsiden og med postbokser og telefonsentralen med bolig for to telefondamer, senere angivelig bare for telefonbestyrerinnen. I 2. etg. værelse for maskinprøveanstaltens assistent og en forsamlingsal for skolens assistenter. I kjelleren: Lager og verksted, prøverom for separatorer, toaletter. (Stortings med. 10 1922, s 29; Aas 1996, s. 136; tegning av Ole Sverre i Strømmen Trævarefabriks arkiv, Riksantikvaren).	
1930	Kontorene i søndre del var nå benyttet av gårdsbrukets driftsleder og kontrollassistent. (Stortings med. 10 1932, s. 291).	
1933	Etter automatisering av telefonen ble det tidligere ekspedisjonsrom og boligen for telefonbestyrerinnen gjort om til leilighet for en assistent. (Stortings med. 10 1937, s 99).	
1996	1997	Den gamle kontorbygningen rehabilitert og ombygget og den tidligere Maskinprøvehallen erstattet av ny utstillingsfløy for Norsk Landbruksmuseum. Arkitekt: Archus arkitekter as (tegninger og byggesaksdokumenter i UMB tegnings- og bygningsarkiv).

Vern

Formål:	Bevare den eldste delen av bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte eksteriørene fra den store høgskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Bare eksteriøret er bevart. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om den tidligere maskinprøvevirksomheten, post- og telefonservicen ved høgskolen. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Interiør
generelt
Beskrivelse: Fullstendig
nyinnredet innvendig 1996-
1997. Bare loftstrappen og
innerdørene i gammel
hovedinngang og i bislaget
mot nordvest er
opprinnelige.

BYGNING 4809 NORSK LANDBRUKSMUSEUM (Posthusgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Posthusgården, østfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Posthusgården, sydfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Norsk Landbruksmuseum sett fra øst med utstillingsbygget fra 1997 t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Posthusgårdens fasade mot Svanedammen. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4809 NORSK LANDBRUKSMUSEUM (Posthusgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bislaget på nordvestre gavlvegg var inngang til det tidligere posthuset og telefonsentralen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Posthusgården, vestfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Ved hoveddøren mot sørvest er detaljeringen rikere enn ellers i bygningen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

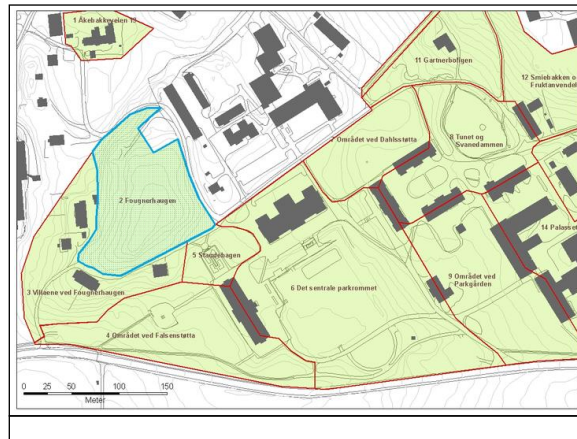
Landbruksmuseet sett fra nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 9902633 P 2 Fougnerhaugen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1880
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	P. H. G. Fougner.
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Åkebakkeveien, Fougnerbakken og gjerde mot Skoggården. Området domineres av store nåletrær, som for en stor del er fra da arboretet ble anlagt i 1880-årene. Det innholder til dels sjeldne arter av koniferer (nåletrær). Det henvises til NLHs registrering i 2001. Fremdeles sees noen av stiene som tidligere er anlagt i arboretet. Det ville være ønskelig at de opparbeides og vedlikeholdes. Ellers er det foretatt vedlikeholdsmessig hogst og noe nyplantning i arboretet.

Sammendrag bygningshistorie

1880-årene: arboretet på Fougnerhaugen anlagt med en blanding av bartrær og løvtrær. (Misvær, 1901). 1892: Oppmålingskart viser anlagte stier i arboretet. (Thunæs, 1892). 1904: Oppmålingskart viser ingen stier. (Nygaard, 1904). 1908: Misvær har en plan med stier stiplet inn, men på situasjonsplan fra 1923 er ikke stiene lenger inntegnet. Gjennom hele 1900-tallet er det bartrærne som dominerer på Fougnerhaugen. På 1990-tallet ble det igjen anlagt stier i arboretet, og i 2006 kan man ane restene av disse.

Vern

Formål:	Å bevare arboretet som historisk dokumentasjon av landbrukshøgskolens virksomhet også før 1900, og for undervisningen i dendrologi.
Begrunnelse:	Arboretet har høy autentisitet mht både materiale og form og har dessuten høy identitetsverdi for Universitetet.
Omfang:	Hele område som vist på kartet. Fredningen skal ikke forhindre aktiv bruk av området som arboret til undervisning og forskning.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Fougnerhaugen med lykt langs Fougnerbakken. Foto: M. v. Essen, 2006.

Fougnerhaugen sett fra Skoggården. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902633 P 2 Fougnerhaugen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

*Fougnerhaugen med Tårnbygningen bak i bildet.
Foto: M. v. Essen, 2006.*

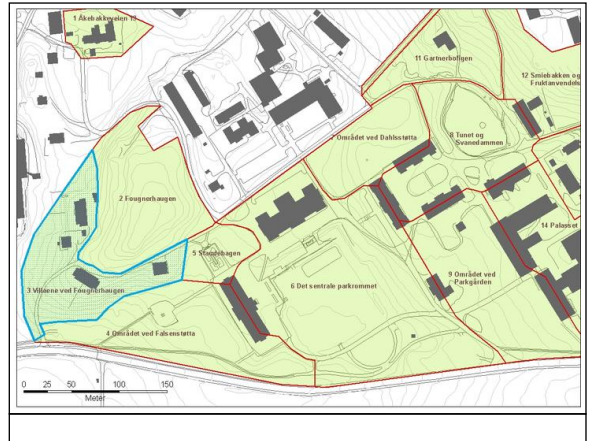
Fougnerhaugen sett fra Åkebakkeveien. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902634 P 3 Villaene ved Fougnerhaugen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag byggningsbeskrivelse

Området avgrenses av arboretet på Fougnerhaugen og områdene rundt Staudehagen, Falsen-støtta og Stoffskiftefjøsset. Veien Fougnerbakken går gjennom området og binder villaene sammen med Skoggården.

Hagen til Fougnerbakken 16, kalt Lindemannhuset, er innrammet av alperips mot sør, og med en lund av alm, selje og lønn mot Staudehagen. Et lite skogholt mellom nummer 16 og 18 består av eik, bøk, bjerk, barlind og noen einer. Ellers er det noen spredte prydbusker her og der.

Fougnerbakken 18/20, kalt Palmyra, er en vertikaldelt tomannsbolig identisk med Damsgård i Kirkeveien 1, og oppført sammen med denne og Fougnerbakken 16 i 1899. Da ble sannsynligvis også hagene anlagt. Hagene omgis av hekker av sibirertebusk som har vært, og til dels er formklippede. Nederst i den østre hagen er imidlertid en ny fri hekk av blåeddeved. Rester etter prydbusker som syrin, skjærsmine og forsythia. I hagen til nummer 20 er et staselig pæretre og en svær hegg. En hekk av sibirertebusk mot veien i vest var nylig beskåret. Ellers er alle disse tre hagene dårlig vedlikeholdt og gir inntrykk av forvilling. Spor etter det opprinnelige stisystemet ses i terrenget særlig i den østre hagen. Mellom Falsenstøtta og villaene anes rester av et stisystem fra O. L. Moens planer.

Fougnerbakken 19, kalt Bestyrerboligen, er et hus i funkis-stil fra 1939, som tidligere antagelig har vært omgitt av en tilsvarende hage. Foran huset er rester av en hellelagt terrasse omgjerdet av betongmur, hvor hele fronten mangler. En gressvoll danner nå i stedet et tilfeldig anlagt stup. Ellers er det en åpen grasbakke med buskkratt i ytterkant. Ved inngangspartiet står en nikkoedelgran (*Abies homolepis*) fra 1920 og en ornåsbjørk (*Betula verucosa* Dalecarlica) fra ca 1925.

Hagen tilhørende Skoggården i Fougnerbakken 21 fra ca. 1919, framstår nå som en ruin med sauegjerde mellom hus og hage, rester av lindehekker som er sluppet opp og blitt topptunge, og to gjengrodd trapper. En tidligere klippet tujahekk mellom nummer 21 og 19 er nå sluppet fri og helt formløs. To trapper i terrasseskråningene i nord gjensstår fra det opprinnelige anlegget.

Sammendrag byggningshistorie

Fougnerbakken 21: Hagen til Skoggården er antagelig anlagt i forbindelse med at bygningen ble oppført i 1919. Muligens kan den tilskrives O. L. Moen, da det kan spores formale trekk i den. Villaen til bestyrerboligen i Fougnerbakken 19 ble lagt på en del av tomten til nr. 21 i 1939. Fougnerbakken 19: Hagen er skilt ut fra Skoggårdens tomt da villaen ble oppført som bestyrerbolig i 1939.

Huset kalt Lindemann: Den buede terrassen er antakelig fra da huset ble oppført rundt 1900. Hagen fortsatte ned til plassen ved Falsenstøtta helt til O. L. Moen innlemmet dette området i parken i 1920-årene.

Huset kalt Palmyra: Ca 1899-1950: Hagen innhegnet av klippede hekker, slyngende stier, frukttrær, bærbusker, plen og kjøkkenhageareal mm. Stisystemet i hagene var speilvendt i forhold til hverandre. (Flyfoto Widerøe 1937 og 1956, Ås kommune). 1950-2006: Stisystem grodd igjen, og hagene er mer og mer preget av forfall.

Vern

Formål:	Å bevare hagene til Fougnerbakken 16 og 18/20 som eksempel på de første lærerhagene fra ca 1900 og som oppsluttende element til området ved Falsenstøtta.
Begrunnelse:	Strukturene i disse tre hagene er godt bevart, selv om de er i et visst stadium av forvilling pr 2006. Den østre delen av området er dessuten verdifullt naboskap til UMBs sentrale parkområde og Falsenstøtta.
Omfang:	Vern gjelder hagene ved Fougnerbakken 16 og 18/20. Framtidig bruk i tråd med hagenes stil tillates. Vernet gjelder ikke Fougnerbakken 19 og 21.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9902634 P 3 Villaene ved Fougnerhaugen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

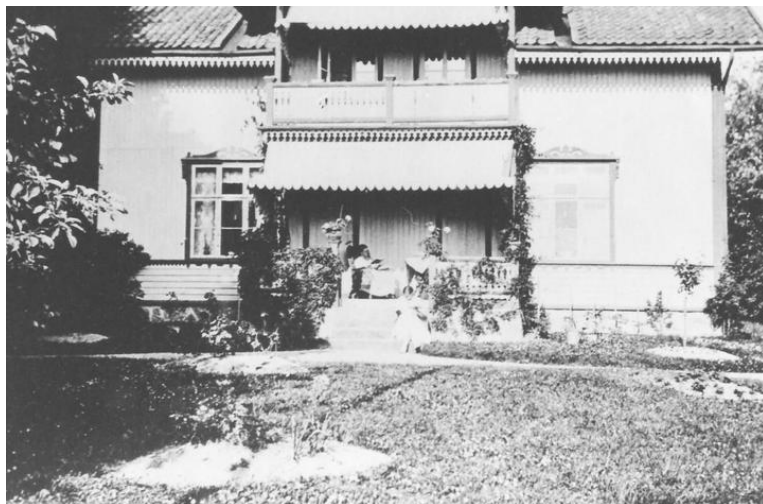
Huset kalt Lindeman sett fra sør. Foto: M. v. Essen, 2006.

Lindemanhusets sørfasade med hekk og omkransende trær. Foto: M. v. Essen, 2006.

Huset kalt Palmyra sett fra sør. Foto: M. v. Essen, 2006.

Hageanlegget ved Landmarks villa var anlagt i 1800-tallets hagestil med slyngede stier og blomsterbed for sarte vekster i gressplenene. Foto: Fra rundt 1925. Lokalhistorisk arkiv, Ås

BYGNING 9902634 P 3 Villaene ved Fougnerhaugen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

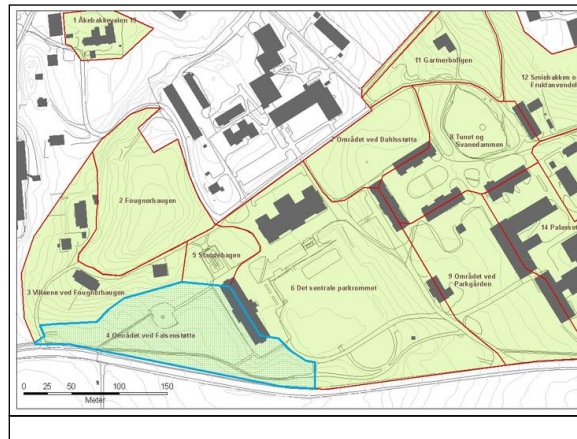
Villaområdet fra flyfoto. Huset kalt Palmyra og Bestyrerboligen nederst til venstre i bildet. POU, UMB.

BYGNING 9902635 P 4 Området ved Falsenstøtta

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1864 - 1926
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	A.F.W. von Hanno og Olav L. Moen
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde bevaring for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15.april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningbeskrivelse

Området avgrenses av Staudehagen, Tårnbygningen med innkjøring og gangvei til den, Drøbakveien og tomtene til villaene ved Fougnerhaugen.

Kjernen i parkområdet er Falsenstøtta reist til minne om eidsvollsmannen Christian Magnus Falsen i 1864. Nærmest støtten er anlegget stramt formgitt, men ellers er området landskapeleg anlagt med åpne plenareal, enkeltstående trær, og busk- og treplantinger som blir gradvis tettere mot ytterkantene.

Monumentplassen ligger på stedet hvor tunet til sorenskrivergården Vollebekk lå og er noe hevet i terrenget, som ellers heller svakt mot vest. Monumentet, som er i god opprinnelig stand, er omgitt av et smijernsgjerde. Grusplassen omkring er kantet av en klippet glansmispelhekk (*Cotoneaster lucidus* plantet før 1930) i en bue mot sørvest. (På et foto i jubileumboken 1909 s. 7 ses en velvokst hekk på samme sted som i dag.) Utenfor hekken er en likeledes buet rekke av syv eiketrær (*Quercus robur*).

En tofløyet trapp anlagt av O. L. Moen i 1920-årene førte ned fra plassen til en port i vest. Porten ble revet i Moens tid. Trappeanlegget er i dårlig forfatning, og det ene trappeløpet er nå gjort om til sykkelsti. Den ene av to lyktestolper, som sannsynligvis er tegnet av Moen, står ved den gjenværende delen av trappen. To vingene-trær (*Pterocarya fraxinifolia* og *P. rhoifolia*) plantet i 1933 er et særpreget element på denne siden av plassen. En gammel alm sør for monumentet er sannsynligvis fra sorenskrivergårdens tid.

Området domineres ellers av åpne gressflater med enkeltstående trær. Tre- og buskplantingene i ytterområdene er arrangert etter botanisk slektskap, med ulike arter og sorter av poppel, selje og pil i nordvest, og forskjellige bjørk, hassel og bøk i sørvest. For en del av disse plantingene er tilstanden dårlig. Særlig gjelder det pileartene.

Gravdemonstrasjonsfeltet anlagt av Moen vest for Tårnbygningen er fjernet, og i dag er der bare en åpen gressplass. Kun en hengebjørk er antagelig en etterlevning fra demonstrasjonsfeltets tid.

Sørvest for Tårnbygningen står en minnestøtte over Professor Harald Skjervold. Monumentet står på en tidligere plassdannelse som nå delvis er utviklet, men som markeres av hasselplantingene omkring monumentet.

Området sør for Tårnbygningen består av et bøkeboskett med en åpen skråning, som en pendant til Staudehagen. Det er viktig at det åpne rommet opprettholdes, og ved trepleie bør bøken beskjæres slik at rommet får form av en stram boskett, slik det antas å ha vært Moens intensjon.

Tennisbanen fra Moens tid vest i området er nå omgjort til parkeringsplass, og ligger skjult av busker.

Gangsystemet anlagt av Moen er forenklet, men gjenlagte stier kan flere steder anes i terrenget. Sykkel-/gangveien fra Tårnbygningens sørgavl til parkeringsplassen på tennisbanen viderefører en eldre parkgang, men kurvaturen er noe endret. Det er viktig å bevare sikten inn mot Falsenstøtta og Tårnbygningens midtparitet og spir fra denne gangen.

Sammendrag bygningshistorie

I dette området lå sorenskrivergården Vollebekk, hvor Eidsvoldsmannen Chr. M. Falsen bodde i 1814. I 1861 ble husene på sorenskrivergården revet. 1864: Falsenstøtta, tegnet av arkitekt A.F.W. von Hanno, avdukes på plassen for tunet på Vollebekk gård. Antakelig er grusplassen rundt støtten, som er omgitt av en hekk og eiketrær i bue på sør- og vestsiden, fra samme år.

1880-årene: Området ble innlemmet som en del av parken på Landbrukshøgskolen.

1905: Markering ved monumentet, og en eik, kalt 1905-eika, ble plantet øst for dette.

1924: Parkplan tegnet av O.L. Moen, hvor Falsenstøtta er innlemmet i akse-systemet.

1926: Detaljplan av Moen viser hans bearbeiding av plassen ved Falsenstøtta med trapper og lykter, trær ved trappen, samt hekker.

1920-tallet: Moen fikk plantet bøketrær sør for Tårnbygningen, anla demonstrasjonsgravfeltet vest for

Tårnbygningen og tennisbane sørvest i området.

Falsenstøtta ble av Moen integrert i parkanlegget som et endepunkt for en siktlinje dannet av veien fra høgskoletunet og over Urbygningens forplass.

1928: Oppmåling viser en port i vest, trappeanlegget ved Falsenstøtta og gangene i demonstrasjonsgravfeltet. Porten mot veien i vest var oppført etter Moens tegning fra 1926, men da det ikke ble bevilget midler for tilhørende mur fikk Moen etter hvert revet porten.

1945: Oppmåling utført av Reisæter viser at planen fra 1926 ble realisert, bortsett fra at hekkvinkelen mot nord trolig bare ble en buet kant av gress mot grus og ikke hekk.

1950: Demonstrasjonsgravfeltet fjernet.

Etter 1950: Tennisbanen lagt om til parkeringsplass.

Etter 1950: Gangsystemet forenklet og gang/sykkelvei lagt gjennom parkområdet.

1990-tallet-2003: Fornyng av plantesamlingen ved planting av ulike arter og kultivarer av bjørk, selje og pil.

BYGNING 9902635 P 4 Området ved Falsenstøtta

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Vern

Formål:	Å bevare dette området som en av de eldste delene av parkområdet med vitnesbyrd om utviklingen gjennom hele parkens historie.
Begrunnelse:	Området ved Falsenstøtta gir, med sin kontinuerlige historie fra den tid da stedet var sorenskrivergård, til det ble en del av høgskolens romantiske parkanlegg i 1880-årene og til slutt ble en integrert del av Moens hovedverk innen nyklassisistisk hagekunst, et viktig bilde av utviklingen innen norsk landskapsarkitektur i de årene som lærestedet har eksistert.
Omfang:	Hele området som vist på kartet. Det kan foretas parkmessig fornying av vegetasjonen. Ytterområdene kan også i fremtiden videreutvikles som arboret med henblikk på undervisningen ved Universitetet.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Dagens parkeringsplass der hvor tennisbanen tidligere lå. Foto: M. v. Essen, 2006.

Bøkebosketten sør for Tårnbygningen sett mot sør. Foto: M. v. Essen, 2006.

Området sør for Falsenstøtta med Tårnbygningen i bakgrunnen. POU, UMB.

Moens trappeanlegg og glansmispelhekk vest i anlegget. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902635 P 4 Området ved Falsenstøtta

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Feiring ved Falsenstøtta i 1905. Legg merke til den lave vegetasjonen. Foto: IPM. Reisæters arkiv 280a NLH

Hengebjørk som rest etter demonstrasjonsgravfeltet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Falsenstøtta. Foto: NLH 1909, s.7.

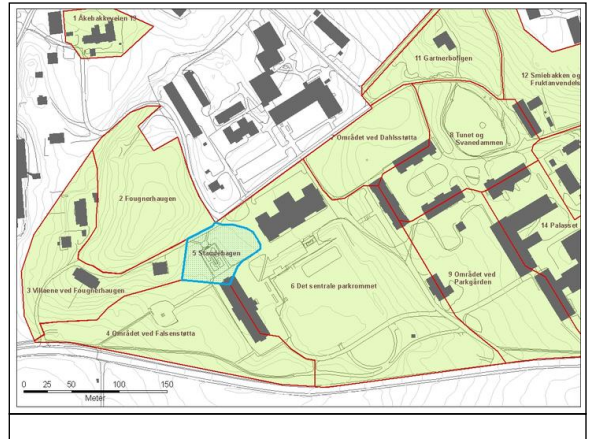
Falsenstøtta med eiketrær og grusplass sett fra øst. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902636 P 5 Staudenhagen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1927
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Olav L. Moen
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området rundt staudenhagen avgrenses av Fougnerbakken, veien rundt Urbygningen, Tårnbygningen og området ved Falsenstøtta.

Området domineres av O. L. Moens formale staudeparterre. Mot vest er det plen og nyplantetde trær og busker. Mellom parterret og Urbygningen består området av noen spredte, eldre nåletrær på plenen og en del busker (mest nåletrær), der hvor geologisamlingen tidligere var plassert. En tartarlønn (Acer tartaricum) og en Sciadopitum verticillata er plantet av Moen i 1925, men mesteparten av nåletrærne er fra 1950-årene. I 2003 ble det oppført en trafokiosk på plenen mot Urbygningen.

Strukturen i staudenhagen framstår i dag i henhold til Moens parkplaner, en detaljplan fra 1927 og en perspektivtegning, bortsett fra at innrammingen på langsiden mangler. For å få den tilsktede romvirkningen rundt staudeparterret bør det igjen plantes en slik. Opprinnelig hadde Moen tegnet en stramt formet hekk, men det ble isteden plantet fritt voksende nåletrær, som etter hvert ble så store at de skygget for staudenhagen og ble fjernet. Ny beplantning bør derfor være av en slik art at det ikke skjer igjen.

Mot Fougnerbakken er parterret avgrenset av et dobbeltsidig trappeanlegg med vannpost formet som et løvehode (etter sigende utført av Moen selv) i midten. Det er i plasstøpt betong avdekket med hugde bruddheller. Trappeanlegget var opprinnelig innrammet av seks søyleeik (Quercus robur Fastigiata), men to ble fjernet allerede i Moens tid. I dag gjenstår bare tre, hvorav den lengst mot vest er i meget dårlig forfatning. For å beholde symmetrien bør alle erstattes med fire nye søyleeik. Bak parterret i Fougnerbakken sto to tilsvarende lykter, som den ved Falsenstøtta, men i dag gjenstår bare den ene lengst mot vest.

Midt i selve blomsterparterret er et rektangulært basseng i betong avdekket med hugde bruddheller. Det er i god stand. Parterret er dekket av singel. Det er liksom bedene i dag kanten med granittkantstein. Bedene er opparbeidet med stauder, men plantematerialet er ikke i henhold til Moens detaljplan over staudenhagen, hvor han har angitt nesten hundre forskjellige arter/sorter av stauder. Det kunne vært ønskelig at beplantningen igjen blir ført tilbake mer tilnærmet slik, som Moen planla staudeparterret ut fra spesifikke, kunstneriske kriterier med henblikk på form og farge. Hans liste gir en pekepinn om tilsktete høyde og farge i bedene. Men selv ikke ut fra en helt og holdent estetisk synsvinkel ville det være hensiktsmessig å velge fullt så mange ulike stauder, som på Moens detaljplan.

Benker tegnet av Moen i 1929 fantes i staudenhagen, men eksisterer ikke lenger.

Sammendrag bygningshistorie

Parkplanen fra 1923 og detaljplan fra 1927 vitner om planlegging av Staudenhagen.

Oppmålinger 1928 viser Staudenhagen ferdig opparbeidet. (Øye, 1928)

Staudenhagen var helt i tråd med idealene om den arkitektoniske hage, som skulle bygges opp som utendørs rom komponert sammen med bygningene. Staudenhagen ligger i Tårnbygningens lengdeakse, og oppleves best som et parterre sett fra trappehallens høyere etasjer.

Flyfoto fra 1937 og Reisæters oppmålinger fra 1944-46 viser at vegetasjonsmassene på sidene av Staudenhagen var friere anlagt enn skissert på Moens planer og tegninger. Klippede hekker var erstattet med grupper av nåletrær. De ble siden hugget, da de ble for store og skygget for staudebedene.

Vannpostmotivet med løvehode ved foten av et høydedrag ligger der hvor kilder naturlig springer fram. Moen gjorde et poeng av dette i undervisningen. (Blichner, 1989).

Moens planer opererer med 6 søyleeik, hvilke også ble plantet ifølge et foto tatt av Moen. Reisæters oppmålinger fra 1944-46 viser imidlertid at det ganske raskt ble nødvendig å redusere antallet til fire, for å oppnå den ønskede virkning. Nå er bare tre igjen.

Området mellom Staudenhagen og Urbygningen

Jubileumsberetningen NLH 1909: Bilde og tekst forteller at området ble benyttet som geologisk hage med steinsamlinger.

En steinrabatt anlagt ca. 1925 langs gangveien i sør er registrert på en plan av Reisæter i 1945. Rabatten fungerte dels som en systematisk ordnet geologisk utstillingssamling, dels som demonstrasjon av en fjellhage med stauder, busker og mindre trær, mest nåletrær.

1928: beplantning av frie tregrupper med samme art i hver gruppe, variert over temaet Abies (ulike edelgranarter) og Picea (ulike granarter). Midtpartiet var holdt åpent, og det var rom mellom gruppene. (Reisæter, 1944-46, og Batta og Billing Hansen, 2001).

Omkring 1970 ble en hesteskoformet geologisk samling anbrakt omtrent midt i området. (Pers med. Anton Hjeltnes, 2006).

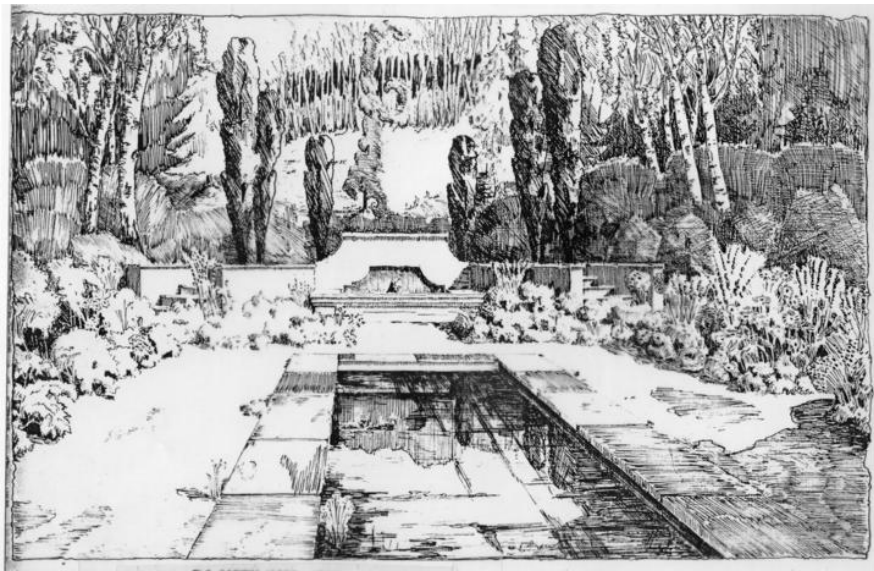
2003: En trafokiosk oppført, og steinsamlingen fjernet.

Vern

Formål:	Å bevare området som et av de best bevarte anleggene i nyklassisistisk stil ved UMB.
Begrunnelse:	Staudenhagen er det første området innen parkanlegget ved UMB som helt og holdent er formet etter Moens planer og intensjoner. Staudenhagen er et særdeles godt og velbevart eksempel på nyklassisistisk anlegg fra slutten av 1920-årene.
Omfang:	Hele området som vist på kartet unntatt trafokiosken. Vesentlige deler i anlegget, som hekk/innramming rundt staudeparterret bør gjenskapes. For å beholde den grunnleggende symmetrien bør det plantes fire nye søyleeik i stedet for de tre nåværende, som er i dårlig forfatning.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9902636 P 5 Staudehagen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Skisse av Staudehagen. O. L. Moen. ILP. UMB.

Staudehagen med Tårnbygningen i bakgrunnen.
Foto: M. v. Essen, 2006.

Foto fra staudehagen omkring 1930. Foto: O.L. Moen. Reisæters
arkiv, mappe 280a NLH. IPM, UMB.

Rester av steinrabatten sett fra sør. Foto: M. v. Essen, 2006.

Steinrabatten sett fra nord ca 1945. Foto: O. Reisæter. IPM, UMB.

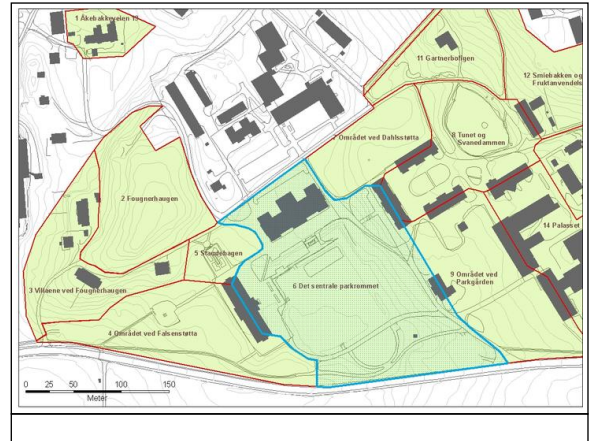
Staudehagen med parterre, trappeanlegg og søyleik sett fra Tårnbygningen. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902637 P 6 Det sentrale parkrommet

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1900
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Misvær og Olav L. Moen
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Urbygningen inklusive parkeringsplass mot Fougnerbakken, Cirkus og Parkgården, atkomstveien, Drøbakveien og Tårnbygningen.

Det sentrale parkrommet utgjøres av et skålformet landskapsrom, og anlegget domineres av O. L. Moens planer fra årene rundt 1930. Moens formale trappe- og kaskadeanlegg danner en arkitektonisk fortsettelse i det fri av Urbygningens midtparti. Den fører ned til den rektangulære Speildammen som ligger i flukt med Tårnbygningens midtparti. Trappe- og kaskadeanlegg, hellelagt gang og speildam er intakt og i god stand. Det er meget viktig med vedlikehold av høy standard for dette sentrale elementet i parken. Det bør plantes to nye piletrær (*Salix sepulcralis* *Crysocoma*) på hver side av dammen som før, for å ramme inn perspektivet i henhold til Moens intensjoner.

Øst for dammen var tidligere et terrasseanlegg med trapp fra Hirsch-statuen til Storeplenen. Det ble fjernet i 1967 og erstattet av en gresskråning. Denne terrassen var en meget sentral del av Moens formale anlegg, og den bør gjenskapes. Langs østsiden av Storeplenen var det helt til 1990-årene en gang av bruddheller. Denne bør anlegges på ny.

Av Moens terrasse for et parterre på vestsiden av Storeplenen gjenstår i dag bare to todelte trapper og to murer i rett vinkel. Disse er i dårlig stand. Grusgangen mellom to trapper langs med vestsiden av Storeplenen ble lagt igjen og terrenget flatet ut allerede i 1930-årene. Bare trappene vitner nå om hvor gangen gikk. I 1990-årene ble det av praktiske grunner laget en hellelagt gang med noen trappetrinn på skrå i hjørnet mellom Ur- og Tårnbygningen. Den fører seg godt inn i Moens anlegg.

Rundt Storeplenen gjenstår enkelte trær fra landskapsparkens tid, som rødask (*Fraxinus sylvanica* *Acubaefolia*), skjermalm (*Ulmus laevis* fra 1910) og kinapoppel (*Populus simonii*). Viktig å bevare disse så langt mulig, liksom de tre frynseeikene (*Quercus cerris* fra 1933), som ble plantet der av Moen. På planet ved Urbygningen plantet Moen hestekastanjetrær på hver side ut mot plenen. I hjørnet mot nordvest står en eldre hestekastanje og en spisslønn, som antagelig er fra landskapsparkens tid.

Halvmånen dannes av en halvsirkelformet plen avrundet med en rabatt med 12 søyleformete, klippede almetrær (*Ulmus glabra* *Exoniensis* plantet ca. 1932) med silkepioner (*Paeonia x lactiflora* hybrider) innimellom. I 1994 ble det skåret ut bed for sommerblomster i plenen, omtrent i henhold til Moens første plan fra 1923. Samtidig ble hekken av formklippet eik, som omkranset Halvmånen, byttet ut med barlind (*Taxus x media* 'Farmen'). Almetrærne er i dårlig forfatning og bør skiftes med en sort eller art som oppnår den høyden som var Moens intensjoner jmf. Moens perspektivtegning av parken (ILP). Øst for Halvmånen er spor av hagen til Direktørboligen med rester av et lindelysthus.

Parkrommet preges fortsatt av Moens stramme terrengbehandling og av de tre dominerende siktaksene i sydlig retning. Det framstår som på Moens planer fra 1930-årene, bortsett fra at terrassen ved Hirsch-statuen er fjernet. Aksene er grunnleggende for parkanlegget og må under alle omstendigheter opprettholdes. Det er viktig av vegetasjonsmassene, som ble plantet av Moen for å danne vegger for siktaksene, opprettholdes. De må beskjæres eller tilplantes ved behov. Kinapoppelen på Storeplenen er fremdeles et viktig element i dette parkrommet. Når den må felles bør det vurderes om det skal etableres et nytt tre ved rotskudd fra det gamle, eller om treet skal fjernes permanent, slik Moens opprinnelige plan viser.

Sammendrag bygningshistorie

Delphins kart over skolen fra 1862 viser området med slyngende stier og landskaplig stil.

I 1880 ble Drøbakveien anlagt og det førte til en omlegging av parken.

1900: Urbygningen stod ferdig. Et oppmålingskart fra 1904 viser at et tidstypisk parkanlegg i landskapsstil etter en parkplan av H. M. Misvær ble gjennomført med slyngende stier, men damanlegget var utelatt. (Misvær 1901)

1908: Revidert parkplan, antakelig av Misvær selv, med inntegninger av både det tidligere gangsystemet fra 1880-årene, de som er opparbeidet etter Misværs plan, og justeringer og tillegg til disse. (Plan 1908 av Hagebruksavdelingen, ILP).

1908-09: Formalt anlagt rosehage på Storeplenen og terrassen foran Urbygningen ble ferdigstilt. (Thorsrud, 1937, s.393) Misværs park framsto da som et helstøpt anlegg.

1921-25: Oppføring av Tårnbygningen (Aas 1996) ga Olav L. Moen anledning til å etablere en park i tråd med datidens idealer i det sentrale parkrommet. (Jørgensen 1988)

I årene rundt 1930 ble det sentrale parkrom lagt om i henhold til Moens planer. (Meldinger 1937, s.403) Store tildelinger over høgskolens budsjett til parken i 1928/29 tyder på at omleggingen var i gang. (Årsberetning fra NLH, 1922-32).

1930: Moens terrasse fra Hirsch-statuen og tilhørende trappeanlegg øst for Speildammen sto ferdig i august. (Foto i Tidens tegn 21. aug. 1930).

Omkring 1930: Speildammen antas å være under anleggelse. Flyfoto fra 1933 viser Speildammen, mens et foto fra 1928 (Wilsø 1928) viser at da var Misværs rosehage der fremdeles.

To flyfoto fra 1932 viser at hovedstrukturen i det sentrale parkrommet da var på plass, men det fundamentalt viktige trappeanlegget ned til Speildammen manglet. Halvmånen ser ut til å være under anlegg.

I 1934 var trappeanlegg fra Speildammen opp mot Urbygningen på plass ifølge foto i bladet Under Dusken (Olsen 1934).

Før 1937: Storeplenen er utvidet mot vest og parterreterrassen på vestsiden av Storeplenen er lagt om i henhold til Moens reviderte planer fra 1930-årene.

1967: Mur og trappeanlegg ved Hirsch-terrassen revet, og erstattet av gresskråning.

1990-tallet: Østre, hellelagte gangveien langs Storeplenen fjernes.

1994: Formklippet eikehekk i halvmånen ble erstattet av barlind. (Hjeltnes 2006, Batta og Billing Hansen 2001).

Ved Storeplenen er fremdeles en kinapoppel (*Populus simonii*), en skjermalm (*Ulmus laevis*) og en varietet av rødask (*Fraxinus pennsylvanica* *Acubaefolia*) bevart fra parkens landskapelige periode.

BYGNING 9902637 P 6 Det sentrale parkrommet

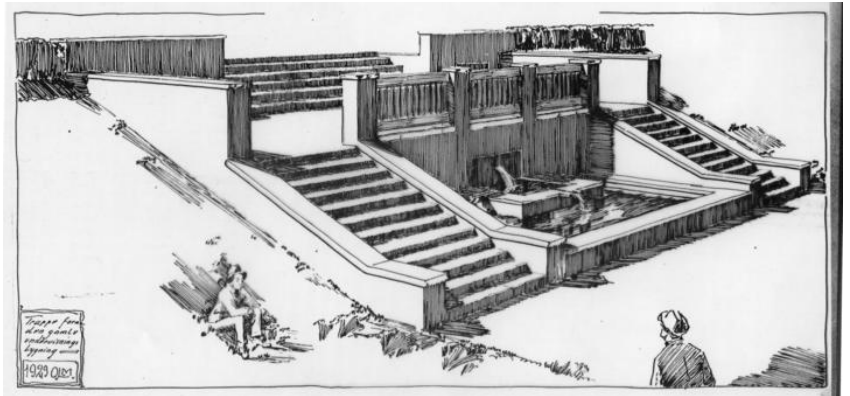
Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Vern

Formål:	Å bevare det mest representative og sentrale området ved Universitetet.
Begrunnelse:	Området er et meget godt eksempel på 1900-tallets nyklassisistiske parkanlegg og med enkelte nyere endringer.
Omfang:	Hele området som vist på kartet. Terrassen ved Hirsch-statuen bør tilbakeføres etter Olav L. Moens tegninger for å gjenskape den romlige helheten som opprinnelig ble utført etter hans plan og intensjon.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Hellegang, deler av speilbasseng og Tårnbygningen sett fra nord. Foto: M. v. Essen, 2006.

Detalj av trappeanlegg og kaskade. Foto: O. L. Moen. ILP, UMB.

Trappeanlegg og kaskade sett i sammenheng med Urbygningen. Foto: M. v. Essen, 2006.

Adkomstveien mot Urbygningen og forplass til Cirkus. Foto: O. L. Moen ca 1925. POU, UMB.

BYGNING 9902637 P 6 Det sentrale parkrommet

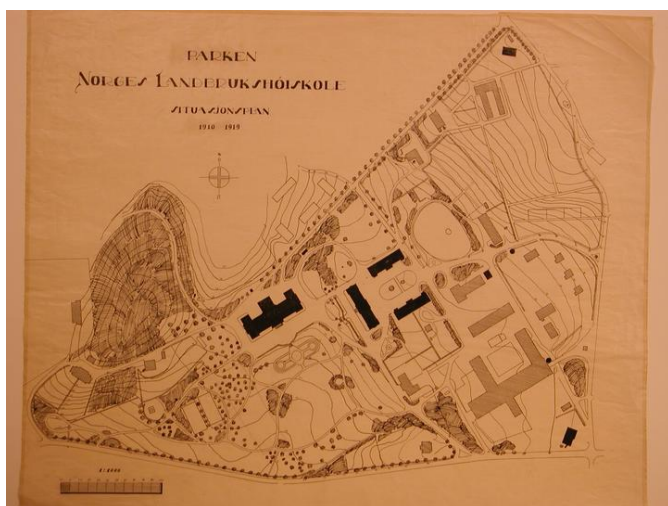
Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Storeplenen og de tre siktaksene sett fra forplassen til Urbygningen. Foto: M. v. Essen, 2006.

Misværs anlegg sett mot Tårnbygningen. Foto: ca 1925.

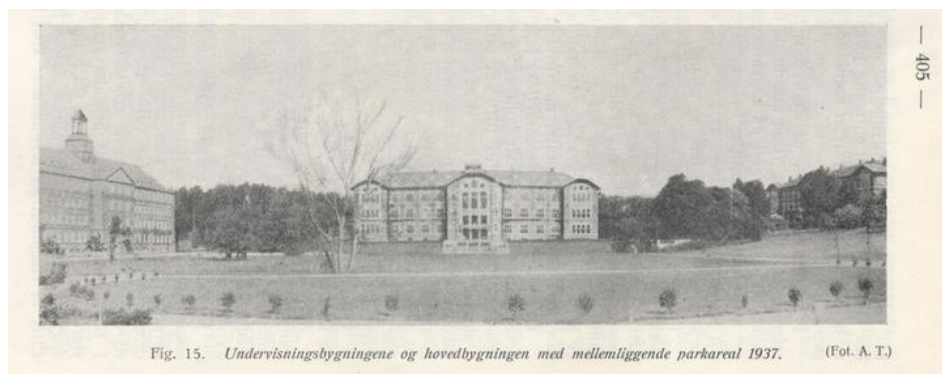
H. Misværs parkanlegg ved NLH 1910-1919. ILP, UMB.

Tårnbygningen og trær som rester fra den landskapelige perioden. Foto: Anton Hjeltnes. ca 1965. POU, UMB.

BYGNING 9902637 P 6 Det sentrale parkrommet

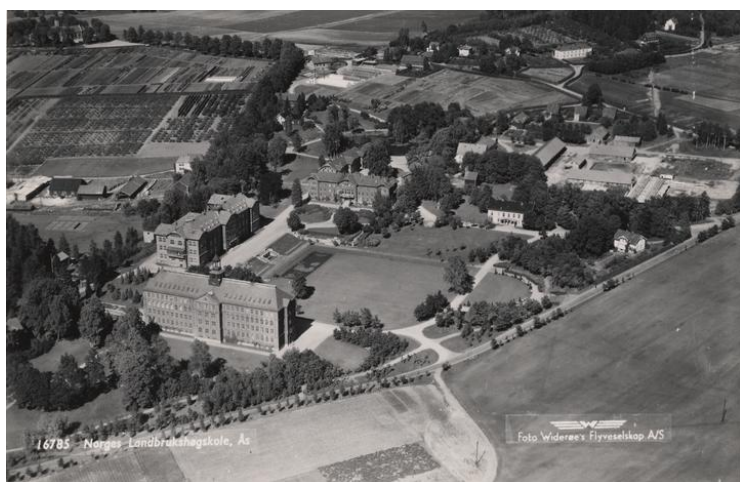
Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

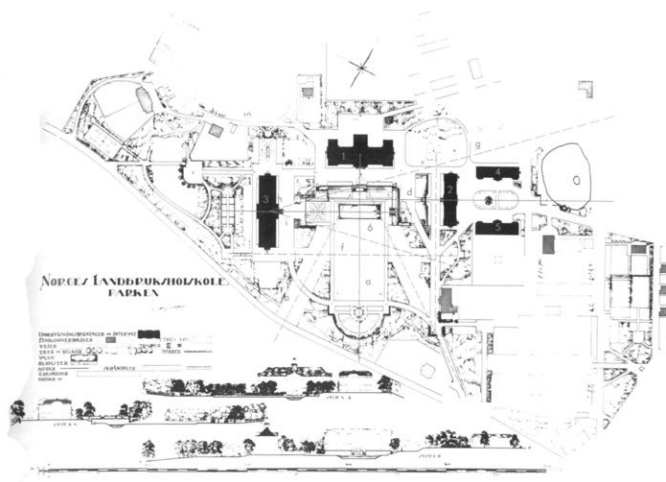
Det sentrale parkrommet med Halvmånen, Storeplen, Urbygningen og Tårnbygningen. Foto: Fra årsmeldingen 1937.

Adkomstveien mot Urbygningen i 2006. Foto: M. v. Essen, 2006.

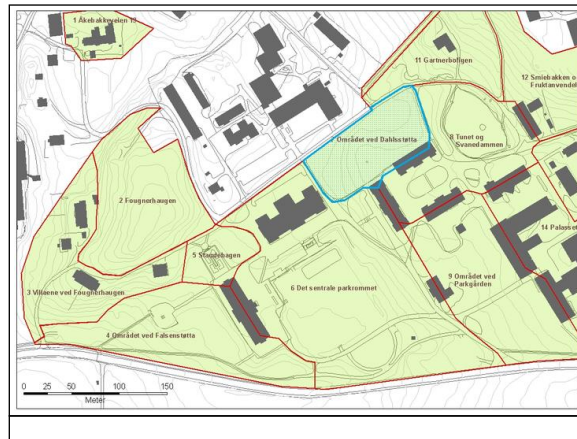
Flyfoto av NLH sett fra sørvest sent i 1940-årene. Foto: Widerøe. POU, UMB.

Akser i Moens parkanlegg. Foto: tegnet inn på Moens plan av K. Jørgensen, 1988.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1860
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Muligens L. F. Liepe
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Fougnerbakken, Fredrik A. Dahls vei, Abel Bergstrøms vei, Tivoli og nordfasaden på Cirkus og Urbygningen med parkeringsplass.

Området domineres nå av fire blodbøk, Dahlsstøtta, plen, enkelstående trær og store buskbeplantninger mot parkeringsplassen bak Urbygningen.

Den vestlige delen av dette området har antakelig vært en del av den første parken som ble anlagt etter åpningen av skolen i 1859. Det er viktig at det i dette området ikke plantes inn busker og trær som forstyrrer den siktaksen, som fører fra Tårnbygningen til veksthusene på toppen av bakken nord på Universitetsområdet. Likeledes bør eksisterende trær beskyttes slik at aksens ikke skjules av vegetasjonen.

Sammendrag bygningshistorie

Kart fra 1888 viser at området da ikke var en del av det systematiske systemet. Det kan tyde på at det allerede før har vært en del av en opparbeidet park ved skolen.

Fotografier fra området i forbindelse med avduking av Dahl-støtten i 1892 og av elever fra 1893-95-kullet viser at det vokste spesielle typer parktrær der, som da var så store at de kan antas å ha vært plantet ikke så lenge etter skolens anleggelse i 1859. (Foto UMBs billedarkiv)

De fire, store blodbøkene, som nå vokser tett sammen i dette området, oppgis i dagens oversikt over lignoser (busker og trær) å være plantet i 1887 (Batta og Billing Hansen 2001).

Vern

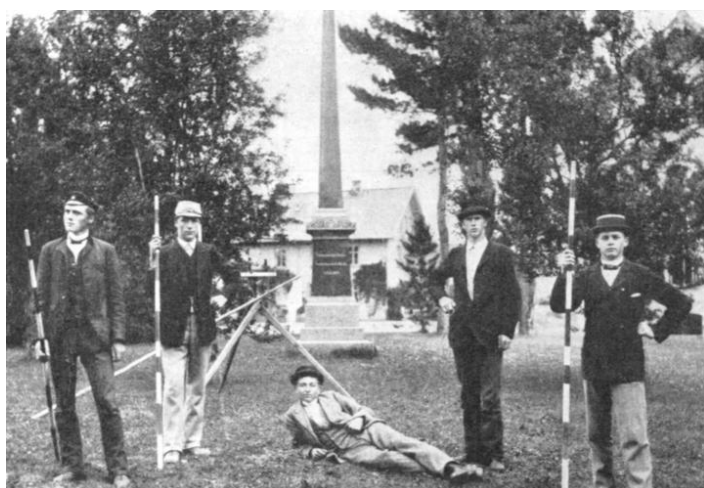
Formål:	Å bevare restene av 1800-tallets landskapsarkitektur og O.L. Moens siktakse som går gjennom området fra Tårnbygningen til veksthusene.
Begrunnelse:	Området rommer mange rester etter det landskapelige parkanlegget fra siste del av 1800-tallet. De fire blodbøkene og monumentet over direktør Dahl er viktige deler av parken med stor symbolverdi. Siktaksen knytter området direkte til UMBs sentrale parkområde.
Omfang:	Hele området som vist på kart. Korridoren som utgjør siktaksen holdes fri for vegetasjon, resten av området kan beplantes innenfor rammene av hva som vil være forenelig med denne delen av parkens historie. Bøketrærne må bevares på en måte som er forenelig med å holde siktaksen åpen.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Dahlsstøtta og de fire blodbøkene sett fra nordøst. Foto: M. v. Essen, 2006. Siktaksen mot veksthusene. Foto: M. v. Essen, 2006.

Siktaksen mot Tårnbygningen. Foto: M. v. Essen, 2006.

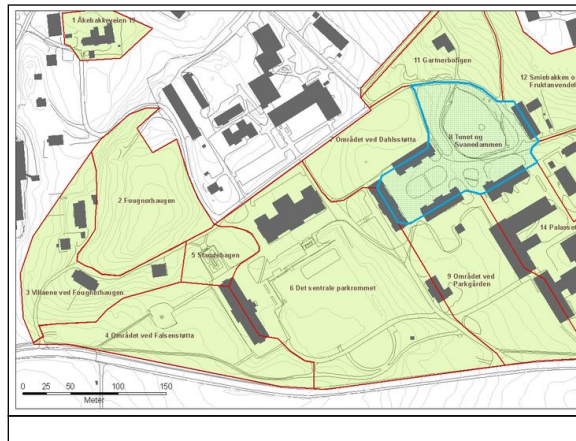
Elever fra 1893-1895-kullet foran Dahlstøtta. Foto: NLH 1959, s.175.

BYGNING 9902639 P 8 Tunet og Svanedammen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1859
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Muligens L. F. Liepe
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Fredrik A. Dahls vei, Abel Bergstrøms vei med Smia, Landbruksmuseet, Økonomibygningen, Cirkus og Tivoli.

Området preges av Svanedammen og Tunet med det store tuntreet (*Tilia x europaea*) fra 1864. Svanedammen er med på Delphins kart fra 1862 (TA). Dammen er hovedsakelig i opprinnelig form, men det er i dag problemer med utglidning av kanten og påfølgende lekkasjer. Beplantingen rundt dammen er i tilnærmet landskapelig stil, men det er lite igjen av den opprinnelige vegetasjonen fra 1800-tallet. Kun noen stubber av pil med nye skudd vokser der fremdeles. En beplantning med rododendron og forskjellige nåletrær fra 1950-60-årene føyer seg inn i den romantiske landskapsstilen. Mot nord er en lav skråning beplantet med busker og stauder.

Grusveien rundt Svanedammen er i dårlig skikk, liksom benkene. Området er i behov av istandsetting.

Området rundt Landbruksmuseet er anlagt i senere tid. En sirkel av blodlønn (*Acer platanoides* 'Royal red') danner Universitetetslunden, som ble innviet i forbindelse med overgangen fra landbrukshøgskole til universitet i 2005.

En busk og treplantingene med enkelte trær ved gavlene til Tivoli og Økonomibygningen avgrenser Tunet mot Svanedammen, og må fortsatt pleies for å beholde den romskapende effekten.

Tuntreet med plenflaten skriver seg fra skolens begynnelse i 1859. Den ovale plenflaten på tunet og blomsterbedene har samme form som på H. M. Misværs tid på tidlig 1900-tall, og bør opprettholdes. Plenen deles av en hellelagt gang mellom Tivoli og Økonomibygningen, som av praktiske grunner bør vedlikeholdes. Tunet ellers er nå belagt med asfalt i dårlig forfatning. Den burde helst erstattes med singel.

Sammendrag bygningshistorie

Foto fra en gang i 1860-årene viser den nyanlagte Svanedammen og tunet med et nyplantet tuntre av lind (*Tilia x europaea*). Misværs parkplan fra 1900: På grunn av omarbeiding av Tivoli, Cirkus og Økonomibygningen etter arkitekt Sverres planer ble grasplenen på tunet utvidet til en oval. Siden midtaksen mellom fløybygningene var forskjøvet, ble det lagt en vei tvers over plenen og plantet et tre til på den andre halvparten av plenen. (Misværs parkplan fra 1900, ILP) Dette treet ble fjernet av O. L. Moen. (Moen's plan 1923, ILP) Foto fra 1909 viser frodig vegetasjon rundt Svanedammen, og et inntrykk av romantisk landskapsstil var oppnådd (NLH 1909, s.17 og 24).

Vern

Formål:	Å bevare de sentrale deler av det opprinnelige skoleområdet med utforming preget av flere sentrale utviklingsperioder.
Begrunnelse:	Området viser autenticitet mht form og materiale fra slik det først ble anlagt rundt 1860 og senere omlagt rundt 1900 og med tilføyelser av O.L. Moen rundt 1950. Tunet og Svanedammen har høy symbolverdi og identitetsverdi for UMB.
Omfang:	Hele området som vist på kartet.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9902639 P 8 Tunet og Svanedammen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Universitetslunden plantet i 2005 sett mot Landbruksmuseet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Tuntreet sett mot Svanedammen og Smia. Foto: M. v. Essen, 2006.

Tunet med tuntreet av lind og gressovalen med sommerblomstrabatter. Foto: M. v. Essen, 2006.

Svanedammen. Gartnerboligen skimtes i bakgrunnen. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902639 P 8 Tunet og Svanedammen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Svanedammen med Tunet i bakgrunnen, 1909. Foto: NLH 1909, s.24.

Svanedammen og Tunet i 1860-årene. Foto: NLH 1909, s.8.

BYGNING 9902640 P 9 Området ved Parkgården

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1867 - 1910
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Økonomibygningen (1897), Biologibygningen (2002), Meieribygget (1953), Drøbakveien, atkomstveien og Parkgården (1866-67).

Området domineres av parkeringsplass omgitt av plen, eldre vanlige løvtrær og nyplantete varieteter/arter av lønn. Stabburet fra 1859 eller eldre er plassert nord for parkeringsplassen. I den nordvestre delen av området står en bauta over Th. Koller (direktør 1880-95) som endepunkt for en siktakse, som går fra minnestøtten over Harald Skjervold sør for Tårnbygningen. Der er klynger av lerketrær (*Larix decidua* plantet ca. 1900), bøk og 2 amurkorketrær (*Phellodendron amurense* fra 1946).

Rundt Parkgården vokser gamle parktrær som hengealm, tuja (*Thuja occidentalis*), storbladlind (*Tilia platyphyllos*) og agnbøk (*Carpinus betulus*).

Den sørlige halvparten av området er preget av plen med en trekke av bjerk mot Drøbakveien. En klynge av lønn, lind og alm ved atkomstveien danner vegg for siktaksen fra Urbygningen. Dette området kan egne seg til eventuell videre planting i forbindelse med undervisning/forskning ved Universitetet.

Sammendrag bygningshistorie

Kart fra 1904: Området vist oppdelt i små lærerhager (Hidle 1904).

Høsten 1909-10: Koller-bautaen ble satt opp. Lærerhagene på stedet ble da fullstendig omarbeidet. (Misvær 1910).

Vern

Formål:	Å bevare området som det i hovedsak fremstår i dag og som oppsluttende naboskap til UMBs sentrale parkområde.
Begrunnelse:	Området er viktig som grønn lunge, både visuelt og i forhold til studenters og ansattes rekreasjon. Området er dessuten viktig som nabområde til UMBs sentrale parkområde.
Omfang:	Hele området som vist på kartet. Parkbehandlingen kan til dels omarbeides og ytterområdene mot Drøbakveien kan eventuelt videreutvikles som parkområde med henblikk på undervisningen ved Universitetet. Parkeringsplassen og kjørearealet ved Økonomibygningen kan justeres (f.eks. med overgang til armert gress) eller nedlegges, men ikke utvides.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Parkeringsplass med Stabburet fra 1859 i forgrunnen. Foto: M. v. Essen, 2006.

Parkgården med Kollerbautaen i forgrunnen. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902640 P 9 Området ved Parkgården

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

*Plenen og bjørketrerekke mot atkomstveien med Parkgården midt i bildet.
Foto: M. v. Essen, 2006.*

*Plenen sør i området og parkeringsplass mellom Parkgården og
Bioteknologibyget. Foto: M. v. Essen, 2006.*

BYGNING 9902641 P10 Den Fredrikshaldske kongevei

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	
Byggherre:	
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Ferdsel/samferdsel
Nåværende funksjon:	Ferdsel/samferdsel
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området er begrenset til Åsbakken fra krysset ved Fredrik A. Dahlsvei til første del av Syverudveien til Ås kirke (tidligere Kirkeveien).

Den Frederikshaldske kongevei, nåværende Åsbakken, er mot nord kantet med en rekke av platanlønn (*Acer pseudoplatanus*). I øverste del av bakken er alleen tosidig med platanlønn og spisslønn (*Acer platanoides*). Alleen mot Ås kirke er av ask (*Fraxinus excelsior*).

Sammendrag bygningshistorie

Veitraseen for kongeveien er fra før 1650. Her har mange konger reist: Christian V(1685), Frederik IV (1704) og Frederik V i (1749), men ikke minst Carl XII og hans svenske hær i 1716.

Henrik Stoltenberg, sokneprest i Ås 1758-1801, plantet en allé langs Kongeveien over prestegårdens grunn. Denne er bevart i Åsbakken og langs Syverudveien.

Han lot også mure en mur på hver side av veien for at folk ikke skulle kjøre på jordene når veiene var sølete og vanskelige vår og høst. Murene er siden tatt bort.

Vern

Formål:	Å bevare alleen/trerekken langs veien som førte fra Ås kirke over prestegårdens grunn til det forhenværende tunet til sorenskrivergården Vollebekk (hvor Falsenstøtta nå står).
Begrunnelse:	Alléen/veien er trolig et minst 200 år gammelt historisk dokument som viser forbindelsen mellom sorenskrivergården og kirken og dessuten markerer et gammelt kongeveifar.
Omfang:	Del av Syverudveien fra Ås kirke til krysset med Åsbakken, og Åsbakken ned til Fredrik A. Dahlsvei. Søndre del av traséen er vist på kartet.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Alléen sett nedenfra. Foto: M. v. Essen, 2006.

Fra alleens bratteste parti. Foto: M. v. Essen, 2006.

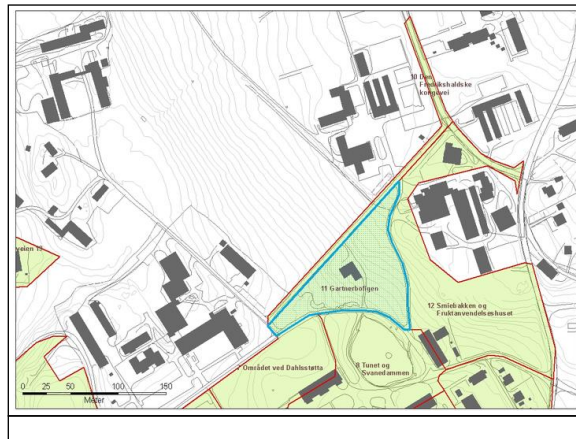
Alleen sett ovenfra. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902642 P11 Gartnerboligen og Niagarafallene

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1888
Byggherre:	
Arkitekt:	Antakelig A. Bergstrøm
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området er en trekant avgrenset av Åsbakken (tidligere Den Frederikshaldske kongevei), Smiebakken og Fredrik A. Dahlsvei.

Området domineres av Gartnerboligen fra 1887-88 med rester av vegetasjon fra tilhørende hage. Der vokser noen svære, gamle vintergrønne prydbusker og trær, som var høyeste mote i annen halvdel av 1800-tallet, som tuja (*Thuja occidentalis*), lawsonsyppress (*Chamaecyparis lawsoniana*) og edelgran (*Abies alba*). De største bartreene nordvest for huset ble antakelig plantet da Gartnerboligen var ny.

I gresskråningen nord i området vokser noen større, stedegne trær (hovedsakelig ask). En del av de (antagelig selvsådde) asketrærne holder på å vokse seg inn i siktaksen mellom Veksthusene og Tårnbygningen. De bør fjernes for å opprettholde siktkorridoren.

Ellers er det i området ulike demonstrasjonfelt med prydbusker, som benved (*Euonymus*), krossved (*Viburnum*), leddved (*Lonicera*), syrin (*Syringa*), busker i erteblomstfamilien (*Laburnum*, *Caragana*, *Cytisus* o.lign.) og rododendron, til bruk i dendrologiundervisningen.

Vannanlegget Niagarafallene fungerer som utløp for Svanedammen. Det ble anlagt av Moen i slutten av 1930-årene i en nærmest pittoresk, naturlig stil, men med en beplantning av hagestauder, -busker og bambus rundt bekkeløpet med de små fallene av naturstein. Anlegget er under fornyelse.

Sammendrag bygningshistorie

Gartnerboligen (den senere Thorsrudgården), ble bygget i 1887-88, (Misvær 1910, s.5). Hagen ble antakelig planlagt av gartner Bergstrøm. I 1898 ble det oppført nye drivhus i nær tilknytning til denne øverst i Smiebakken.

Deler av den frodige hagen ved Gartnerboligen ble slettet i 1930-årene da O. L. Moen anla de såkalte Niagarafallene nord for Svanedammen. (Jørgensen 1988, s.173). De bryter helt med Moens andre anlegg i den formale stilen, og danner et romantisk/pittoresk utløp fra dammen i skråningen nedenfor Gartnerboligen.

Vern

Formål:	Å verne rester av hagen ved Gartnerboligen fra ca 1890, samt å verne Niagarafallene.
Begrunnelse:	Ved Gartnerboligen finnes fremdeles nåletrær som kan være fra da boligen ble oppført. Niagarafallene er et særpreget anlegg av Moen i pittoresk/romantisk landskapsstil.
Omfang:	Området kan fortsatt brukes i forsknings- og undervisningsøyemed under forutsetning at man tar hensyn til den gamle vegetasjonen. Viktig å opprettholde siktaksen mellom veksthusene og Tårnbygningen og siktlinjene fra omgivelsene inn mot Gartnerboligen.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Niagarafallene med Bergstrømbautaen til venstre i bildet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Niagarafallene under restaurering. Foto: M. v. Essen, 2006.

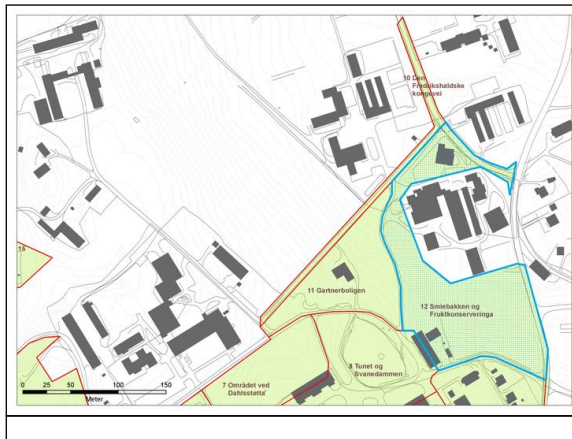
Gartnerboligen og eldre trær sett fra nord. Deler av den Fredrikshaldske kongevei (Åsbakken) til høyre i bildet. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902643 P12 Smiebakken og Fruktkonserveringa

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1900
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Antakelig H. M. Misvær
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Kirkeveien, Høgskoleveien, Svanedammen, Smiebakken, Åsbakken og Syverduveien. Arealet hvor veksthusene nå ligger inngår ikke i verneområdet.

Området ved Fruktanvendelseshuset fra 1901 er omlagt i senere tid, uten spor av tidligere anlegg.

De tidligere, store arealene for frukt- og hagebruk i skråningen mellom Kirkeveien og Smiebakken er nå i all hovedsak lagt om til plen. Det er kun igjen noen demonstrasjonsfelt for koniferer og prydbusker som forsythia, leddved (Lonicera), hyll (Sambucus), krossved (Viburnum) og klokkebusk (Weigela) i vest. Et bønnetre (kinakatalpa, Catalpa ovata) fra 1960, en stikkaralia (Eleutherococcus sessilifolius) fra 1965, en hvitask (Fraxinus americana) fra 1994 og en gammel hengeask vitner om utprøving av sjeldne arter.

Nederst i hellingen mot sør er et staudefelt. Området avgrenses der av en granhekk mot Høgskoleveien og sibiretebuskhekk mot Smia. Hekkene ble plantet av gartner Bergstrøm på siste del av 1800-tallet, og må bevares.

Sammendrag bygningshistorie

1898: Nye drivhus ble bygget etter arkitekt Sverres tegninger i øvre del av Smiebakken.

1901: Fruktanvendelseshuset øverst i Smiebakken stod ferdig (Aas 1996, s.120).

Foto fra 1909 viser rekker av drivbenker utenfor Fruktanvendelseshuset (NLH 1909, s. 145).

Frukthagen ble etter hvert fortrent av planteskoleproduksjon, på flyfoto fra 1937 er fremdeles en del trær igjen, men det dyrkes under og mellom trærne. Et flyfoto fra midt på 1900-tallet viser at det da ikke var noen frukttrær igjen, og arealet ble nyttet intensivt til ulike dyrkingsfelt.

Den nåværende systematiske staudehagen ble anlagt av Institutt for dendrologi og planteskole drift etter Oddvin Reisæters plan fra 1968. Instituttet sto selv for anleggelsen og driften i begynnelsen, men staudehagen er senere kommet inn under parkforvaltningen. Staudene er ordnet etter systemet basert på botanisk slektskap.

Langs høgskoleveien står den mest velbevarte av de mange granhekkene som tidligere var et karatertrekk ved høgskoleanlegget. Midt på 1900-tallet var det kilometervis med hekker på høgskoleområdet. Mange av disse var plantet av gartner Bergstrøm på 1800-tallet. Hekken langs høgskoleveien, samt sibiretebuskhekkene i vest, er inntegnet på Hidle sitt kart fra 1904, og ses avbildet i beretningen for høgskolen fra 1899/1900 hvor det fremgår at hekkene da ikke var nyplantet, men godt etablerte.

Vern

Formål:

Begrunnelse:

Omfang:

Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Gressbakken med staufelt innrammet av gran- og sibiretebuskhekker. Foto: M. v. Essen, 2006.

Gressbakken og feltet med koniferer til høyre. Foto: M. v. Essen, 2006.

Flyfoto over Planteskolen. Foto: Ca 1950. POU, UMB.

Gressbakken med staufeltet og granhekken mot Høgskoleveien. Foto: M. v. Essen, 2006.

Fig. 17. Hus for fruktkonservering m. v.

"Hus for fruktkonservering". Foto: Fra Jubileumsboken 1909.

Fruktanvendelsehuset sett fra sør. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902644 P13 Trillingene og Stallmesterboligen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1920
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	Olav L. Moen
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Høgskoleveien, Kirkeveien og Fredrik A. Dahlsvei.

I området ligger de tre eneboligene kalt Trillingene og Stallmestergården med hager, det nåværende posthuset, og mellom disse bygningene lå tidligere lekeplassen. Den er nå en åpen gressflate, som mot posthuset er kanten av en rekke gamle svenskasal, opprinnelig plantet ved lekeplassen, og enkeltstående gamle trær av lind, hagtorn og smørvalnøtt (*Juglans cinerea*) langs med atkomstveien ved Trillingene.

Hagen ved Stallmesterboligen fra ca. 1920 er innrammet av forvokste hekker av lønn og alm, diverse spredte prydbusker og store trær av alm, lind, ask og hestekastanje. Ved innkjørselen er en rødeik (*Quercus rubra*). Ellers består hagen mest av plen med tradisjonelle bærbusker og frukttrær, og et snøbærbuskas ved husveggen.

De tre boligene Trillingene fra 1919 har hver sin hage mot Kirkeveien. Alle tre hagene har beplantning av frukttrær, bærbusker, rabarbra og plen.

Høgskoleveien 3c: Hagen savner hekk mot Kirkeveien. Fire tujaer i klynge opp mot veien ser ut til å være plantet i siste halvpart av 1900-tallet. Der er en liten rest av syrinhekk (nå fritt voksende) og et snøbærbuskas. Det er ikke noen hekk mot nabohagen.

Høgskoleveien 3b: Det er en lindehekk mellom dette huset og nr 12. Den har ikke vært klippet i de senere årene. Hekk av syrin mot Kirkeveien.

Høgskoleveien 3a: Godt holdt hagtornhekk langs med Høgskoleveien til Kirkeveien.

Sammendrag bygningshistorie

1918-19: Området ble bygd ut med de tre boligene, kalt Trillingene, og Stallmestergården med tilhørende privathager. Mellom disse og Anatomibygningen ble det opparbeidet lekeplass og ballbane for høgskolen (Oppmåling av Øye 1928).

Moens første parkplan fra 1923/24 viser dette uteanlegget. Anlegget bestod av typiske villahager i enkel stil til de fire boligene, og en lekeplass. Flyfoto fra 1937 viser at anlegget samsvarer med Moens plan.

I dag er hele dette arealet en gresslette med en trekke av svenskeasal, som tidligere kanten lekeområdet.

Vern

Formål:	Å bevare hagene som eksempel på funksjonærhager fra ca 1920 med tilhørende uteareal mellom bygningene.
Begrunnelse:	Strukturene i disse tre hagene er godt bevart, selv om de i 2006 ikke er godt vedlikeholdt.
Omfang:	Hele området som vist på kartet. Eventuelle nybygg/nyanlegg må tilpasses områdets stil og dimensjonering. Hagene bør behandles innenfor rammen av slike tradisjonelle villahager.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Stallmesterboligen med bærbusker i forkant. Foto: M. v. Essen, 2006.

Boligene, kalt Trillingene, med lekeplassen i forgrunnen. Foto: 1920-årene. IPM, UMB.

BYGNING 9902644 P13 Trillingene og Stallmesterboligen

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

På plenflaten midt i bildet var tidligere lekeplass og idrettsplass. Foto: M. v. Essen, 2006.

Trillingene med hager sett fra øst. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902645 P14 Palasset og Meieriet

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1859
Byggherre:	Norges landbrukshøgskole
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Park/undervisning
Nåværende funksjon:	Park/undervisning
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Landbruksmuseet, Fredrik A. Dahlsvei, Kirkeveien og Drøbakveien, Meieribygget og Bioteknologibygningen.

Meieribygget (1953) og Bioteknologibygningen (2002) rammer inn et nytt parkanlegg anlagt etter planer av 13.3 Landskapsarkitekter i 2002. Dets midtpunkt er det opprinnelige grisehuset og senere drengestuen kalt Palasset fra 1859. Det er omkranset av en samling skjærsmener (Philadelphus). Uterommet er ellers innrammet av espaliert villvin (Parthenocissus) på Bioteknologibygningens sørvegg, en hekk av sargenteple (Malus sargentii) med bjerk mot Fredrik A. Dahlsvei, og mahonia ved Meieribygningens nordvegg. Et tempeltre (Ginkgo biloba), prydkirsebær, bjørk og storvingenøtt (Pterocarya fraxinifolia) er plantet på plenene, som ellers dominerer dette rommet.

Området mellom Bioteknologibygningen og Landbruksmuseet (1917 med tilbygg fra 1997) er et anlegg samtidig med ovenstående, som er dominert av atkomstvei til bygningene og sykkelparkering. Innimellom sykkelstativene er det plantet rogn, rognspirea (Sorbaria) og blåleddved (Lonicera caerulea Kirke). Langs museets sørvegg vokser hovedsaklig forskjellige hortensia, sommerfuglbusk (Buddleja) og klematis, og langs skråningen mot sykkelplassen er det plantet klokkebusk.

På skrå i hjørnet mellom Kirkeveien og Drøbakveien ligger det gamle Meieriet fra 1900. Det er delvis omgitt av blomsterrabatter, men ellers ikke noe hageanlegg. Resten av arealet mellom bygningene består av spredte buskas, plener, veier og parkeringsplass. Området ble opparbeidet av parkavdelingen med hjelp av studenter ved hagekunstlinjen i 19??-årene.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen kalt Palasset er en av de eldste bygningene ved Universitetet, fra 1859 da skolen ble åpnet. Det var opprinnelig grisehus, men ble ombygget til drengestue i 1890-årene. Hele området var en del av det opprinnelige driftstunet, og fungerte slik helt til fjøset brant i 1945 og meieribygningen sto ferdig i 1953.

Vern

Formål:	
Begrunnelse:	
Omfang:	
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Meieriet i krysset Kirkeveien/Drøbakveien. Foto: M. v. Essen, 2006.

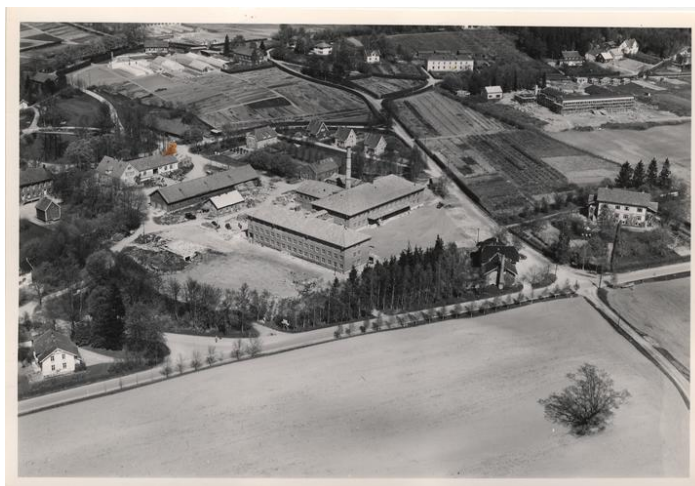
Område mellom Bioteknologibygningen og Landbruksmuseet. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902645 P14 Palasset og Meieriet

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Anlegget med Palasset sett fra vest. Foto: M. v. Essen, 2006.

Flyfot av Meieriet og omkringliggende bygninger og anlegg. Foto: Widerøes Flyveselskap og Polarfly AS. 1950-tallet.

Palasset og det nye Bioteknologibyggget med utomhusanlegg fra 2002. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 9902646 P15 Damsgård

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1900
Byggherre:	
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	
Regulering:	Ikke registrert: null
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området er en tomt til den vertikaldelte tomannsboligen kalt Damsgård (fra 1899) i hjørnet av Kirkeveien og Drøbakveien.

Atkomstveien flankeres mot nord av en rekke storslåtte klynger av junisøtmispel (*Amelancier spicata*) og en hekk av klippet sibirtebusk (*Caragana*) på hagesiden. Mot sør er en blandet hekk av hagtorn, syrin, sibirtebusk, leddved, krossved, sibirkornell og skjærsmine, men den er til dels i meget dårlig forfatning. Hagen deles i to enheter av en hekk av sibirtebusk. I begge hagene finnes mange gamle frukttrær, spredte bærbusker og rester av blomsterbed med stauder og vårblomstrende løker. I hagen mot Kirkeveien er en stor runding av buskroser. I hagen mot Drøbakvei finnes fagerbusk (*Kolkwitzia*), rododendron, leddved (*Lonicera*), krossved (*Viburnum*), syrin og en rekke nyere søyletuja.

Sammendrag bygningshistorie

1899 - ca 1930: Hagene var innrammet av klippede hekker og beplantet med frukttrær. Hagene hadde slyngende stisystem med bærbusker langs kantene. Store deler av hagene, særlig i ytterkantene, var viet dyrking av nyttevekster.

1930-tallet: Gangsystemet i hagene legges igjen med unntak av plassen foran huset.

Ca 1940 - ca 1960: Utvidelse av grønsakfeltene, særlig i den vestre hagen.

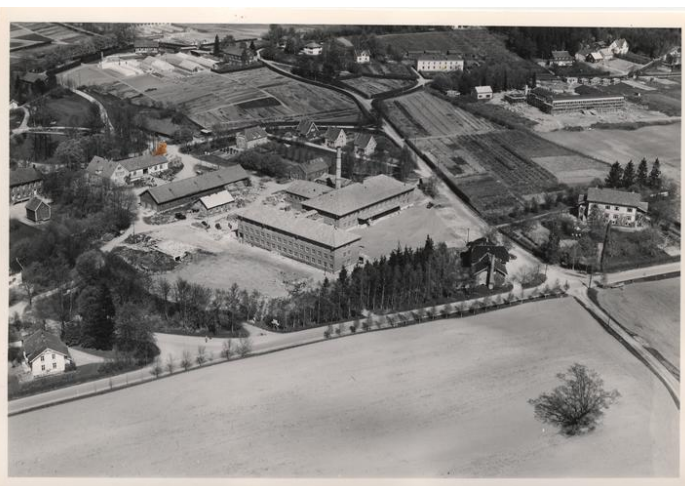
Ca 1960 - 2000: Hagen mindre skjøttet enn tidligere.

Vern

Formål:	Å bevare hagene som eksempel på de første lærerhagene fra ca 1900.
Begrunnelse:	Strukturene i disse to hagene er godt bevart, selv om de i 2006 ikke er godt vedlikeholdt.
Omfang:	Hele området som vist på kart. Framtidig bruk i tråd med hagenes stil tillates. Garasje i områdets nordøstre hjørne kan rives, evt. erstattes av nybygg som tilpasses og underordnes anleggets stil og dimensjoner.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Parti fra hagen ved Damsgård. Foto: M. v. Essen, 2006.

Damsgård sees helt til høyre i bildet. Foto: Widerøe 1950-tallet.

BYGNING 9902646 P15 Damsgård

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

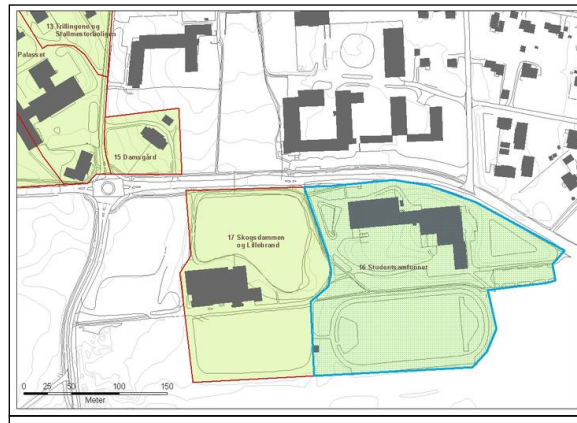
Innkjørsel med flott junisøtmispelrekke til venstre. Foto: M. v. Essen, 2006.

Damsgård med hage sett fra vest. Foto: M. v. Essen, 2006.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1934 - 1951
Byggherre:	
Arkitekt:	Olav L. Moen
Opprinnelig funksjon:	Fritid
Nåværende funksjon:	Fritid
Bygningsart:	
Regulering:	Ikke registrert: null
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Området avgrenses av Drøbakveien, jorder, idrettsplassen Lillebrand og veien ved Skogsdammen.

Området domineres av Studentsamfunnet og idrettsplassen Storebrand. Bygningene til Studentsamfunnet (1934, tilbygg 1980) med Aud Max (1970) er lagt rundt en gravhaug på toppen av en grasbakke. Bakken, som strekker seg fra veien ved Skogsdammen til terrassen ved Studentsamfunnet, har en beplantning som var typisk for funksjonalismens parkanlegg, med hovedsaklig stedegen bjerk og furu i grasvollen.

Grunnstrukturen på forplassen ved Samfunnet er som før, men den benyttes nå delvis som parkeringsplass for sykler og biler. Bilparkeringen ut mot Storebrand bør fjernes, siden det er anlagt ny parkeringsplass. Asfaltdekket er i dårlig forfatning. Rester av den tidligere fjellhagen ligger ved forplassen. I skråningen ned mot Storebrand er det på hver side et buskfelt med hhv forsythia og sibirkornell. En eik på platået i vest er et viktig romdannende element. Fra forplassen mot øst er det en trerekke av alm, brutt opp av ny parkeringsplass nærmest Drøbakveien. Moens trekantede dam, Smilehullet, på østsiden av Samfunnet fungerer fortsatt som speildam omkranset av gresskråninger. I området rundt dammen vokser spredte trerekker og -grupper av alm og bjerk.

Inngangspartiet foran Aud Max domineres av en dam og Carl Nesjars skulpturale fontene. Den trekantede dammen fungerer som en pendant til Smilehullet. Et trappeanlegg i skifer og betong tjener som bindeledd mellom plassen foran Aud Max og terrassen ved Samfunnet, og den mellomliggende grasbakken. Trappen har i dag noen løse steiner og skår, men er ellers i forholdsvis god stand. Langs med den ene betongkanten på toppen av trappen er det en rekke av buskroser. Fasaden mellom Aud Max og Samfunnet er delvis dekket av velpleide spaljerte vinranker.

Idrettsanlegget Storebrand sør for Studentsamfunnet framtrer slik det ble anlagt etter O. L. Moens planer i årene rundt 1950 med en tribune av skarpt skårne, grasdekkete etasjer på sørsiden. Den er bakket opp av blandet tre- og buskvegetasjon (delvis agnbøk hentet fra det tidligere demonstrasjonsgravfeltet) med siktlinjer ut i landskapet på sidene. Denne grastribunen er fremdeles et markant og elegant landskapsarkitektonisk element.

Området brukes fortsatt aktivt til idrett. En opprinnelig høytaler- og lysmast står ved nordre langside av idrettsbanen. I det sørvestlige hjørnet av området er det anlagt en volleyballbane i senere tid, som føyer seg diskret inn i anlegget. En gangvei fra Ås sentrum til Universitetet går gjennom anlegget langs med idrettsplassens langside.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen Studentsamfunnet stod ferdig i 1934. Moen laget flere planutkast for området i perioden 1935 til sin død i 1951. Selve idrettsparken ble prosjektert i 1935 og revidert i 1947 (TA).

1947-51: Idrettsplassen Storebrand ble oppført med stramt formgitt grastribune. Arbeidet ble gjennomført på dugnad av studentene. I vegetasjonsmassene er det spart ut åpninger for siktlinjer ut i landskapet.

I 1970 ble Aud Max innviet. Da ble deler av skogbrynet hugget, men den svakt skånende gressbakken rundt bygningene med frittstående trær av bjerk og furu er fortsatt et karaktertrekk ved anlegget.

Vern

Formål:	Å bevare et helhetlig og velbevart parkanlegg med tilhørende idrettsanlegg i funksjonalistisk stil.
Begrunnelse:	Et særdeles godt bevart og vel anlagt park- og idrettsanlegg, som dokumenterer funksjonalismens stil og ideologi både mht form og materiale.
Omfang:	Hele området som vist på kartet. Elementer fra etter Moens tid (1951) kan endres, fortrinnsvis i stil med det opprinnelige parkanlegget.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9902647 P16 Studentsamfunnet

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Gressbakken sett fra terrassen på Samfunnet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Gressbakken med bjerketrær og gravhaugen i bakgrunnen. Foto: M. v. Essen, 2006.

Rester av fjellhagen ved Samfunnet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Studentsamfunnet ca 1950. Foto: POU, UMB.

Dam og skulptur foran Aud Max, med gressbakken og atkomstvei til Samfunnet til høyre i bildet. Foto: M. v. Essen, 2006.

Flyfoto over Samfunnet. Foto: POU, UMB.

Gressbelagte tribuner på Storebrand. Foto: M. v. Essen, 2006.

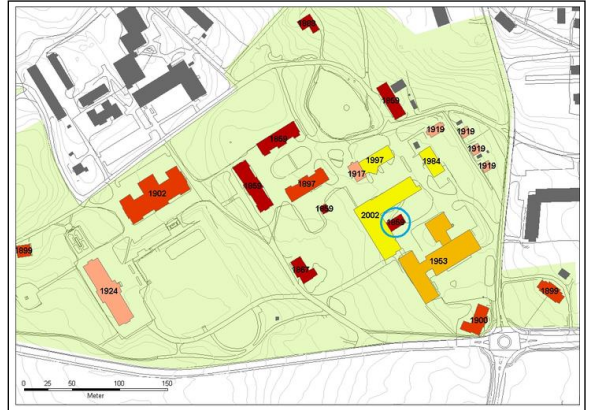
Studentsamfunnet sett fra tribunen på Storebrand. Foto: M. v. Essen, 2006.

BYGNING 4812 PALASSET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076190
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1859
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Driftsbygning
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført av teglmur på fundament av bruddstein med senere påbygging til halvannen etasje. Bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer, utkraget sperretek teknet med tegl.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1859 etter tegninger av arkitekt Holtermann som grisehus. Fra 1882 fjøs frem til 1895, da huset ble om- og påbygget til bolig. Fra 1985 kontor etc. og fra 2002 undervisningslokaler. Står igjen som eneste gjenværende bygning fra skolens opprinnelige gårdstun som lå i dette området fra starten i 1859 til driftsbygningen brant i 1945.

Bygningshistorikk

1859		Grisehus oppført etter tegninger av arkitekt Peter H. Holtermann (Fortegnelse over Statens Eiendomme, 1862, s. 14). Sannsynligvis røster av panelt bindingsverk (tresnitt gjengitt Norges Landbrukshøgskole 1859-1959, s. 111).
1873		Griseholdet nedlagt og bygningen ble benyttet til turnipslager (Norges Landbrukshøgskole 1859-1959, s. 146; Stortings prp. 20 1884, s. 58).
1882		Fjøs for 24 kyr (Stortings med. 10 1886, s. 57). Skur for endene av bygningen gjengitt på foto ca 1892 (Norges Landbrukshøgskole 1859-1909, s. 184).
1894	1895	Ombygget til bolig for stallgutt og sveitserlæringer. Loftet hevet med knevegg og murt gavl, utvidelse av vinduene og tilpasning til de eksisterende bolighus (Stortings med. 10 1898, s. 77).
1902		Bolig. I 1. etasje leiligheter for kusken og stallmesteren. Sveitserlæringerne bodde i kvistetasjen. Husholdningskjeller og lite apotek for veterinæren (Storting med. 10 1903-1904, s. 77). Sannsynligvis oppført en liten treveranda ved inngangen på vestsiden. Senere diverse boligfunksjoner.
1945		Brannskadet etter driftsbygningens brann. Sveitserlæringerne måtte en periode bo andre steder ved skolen (Norges Landbrukshøgskole 1859-1959, s. 230).
1985	1999	Kontor og velferdsrom for det interne parkvesenet. Skadet da vognskjølet ved siden av brant i 1989 og ble da stående med bølgeblikktak fram til rehabilitering ca. 2003.
1999	2002	Renovering og ombygning, tatt i bruk av studenter. Liten bislagsveranda i sveitserstil ved vestre gavlvegg revet 2002. Biotechnologibygningen oppført tett inntil.

Vern

Formål:	Bevare og vise en av de siste teglbygninger med preg fra skolens første tid før 1900.
Begrunnelse:	Siste gjenværende bygning fra skolens opprinnelige gårdstun som lå i dette området. Forholdsvis godt bevart til tross for mange ombygninger og har bevart det uttrykk som skolens bygninger hadde før ombygningene omkring 1900.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4812 PALASSET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Palasset sett fra nordvest med mange spor etter tidligere åpninger og tydelig markering av forhøyningen i 1890-årene. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Palasset sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Palasset sett fra øst. Husets skiftende historie er tydelig i alle fasader. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Palasset sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4812 PALASSET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

I Palassets østre gavlvegg er det spor både etter en igjenmurt inngangsdør og malingrester fra bislagsverandaen som i en periode var utenfor døren. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Palasset sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4786 PARKGÅRDEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076042
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1866 - 1867
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Landbruk
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Produksjonslokale
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Rektangulær bygningskropp i panelt tømmer med saltak og mindre sidefløy i rett vinkel. Eksteriøret i sveitserstil er godt bevart siden påbygging til to etasjer og veranda ved hovedinngang fra 1885 og sidefløy med veranda tilbygget 1911. Unntak er to nye utgangsdører i fronten og rullestolsrampe fra 1993 langs halve hovedfasaden. Plassert ute i parken, men orientert i samme aksesystem som både Tunet i nord og det tidligere gårdsanlegget som lå like i nærheten mot nordøst. All innredning er fra nyere tid bortsett fra trappen i søndre hjørne.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1866-1867 som meieribygning i en etasje, påbygget til to etasjer som undervisningsbygning og gårdsfullmektigbolig i 1885, undervisningsdelen omgjort til lærerboliger i 1900. Tilbygget mindre sidefløy 1911. Omfattende ominnredning til undervisningsformål 1993.

Bygningshistorikk

1866	1867	Oppført som meieribygning i en etasje, og den midlertidige meieridriften ble overført hit fra smie- og verkstedbygningen. Panelt tømmer. Inneholdt 2 kjellere for oppbevaring av smør og ost, 4 rom til oppbevaring av melk, smør ost og fløte, 2 boligværelser for meieripersonalet (det ene på loftet, for meierielever) , 1 kjøkken, 1 større forstue, 1 rom til oppbevaring av inventar (på loftet). (Aas 1996, s. 27; Supplement til Fortegnelse over Statens Eiendomme, indtil Udgangen af Aaret 1867, trykket i St. Rev. D.I i Stortings Forhandlinger 1878 D.4, s. 69.)
1879		Meieridriften innskrenket etter at Smålensbanen gjorde det mulig å levere melk direkte til hovedstaden. Et rom i 1. etg. avdelt til oppbevaring for økonomiske og Modelsamlinger (Aas 1996, s. 27; Stortings prop. 20 1884, s. 59).
1884	1885	Påbygget til to etasjer og innredet til undervisnings- og samlingslokaler og bolig for skolens gårdsfullmektig. Nåværende sveitserstilsdetaljer trolig fra denne ombyggingen. I 1. etg.: Entré, tegnesal, 2 værelser til oppbevaring av skolens samlinger, gårdsfullmektigens leilighet i søndre ende besto av gang, kjøkken og 3 værelser. I 2. etg.: Forelesningssal, 2 større rom til samlinger, 1 større og 1 mindre rom til bibliotek med mer. I loftetg.: Stort loft, 2 kvistværelser for skolens samlinger. (Storthings prop. 39 1886, s. 57)
1896		Nå nevnes tekking med glassert teglstein. 1 kvistværelse benyttes nå til kontorassistenten og 1 loftrom til skolens arkiv. (Stortings med. 10 1898, s. 79-80).
1900		Ominnredet til 3 leiligheter: Gårdsfullmektigens leilighet med 4 værelser, kjøkken, gang og to kjellerrom. 2 lærerboliger, hver med 5 værelser, pikekammer, kleskammer, tørkeloft, entré, kjøkken, spiskammer og husholdningskjeller. (Stortings med. 10 1903-1904, s. 77).
1911		Tilbygget en fløy for utvidelse av gårdsfullmektigens leilighet som nå hadde 5 værelser, kjøkken, spiskammer, pikekammer, entré samt husholdningskjeller, bryggerhus og kontor. I de to andre leilighetene bodde overlæreren i utskifting og kassereren, i kvistværelset mot nord kvinnelige assistenter eller hagebrukslæringer. (Stortings med. 10 1913, s. 252).
1958		Inneholdt nå 5 leiligheter og 2 hybler (Stortings meld. 10 1958, s. 334).
1992	1993	Ominnredet til undervisningslokaler og kontorer, arkitekt Knut H. Knudtsen (kopi av brev fra Akershus fylkeskommune 5.5.1993, Riksantikvarens arkiv; div. tegninger UMB tegningsarkiv).

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1859, var utformet.
Begrunnelse:	Blant de få gjenværende bygninger fra den første landbruksskolens periode. Forholdsvis godt bevart i den utformingen den har hatt siden påbygning til to etasjer i 1885. Minner om mange skiftende funksjoner i institusjonens drift gjennom tidene. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør. Nyere bygningsdeler og detaljer fra istandsetting og ominnredning i 1992-1993 og senere kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 0.
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Interiørene fornyet i 1993 med mange nye innvendige vegger, kledninger, dører og listverk. Bare trappen i sørøstre hjørne er synlig som eldre element, trolig fra ombyggingen 1884-1885.

BYGNING 4786 PARKGÅRDEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

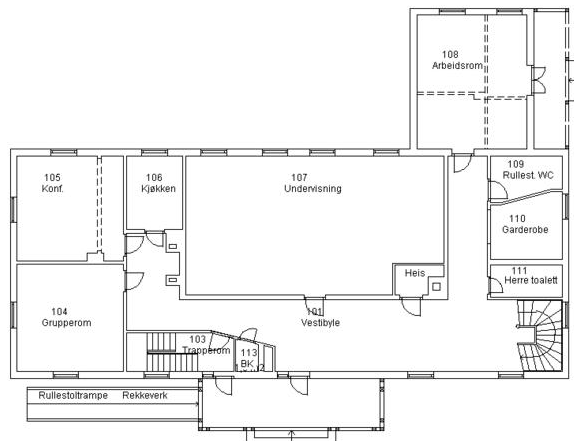
Verandaen foran hovedinngangen på sørvestfasaden. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Parkgården, ca 1930. Alle gavlsissene hadde opprinnelig korsblomst-spir. Opphavsrett: UMB.

Parkgården sett fra nordvest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

PARKGÅRDEN, NLH BYGNINGS NR. 201			
1. ETASJE			
ACROCONSULT			

Parkgården, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

BYGNING 4786 PARKGÅRDEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Entrehallen i 1. etg. sett mot trappen i sørøstre hjørne. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

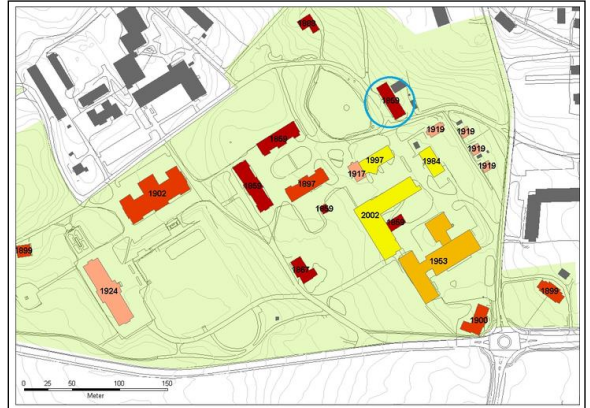
Parkgården, sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4810 SMIA

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	179076182
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1859
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Industri/ fremstilling/produksjon
Nåværende funksjon:	Handel
Bygningsart:	Smie
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Langstrakt bygning i en etasje, oppført i bindingsverk utmurt med rød tegl, saltak med stort utstikk av sveitserstiltype. En bygningsutforming som var meget vanlig i nyttarkitektur og landlig bebyggelse i Tyskland ved midten av 1800-tallet. Plassert ved Svanedammen, sentralt i den eldste del av skoleanlegget og som fond i Tunets midtakse. Interiørene fremstår slik de er blitt etter mange ombygginger for skiftende funksjoner gjennom tidene, og etter omfattende rivings- og istandsettingsarbeider i 1987. I bygningens midtrom, som opprinnelig åpnet seg ut mot sørvest, sees bl.a. en tidligere yttervegg i utmurt bindingsverk, og det finnes bevart mange opprinnelige og synlige trekonstruksjoner.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1859 som snekkerverksted, smie, bryggerhus, bakeri og lager, dvs. som driftsbygning for både skole- og gårdsdriften ved den første landbruksskolen. Har gjennom årene også hatt en rekke andre funksjoner som meieri og bolig inntil bygningen ble rehabilitert til bokhandel og trykkeri i 1987.

Bygningshistorikk

1859		Oppført som verksted-, smie og lagerbygning i utmurt bindingsverk og med store takutstikk. Hadde opprinnelig åpent midtparti i sørvestre langvegg der bryggepanne og bakerovn var plassert med rom for bryggerhus og bakeri i bakkant. I nordre ende var snekkerverksted og smie. Det var i 1862 til sammen 8 rom, forskjellige verksteder og oppbevaringssteder for gårdsredskaper. (Grunnplan fra 1881, UMBs tegningsarkiv; Fortegnelse over Statens Eiendomme, 1862, s. 14).
1863	1867	Midlertidig i bruk som meieri, angivelig i snekkerverkstedet (notat Erik Langdalen 20.10.1987, Riksantikvarens arkiv).
1880		Inneholdt: 7 rom for snekkerverksted, smie, baker- og vaskerom, 1 større arbeidsrom for oppbevaring av saker for experimentalfeltet med mer og innenfor dette 1 kammer. Mot baksiden et rom for botanisk og forstsamling. På loftet et arbeidsværelse med kakkelovn for håndverkere, resten av loftet var lager for snekkermaterialer. (Stortings prop. 20 1884, s 58).
1882	1901	De tidligere rom for eksperimentalfeltsaker og samlinger i søndre ende innredet til meieri 1882-1883. Tegning fra 1881 (UMBs tegningsarkiv) for ombygging til meieri viser et yste- og vaskerom, og meierskens boligværelse i fronten og melkelager og gang på baksiden. Sørøstre gavlvegg ble sannsynligvis nå murt om til eksisterende utseende uten bindingsverk, uten vinduer i 1. etg. (som vist på tegningen fra 1881) og med 2 vinduer i 2. etg. 2 arbeidsværelser i søndre loft istf. 1 (1885). 2 kvistværelser i søndre ende var bolig for kvegrøkeren (Stortings Prop. 39 1886, s. 57; 42 1889, s. 43 og Stortings med. 10 1898, s. 77.) Meieriet flyttet til ny bygning i 1901.
1911		Inneholdt i 1. etg.: Snekkerverksted og smie, beslagstall, et slakterom, rom for oppbevaring av vindusglass, en bolig for vaskekone, et rom for onnearbeidere. I loftet 2 rom for fjærkrøkeren, og resten var materiallager. (Stortings med. 10 1913, s. 255).
1930		2 rom for blikkenslagerverksted hadde overtatt for vindusglasslager og rom for onnearbeidere. Vaskekoneleiligheten oppgis til stue, kjøkken, gang. De to værelser på loftet huste ugifte arbeidere. (Stortings med. 10 1932, s. 290).
1955	1958	Det åpne midtpartiet innbygget i 1950-årene (Notat Erik Langdalen 20.10.1987, Riksantikvarens arkiv). Inneholdt i 1955: Smie, snekker- og blikkenslagerverksteder, redskapsrom, lager m.v., på loftet 2 hybler. (Stortings meld. 10 1958, s. 335).
1982		Taket reparert og forsynt med ny tegl ca. 1982 (Notat Erik Langdalen 20.10.1987, Riksantikvarens arkiv).
1984	1987	Foreslått rehabilitert til studentenes bokhandel og kopisentral 1984. Utført 1987 under ledelse av prof. Erik Langdalen i samråd med Riksantikvaren. Nye koblete vinduer lignende de gamle (de gamle planlagt lagret på loftet), ny utvendig trapp, sekundære vegger og endringer revet, himling frilagt og supplert, gulvene bygd opp til samme nivå, ytterveggene innvendig isolert og kledd med rupanel. (Notat Erik Langdalen 20.10.1987, Riksantikvarens arkiv.)

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1859, var utformet.
Begrunnelse:	Blant de få gjenværende bygninger fra landbruksskolens første tid. Forholdsvis godt bevart i den utformingen den har hatt siden den første landbruksskolen skolens start i 1859. Minner om mange skiftende funksjoner i institusjonens drift gjennom tidene. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør og interiør. Nyere bygningsdeler og detaljer fra istandsetting og ominnredning i 1987 og senere kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4810 SMIA

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 0.

Interiørnavn: Interiør generelt

Beskrivelse: Interiørene fremstår slik de ble etter omfattende rivings- og istandsettingsarbeider i 1987. Enkelte opprinnelige innvendige vegger med synlig utmurt bindingsverk, og for øvrig en del eldre bæresøyler og frilagte loftsbjelker. Dører og vinduer er fornyet, nye støpte gulv og nye panelkledninger på yttervegger og mellom loftsbjerkene (i alle fall i søndre del). Treverket står for det meste trehvitt.

Interiørnr: 2.

Interiørnavn: Tidligere rom for smie.

Beskrivelse: I nordre halvdel der det oppr. var smie og snekkerverksted, er det nå trykkeri.

Interiørnr: 1.

Interiørnavn:

Midtrom/entrehall

Beskrivelse: Nordveggen i midtrommet var opprinnelig sørveggen i smia og delvis yttervegg i det åpne, overbygde rommet som opprinnelig var her.

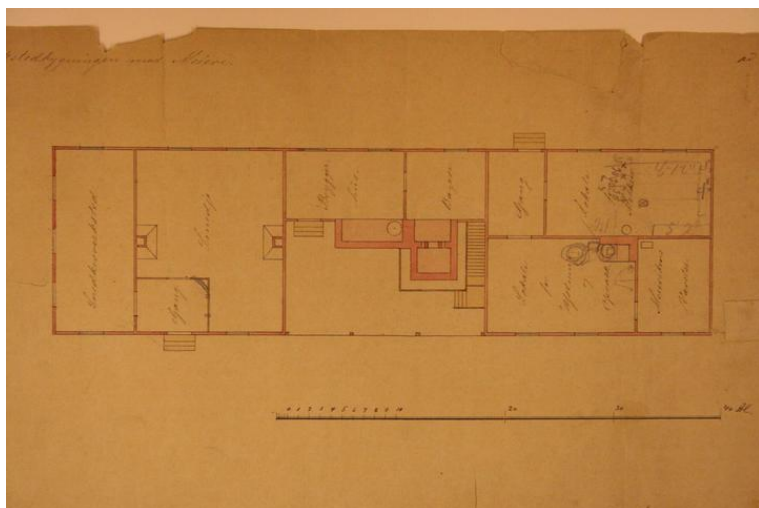
Søndre hjørne 2006. Spor i bindingsverk og mur viser at deler av bindingsverket er fjernet og sørøstre gavlvegg ommurt. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Smias østfasade med nyere garasje t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4810 SMIA

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Grunnplan for ominnredning til meieri i sørfløyen t.h. Datert 1881 i journalnr.- påskrifter. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006. Opphavsrett: UMB tegningssamling.

Smia sett fra vest. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Midtrommet sett mot nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

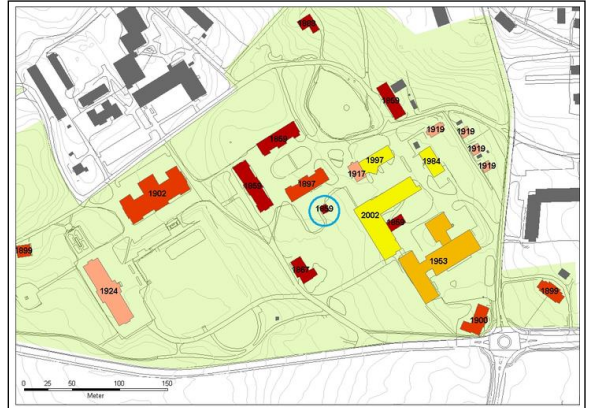
Smia sett fra sør. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4808 STABBURET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076034
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1859
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Landbruk
Nåværende funksjon:	Religion
Bygningsart:	Stabbur
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Tradisjonell blokkaktig stabburform i to etg. uten utkraging av veggene, saltak. Klokketårn over vestre del av mønet, i åpen stolpekonstruksjon og med tårnhette i svungen, løkaktig barokkform. Lafte tømmer med laftehoder synlig som laftekasser i det utvendige panelet. Plassert på plenen øst for Økonomibygningen.

Sammendrag bygningshistorie

Dateres til 1859 etter vindfløy på klokketårnet, men bygningsformen og spesielt taket virker ca. 10-100 år eldre. Kan kanskje stamme fra Ås prestegård eller Chr. M. Falsens gård Vollebakk som inngikk i den første landbruksskolen på stedet. Flyttet ca. 40 m mot nord i 1899 og muligens samtidig inndelt i to rom i 2. etg. Hadde tradisjonelle matlagerfunksjoner på 1800-tallet. Har vært innredet til studentkapell siden 1976-1979.

Bygningshistorikk

1859		Oppført dette år (årstall på vindfløy) eller tidligere, ca. 40 m lengre mot sør enn nåværende plassering. Ses i nåv. hovedutforming med panel og tårn allerede på foto fra skolens tidligste tid (50-års jub.skrift 1909; foto fra ca. 1870 i Drifts- og serviceavd., UMB). Hadde opprinnelig bare et vindu i hver gavlvegg i 2. etg. og bare mot nordvest i loftsetasjen. Alle gamle fotografier viser mørkmalte veggflater og helt lyse laftekasser og vindskier. Alderdommelig utforming med laftekasser og små takutstikk kan tyde på oppføring før 1850.
1880		Omtales som panelt og malt, ble sammen med et annet stabbur ved siden av benyttet av økonomen (dvs. trolig skolens stabbur og dermed også trolig dette som var størst og i 2. etasjer) og direktøren (trolig det minste i 1. etg.). (Stortings Prop. 20 1884, s. 58).
1911		Teglsteinstekking nevnt første gang (Stortings med. 10 1913, s. 256).
1976	1979	Innredet til studentkapell, som dugnadsarbeid, etter initiativ fra Ås kristelige studentlag og Ås menighetsråd. Vinduer utskiftet, tverrgang med ny trapp til 2. etg. avdelt innenfor nordvestre gavlvegg (notat om arbeidet sign. Jon Inge på vegg i trapperommet). Nyere staffpanel på nordvestre og sørvestre fasade muligens fra denne tid.
1987	2005	Div. reparasjoner, på tårnet 1987 (foto i Riksantikvarens arkiv). På nordøstre fasade er panelet reparert med partiell utskifting i 2005 (opplyst fra DSA).

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1859, var utformet.
Begrunnelse:	Blant de få gjenværende bygninger fra landbruksskolens første tid, muligens eldre. Forholdsvis godt bevart i den utformingen stabburet har hatt siden den første landbruksskolen skolens start i 1859.
Omfang:	Eksteriør og interiør. Nyere bygningsdetaljer fra istandsetting og ominnredning i 1970-årene og senere kan endres under hensyn til bygningens form og eldre detaljer og materialer.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4808 STABBURET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 1

Interiørnavn: Trapperom

Beskrivelse: Trapperom
avdelt og ny trapp fra 1979.

Interiørnr: 3.

Interiørnavn: 2. etg.,
møterom.

Beskrivelse: Møterom.
Opprinnelig, gjenkabbet
vindu i bakgr. t.h.

Interiørnr: 5.

Interiørnavn: Loft.

Beskrivelse: Loft sett mot
nord.

Interiørnr: 2

Interiørnavn: 1. etg. Kapell.

Beskrivelse: Kapellet ble
innredet 1976-1979.
Møbleres med stablestoler.

Interiørnr: 4.

Interiørnavn: 2. etg.,
kontor.

Beskrivelse:

Interiørnr: 0

Interiørnavn: Interiør
generelt

Beskrivelse: Opprinnelige,
upanelte tømmervegger,
nyere stubbloft. Eldre
plankevegg (ca. 1899?)
deler 2. etg. i 2 rom. Nyere
avdeling av forgang med
trapp innenfor nordvestre
gavlvegg (1976-1979).
Loftet har gavlvegger av
tømmer avstivet av
strekfisker med jernbolter,
uinnredet.

Kapell. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Trapp fra 1979. Spor i veggen viser at deler
av gulvet i 2.etg. ble fjernet for å gi plass til
trappen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4808 STABBURET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Møterom sett mot sørøst. Gjenkabbet vindu t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Ved reparasjon av panelet på nordøstveggen er bare enkelte bord skiftet ut. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Kontor sett mot sørøst Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

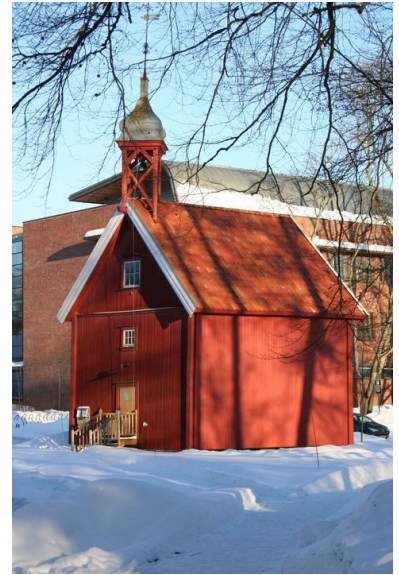
Stabburet sett fra sør. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4808 STABBURET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Loft sett mot nord. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

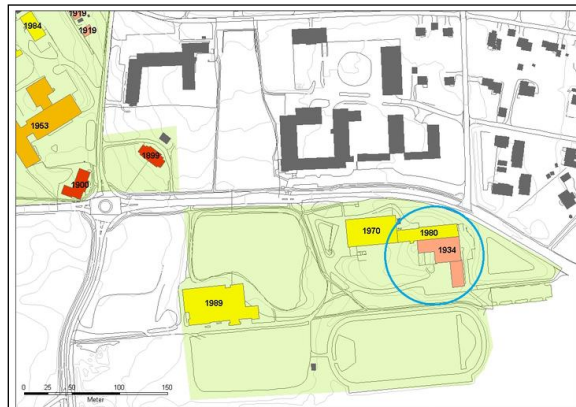
Stabburet sett fra vest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4818 STUDENTSAMFUNNET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	117677001
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1934
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Thorleif Jensen
Opprinnelig funksjon:	Fritid
Nåværende funksjon:	Hotell/restaurant
Bygningsart:	Samf.hus/forsamlingslokale
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Sammensatt bygningskropp oppført på betongfundament i pusset og malt teglmur dels i to etasjer, Bjelkelag av betong, takkonstruksjoner dels av tømmer, dels av stål. Forholdsvis flatt utkraget sperretak tekket med plater av kobber, nå med papp.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1934 for Studentsamfunnet ved NLH etter tegninger av arkitekt Thorleif Jensen. Bodega innredet i kjeller 1950-1952, utvidet til konsertsal 1994. Bygningen ombygget 1976 og tilbygget 1980-1981 etter tegninger av arkitekt Leif Olav Moen. Ved denne anledning sammenbygget med Aud. Max. De gjenværende interiører fra 1934 fargerestaurert samtidig. Gymsalen innrettet til kontorer.

Bygningshistorikk

1930		Arkitekt Thorleif Jensen 1. premie i den utlyste arkitektkonkurransen.
1934		Bygningen oppført etter arkitekt Thorleif Jensens bearbejdede tegninger. Den er oppført av pusset og malt halvannen steins engelsk hulmur på fundamenter og kjellermur av betong. Etasjeskillene er betong. Takkonstruksjonen er dels takstoler av jern, dels sperretak av tre. Takene var tekket med kobber. Bygningen inneholdt i underetasjen vestibyle, entréer, to kontorer, leilighet for vaktmester med to rom, kjøkkenavdeling med lagre, garderober, ni WC, magasin og underscene og gymnastikksal. Det var en liten kjeller under med fyrrum, rulle, vaskerom osv. I overetasjen var forhall, møtesal, to selskapsrom, anretninger, to spisesaler, klubblokale, biljard og bibliotek (Byggekunst 1934 s. 161).
1946		Tyskerne beslagla bygningen under okkupasjonen. Ved rehabiliteringen 1946 ble enkelte vegger dekorert (Berge, Lars J.: Funkis for Fanden. Om funksjonalismen og eit funksjonalistisk verk, Ås: NLH 1996).
1950	1952	En bodega ble innrettet i det tidligere magasinet under møtesalen (Berge, Lars J.: Funkis for Fanden. Om funksjonalismen og eit funksjonalistisk verk, Ås: NLH 1996).
1970		Auditorium Maximum innviet (Kollandsrud, Gullik: Landbrukshøgskolen på Ås. Byggekunst 1970 s.30).
1976		Ombygget av arkitekt Leif Olav Moen. Gårdsplassen "Rosehagen" ble bygget igjen, selskapslokale med overlys innrettet i stedet, samt biblioteket utvidet inn i arealet. Biblioteket ble samtidig åpnet mot klubben. Det ble oppført en stor peis av gul tegl (Berg, Eindride, red.: Studentsamskipnadens plass i norsk høyere utdanning. Studentsamskipnaden i Ås 40 år, Ås 1996. Berge, Lars J.: Funkis for Fanden. Om funksjonalismen og eit funksjonalistisk verk, Ås: NLH 1996).
1980	1981	Tilbygning og ombygning etter tegninger av arkitekt Leif Olav Moen. I spisesalløysens underetasje ble veggene fjernet. Det ene selskapsrommet i annen etasje ble innrettet til anretning, det andre endret til gangareal. Det sistnevnte hadde tidligere utgang til en liten halvsirkulær terrasse mot nord. Spisesalene ble slått sammen og anretningen mellom dem ble fjernet. Spisesalene ble utvidet med arealet for tilstøtende utendørs loggia. Det ble oppført en ny betjeningsfløy av Moen i råbetong med forbindelsesgang til Auditorium Maximum. Gymnastikksalen ble oppdelt til kontorer. En del av de opprinnelige rommene fra 1934 ble restaurert og fargerekonstruert (Berg, Eindride, red.: Studentsamskipnadens plass i norsk høyere utdanning. Studentsamskipnaden i Ås 40 år, Ås 1996. Berge, Lars J.: Funkis for Fanden. Om funksjonalismen og eit funksjonalistisk verk, Ås: NLH 1996).
1994		Bodegarommet under møtesalen ble utvidet til også å omfatte konsertlokale. Gitt navnet "Halvors Hybel" etter Halvor Holtestaul (Berge, Lars J.: Funkis for Fanden. Om funksjonalismen og eit funksjonalistisk verk, Ås: NLH 1996).

Vern

Formål:	Å bevare og vise en viktig bygning fra funksjonalismen som står i nær sammenheng med resten av skolemiljøet.
Begrunnelse:	Godt bevart bygning fra funksjonalismen og har stor betydning for UMBstudentenes identitet.
Omfang:	Eksteriøret og alle interiørelementer fra 1934. Tilbakeføringer bør tillates.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4818 STUDENTSAMFUNNET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 101

Interiørnavn:

Entré/vestibyle

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980. Matt farge når ikke annet er nevnt.

Betegnelsene er fra International Farvefabrik AS Odico fargekart, hvilke farger ble anvendt i bygningen.

Tak og vegger

"Pergament".

Sidevegger "Tropegul".

Dør oljet treverk; teak?

Radiatorer

aluminiumsfarge.

Gulv skifer.

Interiørnr: 103

Interiørnavn: Garderobe

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980. Matt farge når ikke annet er nevnt.

Tak sort.

Vegger lys blå.

Gerikter og dører "Banan" (halvblank). Sorte bokstaver på dører.

Disk antagelig "Banan".

Garderobestativene og radiatorene aluminiumsfargede.

Vinduer og hoveddør oljet massivtre.

Gulv skifer.

Speil under vinduene.

Interiørnr: 102

Interiørnavn: Hall (nedre klubhall)

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980. Matt farge når ikke annet er nevnt.

Betegnelsene er fra International Farvefabrik AS Odico fargekart, hvilke farger ble anvendt i bygningen.

Tak "Elfenben".

Vegger "Pergament".

Gerikter og vindsuspuster

"Perlegrå" (halvblank).

Dører oljet finer.

Hoveddøren med gerikt

oljet massivtre.

Vinduer oljet massivtre teak?

Trappevange blåsort (matt). Trinnene skifer.

Håndløper forniklet flattstål (aluminium i beskrivelsen BK 1934).

Spilegitter under trappen aluminiumsfarget.

Eikeparkett; egentlig eikeplanker 8.

Interiørnr: 202

Interiørnavn: Biljard

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980. Matt farge når ikke annet er nevnt.

Betegnelsene er fra International Farvefabrik AS Odico fargekart, hvilke farger ble anvendt i bygningen.

Tak "Lagomatt" (blågrønn).

Forhøyet del av taket i nordre ende "Elfenben".

Vegger "Aquamarin".

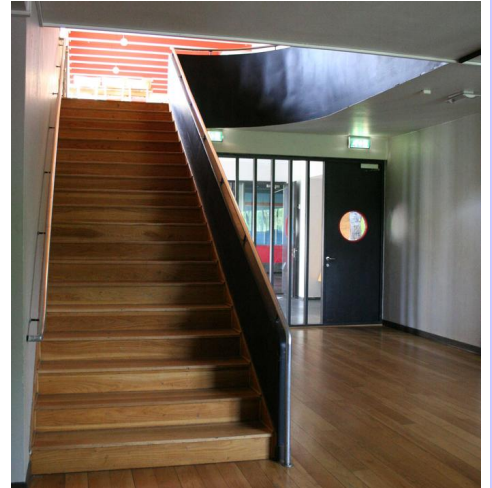
Nordvegg "Elfenben".

Dør, vindu, gerikter og vinduspost "Kanel" (halvblank).

Radiator aluminium.

Gulv opprinnelig

Jaspélinoleum (norsk).

BYGNING 4818 STUDENTSAMFUNNET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiørnr: 204

Interiørnavn: Storsal

(møtesalen evt
samfunnssal)

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon
Brønne 1980. Matt farge
når ikke annet er nevnt.
Betegnelse er fra
International Farvefabrik
AS Odico fargekart, hvilke
farger ble anvendt i
bygningen.

Tak generelt "Pergament".

Nedsenket del blå (ikke
Odico?).

Takets avslutning mot
galleriet sort.

Side- og bakvegger
ubehandlede
kryssfinerplater inndelt med
lister. Horisontale lister
merket Lagomatt (grønn).
Vertikale lister gråblå (ikke
Odico?).

Fondvegg og gallerifront
"Priscilla" (grønnlig
eggeskall).

Proscenium sort.

Scenefront sort.

Scenefrontens ramme
"Askegrå".

Trappen oljet eller lakkert.

Dør til høyre for scenen
malt som veggen.

Linoleum lagt som den
originale? Grå og blå
Walton.

Interiørnr: 201

Interiørnavn: Klubben (øvre
klubhall)

Beskrivelse:

Fargeundersøkt av Jon
Brønne 1980. Matt farge
når ikke annet er nevnt.
Betegnelse er fra
International Farvefabrik
AS Odico fargekart, hvilke
farger ble anvendt i
bygningen.

Himling mellom bjelkene
(strie med papir) "Kanel".

Takbjelkene originale røde
sider. Undersider

"Perlegrå" (halvblank).

Vegger "Pergament".

Endevegg i øst under
maleriet rød.

Gerikter og vinduspost

"Perlegrå" (halvblank).

Dører og vinduer oljet.

Radiatorer

aluminiumsfarget.

Gulv eik stavparkett;
egentlig eikeplanker 8.

BYGNING 4818 STUDENTSAMFUNNET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiørnr: 203
Interiørnavn: Gang
(møtesalens forhall)
Beskrivelse:
Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980. Matt farge når ikke annet er nevnt.
Betegnelse er fra International Farvefabrik AS Odico fargekart, hvilke farger ble anvendt i bygningen.

Tak "Jederrød".
I forhøyet rundt felt i taket "Pergament".
Vegger "Pergament".
Gerikter og dører oljet treverk.
Radiatore aluminium.
Balustrer (og gjennombrutte brystningsplater?)
"Nilgrønn" (halvblank).
Vindeltrappen til galleriet ditto?
Håndløper forniklet.
"Aluminium" i beskrivelsen BK 1934.
Gulv skifer.

Interiørnr: 205
Interiørnavn: Spisesal
Beskrivelse:
Fargeundersøkt av Jon Brønne 1980.
Betegnelse er fra International Farvefabrik AS Odico fargekart, hvilke farger ble anvendt i bygningen. Matt farge når ikke annet er nevnt.

Dette var opprinnelig to saler med en anretning imellom, den ene med bjerkefiner den andre med furu.
Tak trukket med strie og papir.
Vegger ubehandlet kryssfiner av furu med annen hver liggende og stående årringretning inndelt med lister.
Imidlertid delvis bjerk nå? (Den ene spisesalen sannsynligvis restaurert)
Listene, gerikter og vinduskarmer Lagomatt (grønn, halvblank på gerikter og vinduskarmer).
Vinduer og skyvedører oljet treverk.
Eik langstavparkett.

Eldre maleri fra Circus forsamlingsal innfelt i veggen.

Studentsamfunnet med innkjørselen fra vest. Gravhaugen ses foran den gule gavlveggen t.v. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Studentsamfunnet sett fra øst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4818 STUDENTSAMFUNNET

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

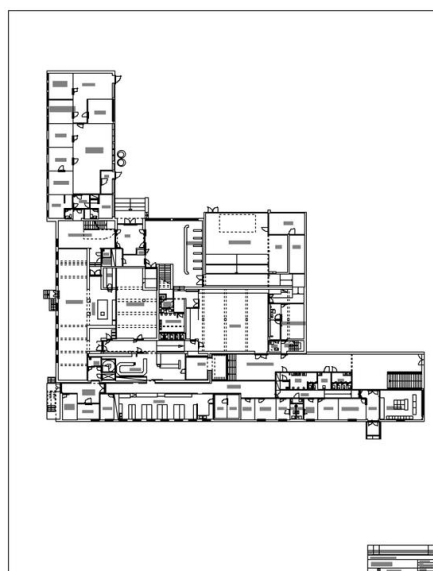
Studentsamfunnet med Leiv Olav Moens tilbygg fra 1980 i upusset betong og Aud. Max. t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Studentsamfunnet i sin opprinnelig utforming uten nyere tilbygg.

Hallen i klubben sett mot vest. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Studentsamfunnet, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

Klubben sett mot øst og trappen ned til hallen i 1. etasje. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

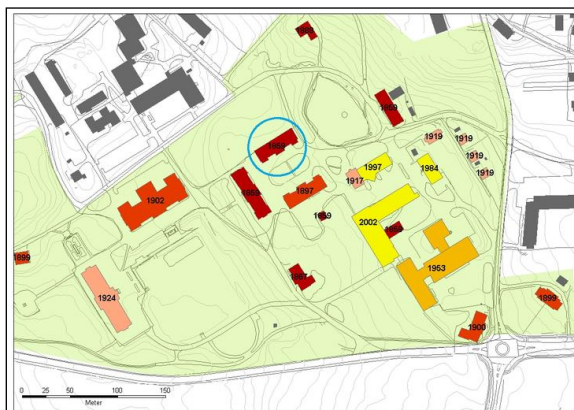
Studentsamfunnet sett fra sørvest mot hovedinngangen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4789 TIVOLI

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149075992
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859 - 1902
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kombinasjon av sveitserstil og nyrenessanse i mur. Oppført i to etapper på kjeller av bruddstein. Opprinnelig bygning utvidet i lengden og med tre trappehusfløyer. Bærende teglmur med bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer; utkraget sperretak med halvvalm, taket tekket med skifer. Teglfasadene utsmykket med puss som imitasjon av kvader.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som skolens undervisningsbygning etter tegninger av arkitekt Holtermann i 1859 med kjeller og to etasjer med loft. Tilbygget av arkitekt Ole Sverre 1901-1902. Bygningen ble da innrettet til elevrom mens undervisningen ble flyttet til Urbygningen. Innrettet til kontorer i 1967 og senere.

Bygningshistorikk

1859		Fullført etter tegninger av arkitekt Peter H. Holtermann. Bygningen ble tidligere kalt "Undervisningsbygningen". Første etasje inneholdt tre laboratorier, et veieværelse, tegnesal og forelesningssal. Annen etasje inneholdt leiligheter for to lærerfamilier. Loftet hadde fire elevrom (Aarsberætning for den høiere Landbrugsskole i Aas 1891-1892).
1901	1902	Omfattende ombygging etter arkitekt Ole Sverres planer. Bygningen tilbygget 17 m mot øst. Den ble da 43,3 meter lang og 11,3 meter bred. Tre små fløyer ble bygget mot tunet. Disse inneholdt trapperommene. Fasadene fikk en kraftig utformet pussarkitektur på teglstammen. Fasaden mot sør og planløsningen ble imidlertid noenlunde beholdt fra Holtermanns bygning. Man beholdt en lærerleilighet i bygningen, men den ble ellers innrettet til elevrom langs smale korridorer. På loftet var et torvfyrt sentralvarmeanlegg som også betjente Hovedbygningen (Cirkus) og Økonomibygningen (Stortings med. 10 1903-1904, s. 76).
1922		Varmtvann innlagt (Stortings med. 10 1922, s. 174).
1928		I annen etasje innrettet nok en lærerbolig, på fire rom og kjøkken, en tre roms leilighet for husbestyrerinnen samt et sykeværelse. Dette er utført før 1928 (Stortings med. 10 1928, s. 59).
1961		Nytt ventilasjonsanlegg langs takryggen. Spirene fjernet (UMB tegningarkiv).
1967		Studentboligene fraflyttet da annet byggetrinn i Pentagon sto ferdig (Red. Einride Berg: Studentsamskipnadens plass i norsk høyere utdanning. Studentsamskipnaden i Ås 40 år, s. 31). Bygningen innrettet til kontorer.
1990	1991	De siste hyblene i loftsetasjen endret til kontorer (UMB dokumentarkiv. Riksantikvarens arkiv).
1991		Vinduer skiftet . Rom 205 restaurert antikvarisk. Nyere skifer fjernet i hovedtrappen (Riksantikvarens arkiv, brev 07.02.1991).

Vern

Formål:	Bevare og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900 med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900, og med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859. En sentral bygning i UMBs historie.
Omfang:	Eksteriør og 3 trapperom.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn:
Hovedtrapperom
Beskrivelse: Skjermvegg av tre i første og annen etasje med dører og vinduer inn mot forværelsene, utskåret tre og fyllinger.
Hovedtrappen er av gjennombrutt støpejern med smijernsgelender montert på rosetter i vangene. Håndløperen er av eik og trinnene i mørk rød terrazzo.
Vegger og tak er pusset og malt.

Interiørnr:
Interiørnavn: 2 bitrapperom
Beskrivelse: Trappene er av tre med dreide trebalustre. Vegger og tak er pusset og malt.

BYGNING 4789 TIVOLI

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Tivoli, østfasade mot Svanedammen. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Tivoli, nordfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

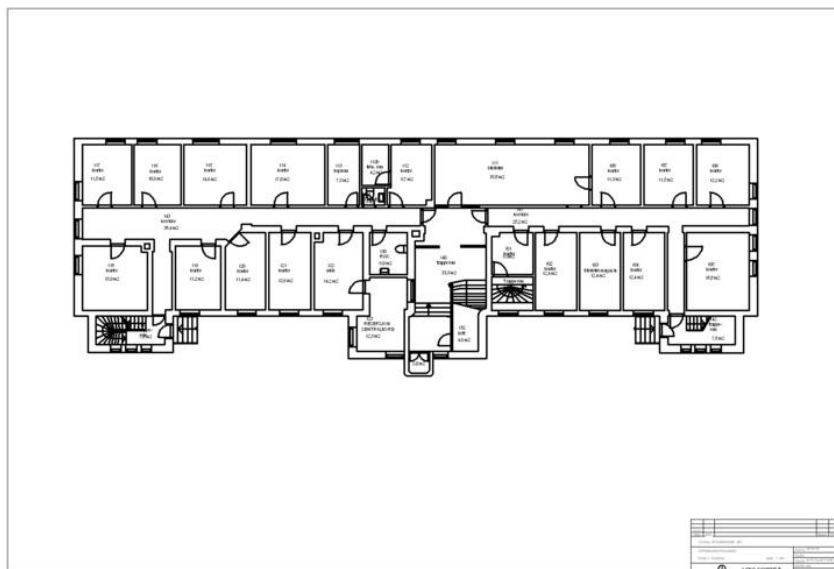
Tivoli, vestfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

I Tivolis nordfasade ses skillet mellom Holtermanns del t.h. og Sverres forlengelse t.v. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4789 TIVOLI

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Tivoli 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

Tivoli, sørfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

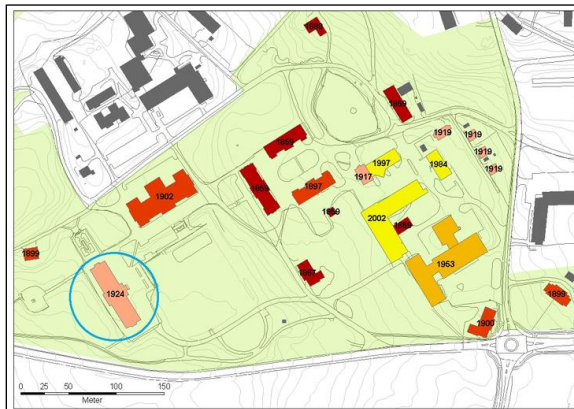
Lettvegg mellom trapperom og korridor i 1. etasje. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4807 TÅRNBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149075984
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1921 - 1925
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført i fire etasjer på en høy kjelleretasje av betong forblendet med granitt, massiv teglmur av flat type. Den arkitektoniske detaljeringen er utført i grovhuggen/prikkhuggen larvikitt. Bjelkelag av betong. Taket er tekket med skifer, mens tårnet og vindfangets tak er tekket med kobber. På takryggen løper en opprinnelig ventilasjonsoppbygning som også er tekket med kobber.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som undervisningsbygning, tegnet av Ole Sverre i 1919. Påbegynt i 1921 og sto ferdig 1924/1925. Bygningen tjener fremdeles undervisningsformål. Av større endringer siden oppførelsen er kinosalens degradering til bokmagasin 1957-1958.

Bygningshistorikk

1919		Behovet for ny undervisningsbygning fremmet i stortingsproposisjon 193 (1919)
1921	1925	Bygningen oppførtes etter tegninger av arkitekt Ole Sverre. Den ble i utgangspunktet betegnet "den nye undervisningsbygning". Bygningen har høy kjelleretasje, fire fulle etasjer og en loftsetasje utnyttet med overlys. Den er 72,18 meter lang og 17,58 bred med en utvidelse i midtrisalitten på 22,83 meter samt trapperom for endene. Den har betong grunnmur og fundament. Veggene er murt av teglstein med betong etasjeskiller. Taket er tekket med skifer. Det var vareheis, personheis, vannklosetter, elektrisk lys og ventilasjonsanlegg i bygningen. I kjelleren var bl. a. kinosal, kjemiske laboratorier, lagerrom, maskinrom og leilighet for en vaskekone. I første etasje bl. a. kjemiske laboratorier, veierom, kontorer, bibliotek og vestibyle i midtpartiet. I annen etasje var bl. a. saler for plantekultur, laboratorier og kontorer. Hagebrukssamlingen hadde midtsalen mot gården. I tredje etasje var saler for utskiftningsfag, skogtaksasjon, landmåling og skogbruk. Skogteknologisk samling hadde midtsalen mot gården. I fjerde etasje var bl. a. lokaler og kontorer for driftslære, elektrokultur, maskinlære, jordkultur og kulturteknikk, to store tegnesaler samt to store saler i midtpartiet for Statens frøkontroll. I loftsetasjen var tre tegnesaler, et stort samlingsrom for bygningslære og kulturteknikk, flere arkivrom og lager samt ytterligere rom for Statens frøkontroll. Via en trapp kom man opp i en gang med vindeltrapp opp i tårnværelset som var for øvelser i geodesi (landmåling). Lanterninen var kun med overlys, ingen plattform for opphold (Stortings med. 10 1932, s. 300; Aas s. 144-149).
1957	1958	Kinosalen omgjort og entresolert til magasin for biblioteket (UMB tegningarkiv).
1958		Vinduene skiftet ut (UMB dokumentarkiv).
1959		Garderobes i kjelleren (UMB tegningarkiv).
1968		Biblioteket ombygget og utvidet. Åpnet mot vestibylen? (UMB dokumentarkiv).
1994		Ståltrapp i biblioteket (UMB dokumentarkiv).
1995		Tårnværelset rehabilitert (UMB tegningarkiv).
2005		Vestibyle pusset opp i oppr. farger.

Vern

Formål:	Bevare og vise en viktig bygning i UMBs historie som trass i sin nyklassisistiske/nybarokke stil hører nøye sammen med resten av Ole Sverres anlegg fra omkring 1900, samt parkens utforming fra 1920-årene.
Begrunnelse:	Inngår som en viktig del i resten av UMBs anlegg og er i seg selv en meget representativ bygning fra 1920-årene.
Omfang:	Eksteriør, vestibyle, korridorer og 2 trapperom. Dessuten rester av kinosalens utstyr i kjelleren.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: 2 trapperom
Beskrivelse: Trappene er støpte med smijernsgelender. Vegger og tak er pusset og malt.

Interiørnr:
Interiørnavn: Vestibulen
Beskrivelse: Denne ligger i to plan, har vegger utformet med et pilastersystem i jonisk orden av kald grå, flammert, polert (hvilken type???) marmor. Nederste plan har en forholdsvis høy brystning; gulv og trapp er utført i samme marmor. Døren har foring og gerikt av marmor. Dørbladene av eik er nyere, men sannsynligvis kopiert etter de opprinnelige. Fyllingene har liggende rektangulært format. Originaldøren har sannsynligvis vært beiset mørk som svingdørene til korridorene. Den monumentale trappen opp til første etasjes nivå er flankert av to trappeløp ned i underetasjen. To par frittstående søyler i forholdsvis stor avstand bærer hvelvene over de tre trappeløpene. Hvelvene er tønnehvelv i kurvehanksform, kasseterte i grunt stukkarbeid. I takflaten over begge plan er himlingene også i stukk, svungne uten profilledd ned over veggflaten til pilastersystemets bjelkelag. Flatene har forkrøppede speiler i barokk form. Den opprinnelige fargesettingen er undersøkt av NIKU i 2005. Himlinger og hvelv har stått hvitkalkede. Veggflatene mellom pilastrene er pussede, og opprinnelig forgylt med gullstøv av slagmetall pudret på fennissgrunn. Trappen opp og galleriene har smijernsrekkverk med ornamenter i drevet kobber. Kobberet er patinert til en rødlig tone. Foran radiatorene er gitre av støpejern.

BYGNING 4807 TÅRNBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiørnr:

Interiørnavn: Korridorene

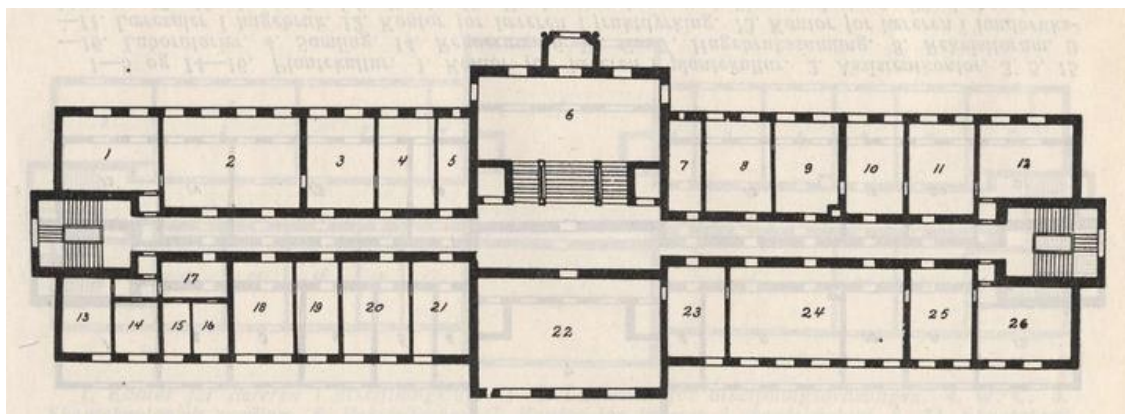
Beskrivelse: Disse har sortemalte fyllingsdører/belistning og røde vegger i et mannshøyt brystningsfelt. Dørvriderne er opprinnelig forniklede med håndtak i svart tre. Det er bare bevart på en dør i annen etasje.

Interiørnr:

Interiørnavn: Bokmagasin,

tidligere kinosal i kjeller

Beskrivelse: De joniske søylene bevart; støpt i betong med polykrom utsmykning. Noe marmorering er ellers bevart. Rommet er entresolert til bruk som bokmagasin for biblioteket.

Tårnbygningens 1. etg. slik den ble oppført.

Tårnbygningen sett fra nord.
Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Tårnbygningens hovedinngang i østfasaden. Hele bygningen er rikt dekorert med huggensteinsdetaljer og stor variasjon i den mønstermurte teglsteinen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Tårnbygningens vestfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4807 TÅRNBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Tårnbygningens vestibyle sett mot vest og trappen opp til korridoren i 1. etasje. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

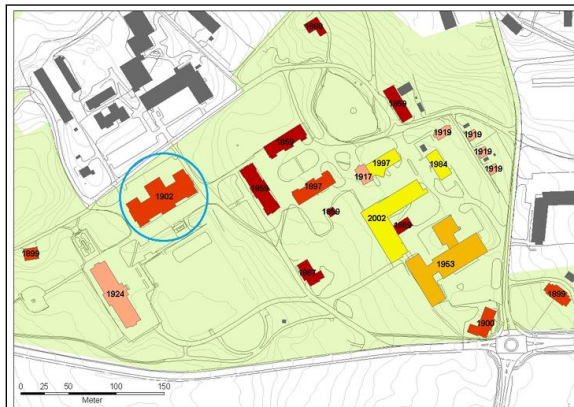
Tårnbygningens østfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4806 URBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149075976
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1900 - 1902
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Undervisning/forskning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Skole
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Ås kommunes kulturminneplan. Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

BYGNING 4806 URBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 218

Interiørnavn: Festsalen

Beskrivelse: Interiøret er et hovedverk fra dragestilen i norsk arkitekturhistorie. Innredningen er utført i oljebeiset gran og furu. Salen går gjennom to etasjer og på tre av veggene er buede gallerier. Vegg- og himlingsfeltene er tapetsert og malt. På sceneveggen er feltene erstattet av veggmalerier utført av Dagfinn Werenskiold i 1930. De hvite himlingsfeltene er dekorert med drageslyngninger i rødt med sorte konturer. Takrosetten er også av utskåret tre. Den originale lysekronen i forgylt messing med tilhørende lampetter er bevart. Sceneteppe er vevd med stormønstrer åklemønster. Skurden i svikkelfelter og panelpilastrenes kapiteler og sokler er utført av den kjente treskjæreren Johan Borgersen.

Interiørnr:

Interiørnavn: Korridorene

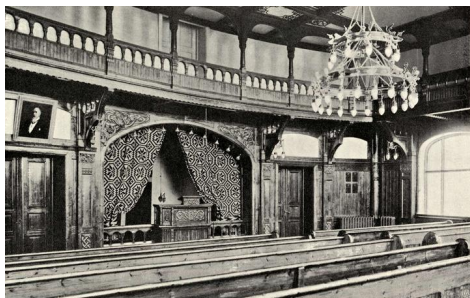
Beskrivelse: Pussede og malte vegger og kappevelv. Gulv terrazzo. Flere opprinnelige dører og lamper bevart.

Interiørnr:

Interiørnavn: 2 bitrapper

Beskrivelse:

Støpejernstrapper. Vegger og tak pusset og malt.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Hovedtrappehall

Beskrivelse: Det kraftige murte og støpte trappeløpet understøttes av pilastre og parstilte granittsøyler med toskanske kapiteler av kleberstein. Gulvene er av flerfarget terrazzo. Gelenderet er av bemalt og forgylt stål med ornamenter. Vinduene er meget store speilglassruter. Dørene til korridorene er de opprinnelige.

Interiørnr:

Interiørnavn: Generelle interiører

Beskrivelse: Bygningens saler er godt bevart med opprinnelige detaljer.

BYGNING 4806 URBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

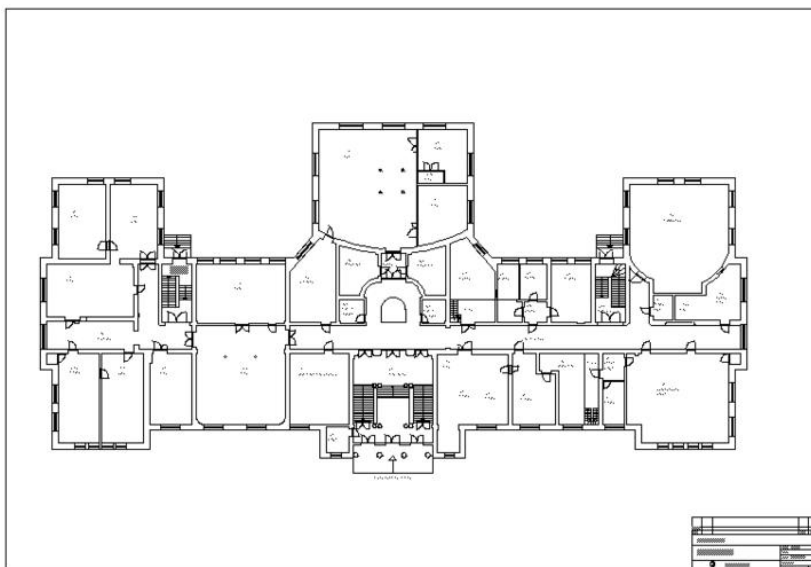
Urbygningens østfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Urbygningens nordfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

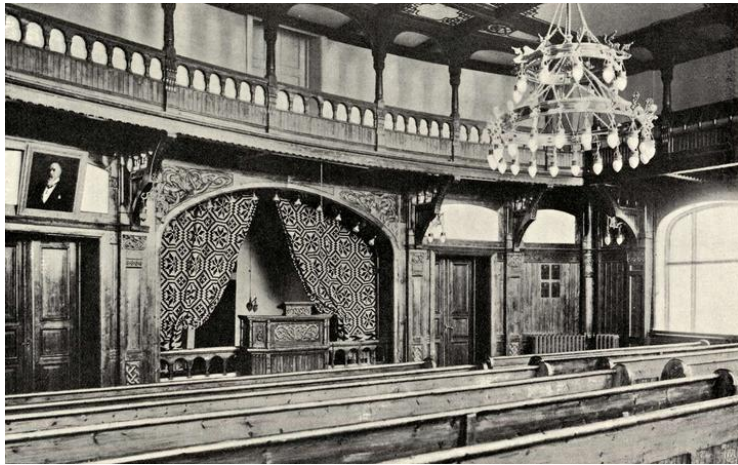
Urbygningens hovedinngang er både monumental, fortellende og kuriøs i sin frie omgang med de kraftige, klassisistiske formene. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Urbygningen, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

BYGNING 4806 URBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Festsalen i Urbygningens 2. etasje. Foto: Wilse, gjengitt etter Ødegaard 1909.

Urbygningens hovedfasade mot Storeplenen i sør. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4813 VARMESENTRALEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1949 - 1953
Byggherre:	
Arkitekt:	Morgenstjerne & Eide
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Katalogoppslag lagt til av SB. I NIKUs verneplanforslag er 4813 Varmesentral inkludert som fløy i 4814 Meieriinstituttet.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1949-1953 som meieriinstitutt etter tegninger av arkitektene Morgenstjerne & Eide. Bygningen har fremdeles sin opprinnelige funksjon.

Bygningshistorikk

1949	1953	Meieriinstituttet og Forsøksmeieriet samt fyrhus er et sammenhengende kompleks oppført etter tegninger av arkitektene Morgenstjerne & Eide. Det består av tre deler: Meieriet er oppført i kompakt teglmur, areal 1103 kvm, med kjeller for ostelagre, undervisnings- og forsøksrom. I første etasje produksjonsrom, maskinhall og maskinprøverom. I annen etasje kjøletanklager, forsøksrom og kontorer. Fyrhusforbindelsesbygningen er også oppført i teglmur, areal 182 kvm med et maskinprøverom. Fyrhuset i teglmur areal 237 kvm; kjeller med personalrom og maskinrom. Første etasje rom for damp- og varmekjele. Mellombygg til laboratoriet, areal 163 kvm; i underetasjen spiserom og lager. I første etasje .., i annen etasje kun gang. Laboratoriebygget er oppført i Trondheims hulmur, areal 796 kvm; kjeller med garderøber, maskinrom, arkiv; underetasje med bibliotek, møtesal og laboratorier; første etasje med auditorier, kontorer og laboratorier, annen etasjekontorer og laboratorier. Etasjeskillene er av betong og grunnmurene av betong er delvis forblendet med granitt. Takkonstruksjonene er valmtak av tre. Alle tak er tekket med tegl (Stortings meld. 10 1958, s. 339).
1957		Tilbygg til fyrhuset, areal 88 kvm; kjeller i betong og overetasje i tegl (Stortings meld. 10 1962-1963, s. 34).
1992		Påbygging av en etasje i mellombygget, slik at forbindelseskorridoren over taket ble innebygget (UMB tegningarkiv)
2002	2003	Ny pipe oppført 2002 eller i 2003.

Vern

Formål:	Verne bygningen som et viktig kvalitetsbygg fra tiden rett etter annen verdenskrig.
Begrunnelse:	Bevare en viktig bygning fra UMBs utvikling som også viser en høy kvalitet materialmessig og arkitektonisk fra tiden rett etter annen verdenskrig.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

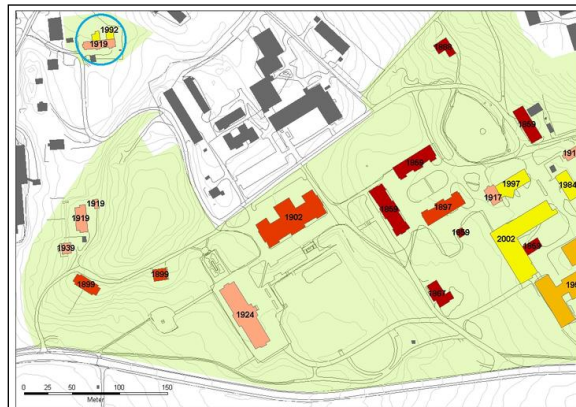
Varmesentralen Foto: Bjørn Anders Fredriksen

BYGNING 4800 ÅKEBAKKVEIEN 15 (Barnehage)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	15371080
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1919
Byggherre:	Norges Landbrukshøgskole
Arkitekt:	Ole Sverre
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998).
Vernestatus:	

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

UMB nr 181
Enkel, langstrakt brakke i plankelaft med uprofilert lektepene og to nyere tverrfløyer i vinkel på nordsiden. Saltak. Har et meget enkelt nyklassisistisk stilreg.
Fritt plassert nord for det daværende høyskoleområdet
All utvendig kledning, detaljer, dører og vinduer ble skiftet ut 1992 i samme former som det opprinnelige. Det ble samtidig oppført bislagsverandaer utenfor inngangsdørene.
Innvendig er det i den eldste delen (hovedfløyen) i stor grad bevart opprinnelig faspanel.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som spisebrakke for anleggsarbeidere ved utbyggingen av høgskolen i årene rundt 1920, trolig bare som provisorium. Senere brukt som bolig med 4 leiligheter. Rehabiliteret til barnehage 1992 med tilbygg av 2 tverrfløyer på nordsiden. Samme år tildelt Ås kommunes pris for god byggeskikk og miljøpleie.

Bygningshistorikk

1919	Oppført som spisebrakke for anleggsarbeidere (trolig for arbeidere ved oppførelsen av Tårnbygningen og lærerboliger i Kajaskogen). Utført i plankelaft, delvis på betongpillarer og delvis på kjeller av betongmur, saltak. Tekket med tjærepapp. Inneholdt en stor spisesal med kjøkken, spiskammer og 3 værelser for betjeningen, samt to kontorer for byggelederen. Ytre mål 32 x 7 m. (Stortings med. 10, 1922, s. 30.)
1930	Hadde da kjellermur av betong, tekket med sementstein. Inneholdt 4 leiligheter som beboddes av 3 vaskekoner og instituttets snekker. (Stortings med. 10, 1932, s. 298.)
1955	Beboelsesbrakke for 4 familier. Omtales nå som utført i bindingsverk. (Stortings meld. 10, 1958, s. 337.) Kalt Håndtverksbrakka på oppmåling fra 1959 (UMB tegningsarkiv).
1992	Ombygging til barnehage med 2 nye tverrfløyer på nordsiden. Alle utvendige kledninger og detaljer skiftet ut, tilsynelatende med kopier av opprinnelig detaljering. Oppført nye bislagsverandaer foran inngangsdørene. Arkitekt Knut H. Knudsen Arkitekthuset, Ås (tegninger 1992 i UMB tegningsarkiv). Tildelt Ås kommunes pris for god byggeskikk og miljøpleie (utvendig veggplakett ved sørvestre hjørne). Lite uthus for barnevogner oppført på sørsiden av huset.

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, som i hovedsak ble formgitt av arkitekt Ole Sverre ca. 1900-1920.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store høgskoleutbyggingen ca. 1900-1920. Står i opprinnelig utforming, men med lav materialautentisitet i eksteriøret og med begrenset autentisitet innvendig. Minner om utbyggingen av den akademiske høgskolen og om tidligere boligforhold for skolens funksjonærer. Er et positivt bidrag til både bygningsmiljø og UMBs kulturlandskap.
Omfang:	Eksisterende regulering til spesialområde bevaring bør opprettholdes. Opprinnelige interiør- og innredningsdetaljer bør vernes.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:	
Interiørnavn:	Interiør generelt
Beskrivelse:	Gammel veggkledning av staffpanel er bevart i stor grad og senere delvis supplert.

BYGNING 4800 ÅKEBAKKVEIEN 15 (Barnehage)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Åkebakke barnehage sett fra vest, inngangsparti Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

Åkebakke barnehage sett fra nordøst. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

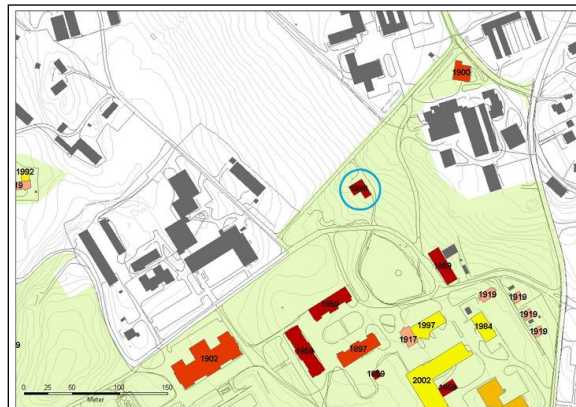
Åkebakke barnehage sett fra sørøst. Oppr. bygning fra 1919 t.v. og sidefløy tilbygget 1992 t.h. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4803 ÅSBAKKEN 3/5 (Gartnerboligen, Thorsrudgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076077
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1888
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Bolig/bosetning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag byggningsbeskrivelse

Villalignende bygning i sveitserstil i 1 ½ etg. med saltak og vegger av panelt plankereisverk, bestående av hovedfløy med en smalere og noe lavere sidefløy i vinkel.

Plassert fritt i parklandskapet.

Bygningen er utvendig meget godt bevart med opprinnelige detaljer i behold. En del vindusrammer skiftet ut i opprinnelige karmen, fortrinnsvis i sørlige fasader i sidefløyen. Eksteriørfarger med brukket hvitt og detaljer i grønt er tilnærmet de opprinnelige som ble påvist ved Riksantikvarens fargeundersøkelse 1978.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1887-1888 da Den høiere landbrugsskole startet utdanning i hagebruk. Bygningen er omtalt med skiftende navn etter beboere (Misvær, Thorsrud), men også som Villa Granly og Gartnergården. Inneholdt opprinnelig leilighet for gartneren, et tegne- og arbeidsværelse og 3 værelser for 6 gartnerelver. Ble delt opp i tre leiligheter ved midten av 1900-tallet.

Bygningshistorikk

1887	1888	Oppført som vinkelbygg, hovedfløy med leilighet for gartneren: 3 rom, kjøkken, pikeværelse, spiskammer, loft og kjeller. I sidefløyen (og i tilgrensende del av hovedfløyen?) 3 rom beregnet for 6 hagebrukselver med loft over. Dessuten et tegne- og arbeidsværelse og kjeller for tørking og oppbevaring av frukt. Opprinnelig tekket med glassert tegl. (Stortings. Prop. 48 1892 s. 5 og Stortings Med. 10 1898, s. 80.).
1911		Det omtales kontor for hagebruket, men ikke tegneværelse (Stortings med. 10 1913, s. 253).
1958		Inneholder nå: 3 leiligheter på 2 rom og kjøkken m.v. 2 hybler (Stortings meld. 10 1958, s. 335).

Vern

Formål:	Bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1859, var utformet.
Begrunnelse:	Blant de få gjenværende bygninger fra den første landbruksskolens periode. Godt bevart utvendig og forholdsvis godt bevart innvendig. Minner om den første gartnerutdannelsen. Er et meget positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.
Omfang:	Eksteriør og rester av opprinnelige interiører i hovedfløyens 1. etasje. Nyere deler kan endres under hensyn til bygningens form og opprinnelige konstruksjoner og bygningsdeler.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4803 ÅSBAKKEN 3/5 (Gartnerboligen, Thorsrudgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr: 1.

Interiørnavn: 1. etg. Stue i hovedfløys søndre hjørne.

Beskrivelse:

Interiørnr: 0.

Interiørnavn: Interiør generelt

Beskrivelse: Opprinnelige interiørdetaljer som dører og listverk er delvis bevart i hovedfløy, i mindre grad i sidefløy. Sylinderformet jernovn, Drammens Jernstøberi nr. 12, i sørøstre rom i hovedfløyens 2. etg.

Interiørnr: 2.

Interiørnavn: 1. etg. Gang ved kjøkken i hovedfløy.

Beskrivelse:

Interiørnr: 3.

Interiørnavn: 2. etg., søndre rom i hovedfløy.

Beskrivelse:

Hovedinngang i nordvestfasaden i hovedfløy.
Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Stuen i 1. etasje sett mot nord. Den har stor grad av opprinnelige detaljer bevart. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4803 ÅSBAKKEN 3/5 (Gartnerboligen, Thorsrudgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Detaljer ved sørfløyens sørøstre hjørne. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

I gangen ved kjøkkenet i 1. etasje slippes lyset inn over den innbygde kjellertrappen. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Thorsrudgården sett mot syd fra alleen i Åsbakken. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

I søndre del av 2. etasje er ovnen og døren med gerikter eneste gamle interiørdetaljer. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4803 ÅSBAKKEN 3/5 (Gartnerboligen, Thorsrudgården)

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Gartnerboligen sett fra sør. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

BYGNING 4805 ØKONOMIBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
GAB nr:	149076026
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	- 1897
Byggherre:	Den høiere Landbrugsskole i Aas
Arkitekt:	P. H. Holtermann
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Regulert til spesialområde for anlegg av historisk, antikvarisk og kulturell verdi. (15. april 1998)
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Foreslått av NIKU, Verneplan UMB del 1

Opphavsrett: NIKU 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kombinasjon av sveitserstil og nyrenessanse i mur. Tildels oppført på eldre kjeller av bruddstein. Bærende teglmur med bjelkelag og takkonstruksjon av tømmer; utkraget sperretak med halvvalm, taket tekket med skifer. Teglfasadene utsmykket med puss som imitasjon av kvader.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført 1897 etter tegninger av arkitekt Ole Sverre, dels på kjelleren til bygningen som brant i 1895. Inneholdt servicefunksjoner, elevspisesal, fellesbad og leiligheter for ansatte. Kontorfunksjoner gradvis innført, men fremdeles UMBs store kantine i elevspisesalen.

Bygningshistorikk

1859		Østre (eller søndre) fløybygning ferdigstilt etter arkitekt Peter H. Holtermanns tegninger. Den første tiden bodde det i første etasje gartner, smed, hjulmaker, gårdskar og tjenestegutter. I annen etasje var to lærerleiligheter (tilsammen ni rom og to kjøkken) og på kvisten var det fire elevrom (foto Norges Landsbrukshøgskole 1859-1959, s. 171).
1895		Bygningen brant, og teglmurene var sannsynligvis skadet i den grad at de ikke kunne benyttes til gjenoppføringen. Kjellermurene ble imidlertid gjenbrukt.
1897		Bygningen ble reist som nybygg, dels på gjenstående grunnmur etter nedbrent bygning fra 1859 (vestre del), dels som utvidelse 17 meter mot øst på ny grunnmur. Den gamle muren består av grovhuggen naturstein. I den nye delen er steinen mer regelmessig tildannet. Bygningen er ca 43 meter lang og ca 11 meter bred. Bygningen hadde følgende funksjoner: i kjelleren husholdningskjellere, bryggerhus, bakeri, kjøkken og fryserom, kjeller for bokholderen, fellesbad og 3 avkledningsrom. I første etasje: kjøkken, anretning, spiskammer for husholdningen, drengestue (spiserom), beboelsesrom for husbestyrerinnen og to pikekamre. En leilighet for bokholderen med fem værelser, pikeværelse og kjøkken. I annen etasje: En stor spisesal for elevene med 122 sitteplasser, en mindre spisestue for tilreisende, anretning, tre soveværelser for tilsynskommisjonen eller tilreisende, et værelse for skolerådet samt 3 kontorer. På loftet et stort tørkeloft og to kvistværelser (Beretning om den høiere Landbrugsskole i Aas fra 1ste Juli 1896 til 30te juni 1897).
1915		En oppdeling av rom i annen etasje ble foretatt, inspektørleiligheten ble kontorer, pikeværelser og anretning. I østre del kontor for husbestyrerinnen og systue. Hennes leilighet spisestue for folkene. I annen etasje ble kontorene ominnredet til selskapsværelser og tre gjesteværelser. Tidligere lille spisestue, gjesteværelser og skolerådværelser slått sammen til spisesal og skolerådsal. To WC lagt inn i kjelleren. Fire pikeværelser med fellesstue ble innrettet på loftet (UMB tegningarkiv; Årsberetning 1915-1916; Stortings med. 10 1919, s. 156).
1958		Ny innredning i kjøkken (UMB tegningarkiv).
1959		Nytt varmeanlegg (UMB dokumentarkiv).
1959		Skiftet hovedinngangsdør (UMB tegningarkiv).
1960		Fryselager i kjelleren (UMB dokumentarkiv).
1971		Vindue skiftet i spisesalen (UMB tegningarkiv).
1975		Lysrør installert i spisesalen (UMB dokumentarkiv).
1980		Trapp til garderobe i kjelleren (UMB tegningarkiv).
1995	2000	Ny hovedinngangsdør i eik utformet som gammel fyllingstype, men uten forbilde fra stedet (opplyst fra POU, UMB).
1996		Kantinen rehabilitert (UMB dokumentarkiv).

Vern

Formål:	Bevare og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøgskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900.
Begrunnelse:	Blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900. En sentral bygning i UMBs historie.
Omfang:	Eksteriør, tre trapperom og spisesalen i 2. etasje.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 4805 ØKONOMIBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Interiør

Interiørnr:

Interiørnavn:

Spisesalen/kantine

Beskrivelse: Spisesalen ble utført i en kombinasjon av nyrenessansestil og middelalder/tudorstil.

Takkonstruksjonen er et sperreverk åpent til røstet med takstoler av hengesøyletype.

Sperreverket er skåret med volutter, lasert som mørkt tre og dekorert med hvite striper. Den elektriske belysningen var nøye innarbeidet i arkitekturen, men er siden skiftet. Det er høye brystninger med hyller på knekter langs alle vegger.

Interiørnr:

Interiørnavn: 2 bitrappesrom

Beskrivelse: Trappene er av tre med dreide trebalustre. Vegger og tak er pusset og malt.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Hovedtrapperom

Beskrivelse: Hovedtrappen er av gjennombrutt støpejern med smijernsgelender montert på rosetter i vangene.

Håndløperen er av eik og trinnene i mørk rød terrazzo. Vegger og gulv er pusset og malt. Det er i tillegg gjort en del senere panelinger som til dels kan være basert på eldre utforming. Tilbakeføringer må være tillatt.

Økonomibygningens vestfasade. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

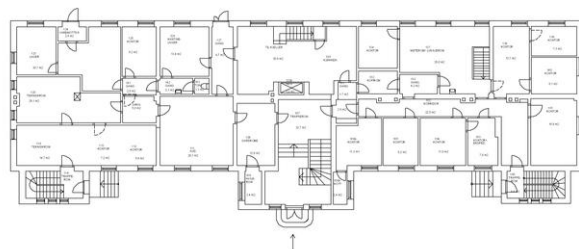
Økonomibygningens sørfasade mot stabburet. Foto: Bjørn Anders Fredriksen, UMB.

BYGNING 4805 ØKONOMIBYGNINGEN

Kompleks 1837 Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

Økonomibygningens hovedinngang. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.

Bygning	Økonomibygningen
Etasje	1. etasje
Dato	2006
Forfatter	J.Chr. Eldal
Revisjon	1
Prosjekt	Økonomibygningen
Oppdragsnr.	1837
Oppdragsnavn	Økonomibygningen
Oppdragsleder	UMB
Byggherre	UMB
Byggherrens kontaktperson	UMB
Byggherrens adresse	UMB
Byggherrens telefon	UMB
Byggherrens e-post	UMB
Byggherrens nettside	UMB
Byggherrens logo	UMB

Økonomibygningen, 1. etasje. Opphavsrett: UMB.

Spisesalen i Økonomibygningens 2. etasje få år etter at den sto ferdig i 1897.

Økonomibygningens nordfasade mot tunet. Foto: J.Chr. Eldal, NIKU 2006.